

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Danıştay Kararları Üzerine Verilen)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-2-280

Karar Sayısı : **12-10/328-98**

Karar Tarihi : 08.03.2012

(Soruşturma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER: Ali ARIÖZ, Nur Seda KÖKTÜRK

C. BAŞVURUDA BULUNANLAR:

- Resen
- Tüm İnternet Servis Sağlayıcıları Derneği (TISSAD)
Dikilitaş Eren Sok. No:6/6 Kat:3 Beşiktaş/İstanbul
- Gizlilik talebi bulunmaktadır.
- Yeşil Ege Bilişim ve İnternet Hizmetleri A.Ş. (Efes Net)
Atatürk Cad. No:184 Daire No: 2 35120 Alsancak/İzmir
- Superonline İletişim Hizmetleri A.Ş. (eski unvanı Superonline Uluslararası Elektronik Bilgilendirme ve Haberleşme Hizmetleri A.Ş.)
Salih Tozan Sok. Karamancılar İş Merkezi No:18 34394 Esentepe Şişli/İstanbul
- Equant İstanbul Telekomünikasyon Hizmetleri Ltd. Şti. (GlobalOne)
Nispetiye Cad. Akmerkez AVM E3 Blok Kat:5 Etiler/İstanbul
- BT Telekom Hizmetleri A.Ş. (eski unvanı Comsat İletişim Hizmetleri Ticaret A.Ş. (Comsat))
Ünalan Mah. Ünalan Cad. No:9/1 Üsküdar/İstanbul
- Eser Telekomünikasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Eser Telekom)
Ulusoy Plaza Kızılırmak Mah. 53.Cad. 1450.Sok. No:9 D:52 Çukurambar/Ankara

D. KARŞI TARAF:

- Türk Telekomünikasyon A.Ş. (TTAŞ)
Turgut Özal Bulvarı Aydınlikevler/Ankara

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin internet erişim hizmetlerinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarlarda hâkim durumunu bu pazarlar ve internet erişim hizmetleri pazarlarında kötüye kullandığı iddiasına ilişkin olarak verilen Rekabet Kurulunun 05.01.2006 tarih, 06-02/47-8 sayılı Kararının iptaline ilişkin Danıştay 13. Dairesi'nin 12.12.2007 tarih, 2006/1941 E. sayılı Kararı üzerine dosya konusunun yeniden değerlendirilmesi.

F. İDDİALARIN ÖZETİ:

F.1. Resen İnceleme Nedenleri

- (2) İnternet servis sağlayıcılarına (ISS) altyapı hizmeti veren TTAŞ'ın;
- Aylık erişim ücretlerini maliyetlerinin altında belirlediği,

- PRI (Primary Rate Interface) hattı almak isteyen servis sağlayıcılarının talebini karşılamadığı,

- Kablo TV hattı üzerinden internet erişimi sunmak isteyen ISS'lere en fazla 65 Kbps kapasite verip, kendi servis sağlayıcısı TNet'e bunun yaklaşık beş katı kapasite tahsis ettiği

yönündeki iddialar, basında çıkan haberler ve Raportörlerin yaptıkları çalışmalar neticesinde konunun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde değerlendirilmesi gerekli görülmüştür.

F.2. TISSAD'ın İddiaları

(3) TISSAD'ın şikayet dilekçesinde özetle;

- TTAŞ'ın internet altyapı sağlama pazarında hakim durumda olduğu,

- TTAŞ'ın ISS'lere, başvuru tutarının %25'ini ödemelerine rağmen, talep ettikleri PRI hatlarını vermediği,

- TTAŞ'ın bu şekilde ISS'leri, TNet adı altında kurulan "Sanal Erişim Noktaları" (VPOP - Virtual Point of Presence) altyapısını kiralamaya ve neredeyse birer satış ve pazarlama organizasyonu haline dönüşmeye zorladığı,

- VPOP kullanımının, ISS'ler arasında servis kalitesi yönünden herhangi bir fark yaratmayacağı sebebiyle rekabeti kaldıran bir uygulama olacağı,

- TTAŞ'ın TNet adlı hizmeti ile internet servis sağlayıcılığı pazarında yıkıcı fiyat uyguladığı,

- TTAŞ'ın, ISS'lere ait ticari sırları zorla aldığı

iddia edilerek, TTAŞ hakkında soruşturma açılması, Türkiye'de internet servisi sağlayan şirketlerin bu ihlaller neticesinde mevcut durumda uğramakta oldukları ve uğrayabilecekleri ciddi zararlara karşı 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca koruyucu nitelikte geçici tedbir alınması, TTAŞ'a bu ihlaller sebebiyle aynı Kanun'un 16. maddesi uyarınca para cezası verilmesi talep edilmektedir.

F.3. Gizlilik Talepli Başvuruda Yer Alan İddialar

(4) TTAŞ ve TTAŞ'ın kablo TV hizmetlerindeki gelir ortakları hakkında;

- Kablo TV şebekesi üzerinden internet bağlantısı sağlanabilmesi için gerekli olan kablo modem cihazında belli markaların satın alınması şartıyla bu bağlantının sağlandığı,

- Bu modemin sadece tek kullanıcı sistemlerde kullanılmasına izin verilmesi ve birden fazla kullanıcının bağlanmasının talep edildiği durumlarda belirli markalı yönlendiricilerin (router) satın alınmasının zorunlu tutulduğu,

- Kişilerin aynı donanımı, kablo TV internet aboneliği olan farklı iki noktada kullanmalarının engellendiği,

- Kablo TV internet aboneliği için TTAŞ'ın duyurduğu tarifelerle ilgili gönderilen faturaların yanı sıra gelir ortakları tarafından da "hizmet bedeli" adı altında ücret talep edildiği

iddialarına yer verilmektedir.

F.4. Efes Net'in İddiaları

(5) Başvuruda özetle;

- TTAŞ'ın ISS'lere altyapı sağlar durumda iken, kiralık hat fiyatlarında yüksek artışlar gerçekleştirdiği,

- Ürün yelpazesinin bir bölümünü ISS'lere kapadığı,

- Sehven fiyatlar ve sınırlandırılmamış ürün yelpazesi ile son kullanıcıyı hedefleyen satış politikalarını uygulamaya geçirdiği,

- Çevirmeli (dial-up) abonelikte bedavaya yakın hizmet vererek internet servis sağlayıcılığı pazarını kontrolü altına almak istediği,

- ISDN-PRI hat ücretlerinde %100 ve kontörlü zamlar yaparak ISS'leri zor duruma soktuğu,

- Kiralık hat kullanılarak sağlanan internet erişiminde TTAŞ'ın tüm hızlarda çok ucuz, kontörlü olmayan port ücretleri ilan ederek ve ara hızları ISS'lerin kullanımından kaldırarak kontöre bağladığı, bu hizmetleri oldukça pahalıya vererek bu pazarı ISS'lere kapatmak istediği

iddialarına yer verilmiştir.

F.5. Superonline'ın İddiaları

(6) Başvuruda özetle;

- TTAŞ'ın altyapı tesislerinin kira ücretleri ile data servis ücretlerine %100'e varan oranlarda zam yaptığı,

- Tek taraflı olarak belirlediği ve hizmetin kalitesinde artışa yol açacak herhangi bir değişikliğe ve yeni bir yatırıma dayanmayan yeni ücret tarifelerini, TTAŞ tarafından TNet adı altında sunulan internet servis sağlama hizmetine yansıtmadığı,

- Bu uygulamalardan internet hizmetlerinden yararlanan kullanıcıların olumsuz etkileneceği

iddialarına yer verilerek, TTAŞ hakkında soruşturma açılması, Superonline'ın mevcut durumda uğramakta olduğu ve uğrayabileceği ciddi zararlara karşı koruyucu nitelikte geçici tedbir alınması ve bu ihlaller nedeniyle TTAŞ'ın para cezası ile cezalandırılması talep edilmektedir.

F.6. GlobalOne'ın İddiaları

(7) Başvuruda, TTAŞ'ın uydu yer istasyonu işletmecilerinden aldığı royalty ücretlerine ilişkin tarifelerde gerçekleştirdiği 2,4 ila 63 kat arasında değişen oranda zammın hukuka aykırı olduğu iddia edilmektedir.

F.7. Comsat'ın İddiaları

(8) Comsat'ın şikayet dilekçesinde de aynı şekilde, TTAŞ'ın 1.6.2001 tarihinden itibaren uydu yer istasyonu işletmecilerinden aldığı royalty ücretlerine 2,4 ila 63 kat arasında değişen oranda artış yaptığı ve bu zamlar nedeniyle sektörün büyük zarara uğrayacağı iddia edilmektedir.

F.8. Eser Telekom'un İddiaları

(9) Eser Telekom'un şikayetinin konusu da Comsat ve Global One'ın iddiaları ile aynıdır.

(10) G. DOSYA EVRELERİ

1. Gerek basında çıkan, ISS'lere altyapı hizmeti veren TTAŞ'ın aylık erişim ücretlerini maliyetlerinin altında belirlediği, ISS'lerin kendi altyapılarını oluşturmak için talep ettikleri PRI hatlarını uzunca bir süredir vermediği, kablo TV şebekesi üzerinden internet erişimi

sunmak isteyen servis sağlayıcılarına en fazla 64 Kbps kapasite verip TNet adı altında kendi sunduğu hizmet için bunun yaklaşık beş katı kapasite tahsis ettiği yönündeki haberler, gerekse Raportörlerin çalışmaları neticesinde konunun 4054 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilmesi gerekli görülmüş ve bu doğrultuda hazırlanan 24.01.2001 tarih, D2/1/F.T.-01/1 sayılı İlk İnceleme Raporu 25.01.2001 tarih ve 10 sayılı Başkanlık Önergesi ile Kurul gündemine alınmıştır.

2. Konunun söz konusu rapor ile Kurul gündemine alındığı dönemde, aynı iddialar ile Kurum kayıtlarına 23.01.2001 tarih, 373 sayı ile TISSAD'ın dilekçesi intikal etmiş ve ihlallere yönelik olarak Kurul tarafından 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi çerçevesinde koruyucu nitelikte geçici tedbir alınması talebinde bulunulmuştur.

3. Kurum kayıtlarına 26.01.2001 tarih, 8026 sayı ile giren gizlilik talepli başvuruda TTAŞ hakkında şikayette bulunulmuş ve gereğinin yapılması talep edilmiştir.

4. 30.01.2001 tarih, 01-06/49-Mİ sayılı Kurul kararı ile şikayet konusu incelemeye alınmıştır.

5. Raportörler tarafından hazırlanan 01.02.2001 tarihli Bilgi Notu'nda; İlk İnceleme Raporunda talep edilen önaraştırma açılmasına yönelik raportör görüşünün, ilerletilen incelemeler neticesinde, 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca doğrudan soruşturma açılması yönünde değiştiği ifade edilerek Kurula sunulmuştur.

6. TISSAD'ın yukarıda yer verilen şikayet dilekçesine ek olarak, Kurum kayıtlarına 27.2.2001 tarihinde yeni bir şikayet dilekçesi daha intikal etmiş; ISS'lerin iddia konusu ihlaller neticesinde uğramakta oldukları ve uğrayabilecekleri ciddi zararlara karşı 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca acil olarak koruyucu nitelikte geçici tedbir alınması yönünde karar verilmesi talep edilmiştir.

7. 13.03.2001 tarihli Bilgi Notu ile yukarıda yer verilen ek şikayet dilekçesine ilişkin bilgi verilerek konu Kurula arz edilmiştir.

8. Daha sonra TISSAD tarafından gönderilen yeni şikayet dilekçesi 16.03.2001 tarih, 1055 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiş, TTAŞ'a yönelik bir soruşturma kararının biran önce alınması, ISS'lerin bu ihlaller neticesinde mevcut durumda uğramakta oldukları ve uğrayabilecekleri ciddi zararlara karşı 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca çok acil olarak koruyucu nitelikte geçici tedbir alınmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

9. 19.3.2001 tarihinde, TISSAD tarafından "Telekomünikasyon Sektöründe Yaşanan Rekabet Sorunları ve Liberalizasyon Sürecine Etkileri" konulu bir toplantı düzenlenmiş ve Telekomünikasyon Kurumu (yeni adıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olup karar içinde her iki adın da kullanımına yer verilmiştir), Ulaştırma Bakanlığı ve Telsiz Genel Müdürlüğü yetkilileri ile telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren firmaların katılımıyla gerçekleştirilen toplantıya dosyada görevli Kurum Raportörleri katılarak konu hakkında bilgilendirilmişler, toplantıya ilişkin olarak hazırlanan 27.3.2001 tarihli Bilgi Notu Kurula sunulmuştur.

10. Raportörler tarafından 20.03.2001 tarihinde hazırlanan Bilgi Notu'nda TISSAD'ın geçici tedbir talebini haiz ek şikayet dilekçeleri değerlendirilmiş ve araştırma süreci içerisinde yapılan incelemelere ilişkin tespit ve değerlendirmeler Kurula arz edilmiştir.

11. Efes Net'in başvurusu 21.03.2001 tarih, 1158 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiş; TTAŞ'ın ihlal iddialarına ilişkin uygulamalarının bir daha gözden geçirilmesi, ISS'lerin yok olmasına izin verilmemesi talep edilmiştir.

12. Efes Net'in şikayet dilekçesinde yer verilen iddiaların özeti 26.03.2001 tarihli Bilgi Notu ile Kurula sunulmuştur.

13. Rekabet Kurulunun 28.03.2001 tarihli toplantısında; 24.01.2001 tarih ve D2/1/F.T.-01/1 sayılı İlk İnceleme Raporu ve konuya ilişkin olarak TTAŞ dışındaki bazı ISS'lerden Kuruma intikal eden şikayetler görüşülmüş ve TTAŞ'ın;

- "www.telekom.gov.tr/TTNet/tarifeler.html" adlı internet adresinde duyurduğu tarifeler ve yerel şebeke kullanıcılarının, abonelik gerektirmeden ülke çapında her yerden çevirmeli olarak internete erişimlerini sağlayan 146 servisi benzeri bir hizmeti ISS'lerin sunmalarına olanak tanımamak suretiyle, ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olmak ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemlerde bulunmak,

- İnternet kullanıcılarına maliyetinin altında fiyatlarla internet erişimi sunmak suretiyle internet hizmetleri piyasasındaki rekabet koşullarını bozmak,

- ISS'lerin yerel telefon şebekesini kullanan abonelerine hizmetlerini sunmak üzere kendisinden talep ettikleri PRI hatlarını hiç vermemek, ISS'leri TTNet altyapısını kullanmaya mecbur etmek, ISS'lere yönelik olarak kiralık hatlarda uygulanan indirim sistemini 3-7 yıllık sözleşme yapılması şartına bağlamak, bu şekilde kendisine rakip yeni şebekelerin gelişmesini engellemek suretiyle tüketicinin zararına olarak üretimi, pazarlamayı ya da teknik gelişmeyi kısıtlamak,

- ISS'lerin hat başvurularına zamanında cevap vermemek, bu hat taleplerinin karşılanmasını kullanılacak malzemenin hibesi şartına bağlamak ve gelir paylaşımı ortakları ve TTNet dışında kablo TV şebekesi üzerinden internet erişimi sunmak isteyen ISS'lere bu olanağı tanımamak suretiyle eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürmek,

- Hizmet sunduğu ISS'lerden ticari sır niteliğindeki bilgileri talep ederek, bu bilgileri kendi internet hizmeti lehine kullanmak, ISS'lere tahsis ettiği VPOP'lardan en fazla %10'unun iade edilebilmesine izin vermek, kendisinden temel telekomünikasyon tesisi kiralayan ISS'leri bu tesislerde kullanılacak teçhizat konusunda belirli firmaların ürünlerini kullanmaya zorlamak yoluyla belirli bir piyasadaki hakimiyetinin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemlerde bulunmak,

yoluyla temel telekomünikasyon hizmetlerindeki hakim durumunu kötüye kullandığı ve bu şekilde 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği iddialarının ciddiyeti dikkate alınarak, 28.03.2001 tarih ve 01-13/123-M sayılı kararı ile TTAŞ hakkında aynı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca doğrudan soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

14. Superonline'ın Kurum kayıtlarına 30.03.2001 tarih, 1279 sayı ile giren dilekçesinde ihlal iddialarına yer verilerek TTAŞ hakkında soruşturma açılması, Superonline'ın mevcut durumda uğramakta olduğu ve uğrayabileceği ciddi zararlara karşı koruyucu nitelikte geçici tedbir alınması ve bu ihlaller nedeniyle TTAŞ'ın para cezası ile cezalandırılması talep edilmiştir.

15. TISSAD'ın Kurum kayıtlarına 12.04.2001 tarih, 1505 sayı ile giren dilekçesinde yer alan, ön ödemesi yapılmış fakat tahsis edilmemiş ve verilemeyeceği açıklanmış PRI hatları için fahiş fiyatlar talep edilerek karşılanmaya çalışıldığı iddiası ileri sürülerek, gereğinin yapılması istenmiştir.

16. Efes Net'in Kurum kayıtlarına 18.04.2001 tarih, 1586 sayı ile giren şikayet dilekçesinde, TTAŞ'ın TTNet adı altında sunduğu hizmet fiyatları düşük tutulurken, aynı fiyat seviyesinde kendilerinin hizmet verme olanaklarının olmadığı, rekabet edemedikleri ifade edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.

17. TISSAD'ın Kurum kayıtlarına 20.04.2001 tarih, 1641 sayı ile giren dilekçesinde, TTAŞ'ın 20.04.2001 tarihi itibarıyla kontör ücretlerine %6 oranında zam yaptığı, bu artıştan sadece ISS'lerin etkilendiği, TTAŞ'ın kendi hizmetleri için kontör uygulamasından dolayı TTAŞ'dan hizmet alan nihai kullanıcıların bu fiyat artışından etkilenmediği ve bu nedenle ISS'lerin rekabet gücünün %6 daha düştüğü ifade edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.

18. TISSAD'ın Kurum kayıtlarına 20.04.2001 tarih, 1621 sayı ile intikal eden dilekçesi ile ISS'lerin şikâyet konusu ihlal nedeniyle uğramış oldukları zararlara ilişkin bilgi ve belgeler gönderilmiştir.

19. 25.04.2001 tarih ve 01-20/186-M sayılı Kurul kararında, Superonline'ın 30.03.2001 tarih, 1279 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden başvurusunun TTAŞ hakkında 28.03.2001 tarihinde 01-13/123-M sayılı Kurul kararı ile açılmış olan soruşturma içerisinde değerlendirilmesine, geçici tedbir talebinin soruşturma sürecinde ele alınmasına karar verilmiştir.

20. 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun 4502 sayılı Kanun'la değişik 7. maddesinin "*Rekabet Kurulu, telekomünikasyon sektörüne ilişkin olarak yapacağı inceleme ve tetkiklerde ve birleşme ve devralmalara ilişkin olarak vereceği kararlar da dahil olmak üzere telekomünikasyon sektörüne ilişkin olarak vereceği tüm kararlarda öncelikle Kurumun görüşünü ve Kurumun yapmış olduğu genel düzenleyici işlemleri dikkate alır*" şeklindeki üçüncü fıkrası uyarınca Telekomünikasyon Kurumunun görüşü 14.5.2001 tarih, 1083 sayı ile talep edilmiştir.

21. TTAŞ'ın ilk yazılı savunması 14.05.2001 tarih, 2003 sayı ile Rekabet Kurumu kayıtlarına intikal etmiştir.

22. TISSAD'ın 15.05.2001 tarih, 2006 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden dilekçesinde, ISS'lerin girdisi olan altyapı hizmetleri için alış fiyatının, TTAŞ'ın ISS'lerin rakibi olarak faaliyet gösterdiği pazarda uyguladığı son kullanıcıya satış fiyatının çok üzerinde olduğu, altyapı fiyatlandırmasının kontör hesabı üzerinden yapılması dolayısıyla ISS'lerin kontör artışlarından doğrudan etkilenmesine karşın TNet kullanıcılarının bu artışlardan etkilenmedikleri ifade edilmiş; TTAŞ'ın fiyat uygulamalarının yeniden düzenlenmesi veya durdurulması yönünde geçici tedbir kararı alınması talep edilmiştir.

23. TISSAD'ın Kurum kayıtlarına 25.05.2001 tarih, 2181 sayı ile intikal eden dilekçesinde TTAŞ'ın kontör ücretine Mayıs ayı içerisinde %11, Nisan ayı içerisinde ise %6 oranında zam yaptığı, karşılık olarak hiçbir hizmet vermediği bir alanda "Uluslararası Noktadan Noktaya Uydu Data Tarifesi" adı altında ücret talep ettiği iddia edilmiştir.

24. Telekomünikasyon Kurumunun şikâyet konusuna ilişkin olarak 14.5.2001 tarihli yazı ile istenen görüşü, Kurum kayıtlarına 05.06.2001 tarih, 2405 sayı ile intikal etmiştir.

25. Geçici tedbire yönelik olarak yapılan inceleme ve tespitleri içeren 11.06.2001 tarihli Bilgi Notu, 11.06.2001 tarih, REK.0.02.00.09/588 sayılı önerge ile 01-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek, 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı Kurul kararı ile internet altyapı hizmetleri piyasasında hakim durumda olan TTAŞ'ın;

- İnternet hizmetleri piyasasında TNet adı altında sunduğu hizmetlerin fiyatlarıyla, aynı piyasada faaliyetlerini yürütebilmek için kendisinin sunduğu zorunlu unsur niteliğindeki altyapı hizmetlerinden yararlanmak durumunda olan ISS'lere yönelik tarife ve uygulamaları, TNet adı altında sunduğu internet hizmetleri açısından çapraz sübvansiyon uygulamasına olanak vermeyecek ve rekabet ihlali oluşturmayacak şekilde tekrar belirlenmesine,

- ISS'leri, internet erişimi sunmaları için sadece VPOP kiralamaya zorlayan eylemlerine son vermesine, ISS'lerin, talepleri halinde, internet erişiminde kullanılabilir teknolojilerden (ISDN-PRI, ISDN-BRI, No.7 E1 vb.) imkanlar ölçüsünde ve ayrımcılığa yer vermeyecek şekilde yararlanmalarının sağlanmasına,

- ISS'lere, talepleri halinde, xDSL internet erişim olanağını ve kablo TV şebekesi üzerinden internet erişimini, TTNNet hizmetlerinde yararlandığı imkanlarla, makul ve teknik açıdan imkan dahilindeki koşullarda, ayrımcı olmayacak şekilde açmasına,

- İnternet hizmetleri piyasasında rakibi konumunda olan ISS'lerden, teknik açıdan zaruri olanlar dışında, kendisine rekabet avantajı sağlayacak bilgileri (kullanıcı kimlikleri, isim, adres, telefon numarası vb.) talep etme uygulamasına son vermesine,

- Yukarıda yer verilen 4054 sayılı Kanun'a aykırı davranışlara son verildiğini ve bu konuda yapılan gerekli düzenlemeleri, kararın tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde tüm ISS'lere yazılı olarak duyurmasına ve yaptığı işlemleri Rekabet Kurumuna bildirmesine,

- Kurulca öngörülen ve yukarıda belirtilen tedbirleri yerine getirmeden uygulamaya devam etmesi halinde 4054 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca hakkında işlem yapılacağına TTAŞ'a bildirilmesine,

4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi son fıkrası uyarınca geçici tedbir niteliğinde olmak üzere karar verilmiştir.

26. Anılan tedbir kararı 27.06.2001 tarih, REK.0.06.00.00/253 sayılı yazı ile TTAŞ'a bildirilmiştir.

27. 29.06.2001 tarihinde Eser Telekom, Comsat ve GlobalOne ile yapılan toplantıda ve sonrasında Kuruma 29.06.2001 tarih, 2814 sayı ile intikal eden Eser Telekom'un dilekçesi; 02.07.2001 tarih, 2816 sayı ile intikal eden Comsat'ın dilekçesi; 04.07.2001 tarih, 2891 sayı ile intikal eden GlobalOne'in dilekçesinde uydu hizmeti veren kuruluşların trafiklerinin %95 ila %100'lük bölümünü internet trafiğinin oluşturduğu ifade edilmiştir. Eser Telekom'un dilekçesinde ayrıca TTAŞ'ın noktadan noktaya simetrik ve asimetrik SCPC-VSAT tarifesinde yaptığı 3 ila 63 katlık artışın genel olarak internet ve ISS'lerin maliyetlerini doğrudan ve şiddetle etkilediği, ISS olup uydu çıkışını da kendisi yapan firmaların maliyetlerinin de aynı şekilde aşırı oranda yükseleceği ifade edilmiş, yeni tarife uygulamasının derhal durdurulması talep edilmiştir.

28. Rekabet Kurulunun 04.07.2001 tarih, 01-30/300-M sayılı kararıyla yukarıda yer verilen TTAŞ'ın noktadan noktaya uydu tarifeleri hakkındaki iddialara yönelik soruşturma açılmasına, bu soruşturmanın daha önce TTAŞ hakkında 28.03.2001 tarih, 01-13/123-M sayılı Kurulu kararı ile açılmış olan soruşturma kapsamına alınarak yürütülmesine, geçici tedbir taleplerinin soruşturma sürecinde ele alınmasına karar verilmiştir.

29. 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun 4502 sayılı Kanun'la değişik 7. maddesi uyarınca 04.07.2001 tarih, 01-30/300-M sayılı Kurul kararı ile açılan soruşturma kapsamında değerlendirilecek olan geçici tedbir talebine ilişkin olarak Telekomünikasyon Kurumunun görüşü 09.07.2001 tarih, REK.0.06.00.00/263 sayılı yazı ile talep edilmiştir.

30. Rekabet Kurulunun 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı geçici tedbir kararına ilişkin olarak TTAŞ'ın cevap yazısı Kurum kayıtlarına 11.07.2001 tarih, 2999 sayı ile intikal etmiştir. TTAŞ, yazısında aynen: *"kararınız incelenmiş, her türlü talep ve dava hakkımız saklı kalmak kaydıyla söz konusu karar doğrultusunda yapılan işlemler aşağıda belirtilmiştir:*

- İnternet dial-up erişim aylık ücretlerinde %20 oranında artış yapılmış olup, Temmuz 2001 tahakkuk dönemi itibarıyla da uygulamaya konulmuştur. Ayrıca TÜFE oranındaki artışa paralel olarak her üç ayda bir artış yapılacaktır.

- İnternet erişiminde kullanılabilir teknolojilerin yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar sürdürülmektedir. Her zaman olduğu gibi taleplerin imkanlar ölçüsünde ve ayrımcılığa yer vermeyecek şekilde karşılanması genel ilkemiz olup, bunun dışında keyfi işlem yapılması söz konusu olamaz.

- ISS'lere xDSL ve kablo TV şebekesi üzerinden internet erişimi sunulması bugün için teknik olarak mümkün bulunmamaktadır. Gerekli altyapı tamamlandığında xDSL ve kablo TV şebekesi üzerinden internete erişim imkanının ISS'lere de verilmesi mümkün olacaktır.

- ISS'lerden internet servislerinin kalitesinin tespiti, ileriye dönük tahmin ve yatırımları yönlendirmesi yönüyle teknik açıdan zaruri olanlar dışında kullanıcı kimliği, isim, adres, telefon numarası vb. bilgiler talep edilmeyecektir. Buna ilişkin "İnternet Servis Sağlayıcı Sözleşmesi"nin ilgili hükmünde gerekli düzenlemeler yapılması hususunda Yönetim Kurulumuza teklif götürülmüş olup, Yönetim Kurulumuzun kararı doğrultusunda gereği sağlanacaktır.

- Kurulunuz tarafından alınan kararlar doğrultusunda yukarıda belirtilen tüm işlemler ISS'lere duyurulmuştur"

ifadelerine yer vermiştir.

31. 04.07.2001 tarih, 01-30/300-M sayılı Kurul kararı ile açılmış olan soruşturma kapsamında değerlendirilecek olan geçici tedbir talebine ilişkin olarak Telekomünikasyon Kurumundan istenen görüş Rekabet Kurumu kayıtlarına 20.07.2001 tarih, 3099 sayı ile intikal etmiştir.

32. TTAŞ, Kurum kayıtlarına 20.07.2001 tarih, 3100 sayı ile intikal eden yazısında kullanıcı kimlikleri, isim, adres, telefon numarası vb. bilgileri talep etme uygulamasına son verilmesi hususuna istinaden, internet servis sağlayıcılığı sözleşmesinin bu hükmü içeren 4.9. maddesinin Yönetim Kurulunun 17.07.2001 tarihli kararı ile iptal edildiğini ve bu durumun ISS'lere 19.07.2001 tarihli yazı ile bildirildiğini ifade etmiştir.

33. 23.07.2001 tarihli Bilgi Notunda, uydu yer istasyonu işletmecilerinin TTAŞ'ın eylemlerine yönelik olarak talep ettikleri geçici tedbir hakkında yapılan inceleme ve tespitlere yer verilmiş ve raportör görüşü olarak Ulaştırma Bakanlığı ile 28.02.2001 tarihinde imzaladığı Görev Sözleşmesi kapsamında uydu yer istasyonu hizmetlerini, uydu yer istasyonu işletmecileri ile imzaladığı sözleşmeler kapsamında yürüten TTAŞ'ın;

- "uydu yer istasyonu işletmecilerine yönelik olarak 01.05.2001 tarihi itibarıyla devreye soktuğu yeni ücret tarifelerini uygulamaya son vermesi,

- Kurulca öngörülen ve yukarıda belirtilen tedbiri yerine getirmemesi halinde 4054 sayılı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca hakkında işlem yapılacağına ilişkin TTAŞ'a bildirilmesi"

gerektiği ifade edilmiştir.

34. Kurul, Telekomünikasyon Kurumunun olumlu görüşünü de dikkate alarak, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca nihai karara kadar ciddi ve telafisi olunmayacak zararların önlenmesi için ihlalden önceki durumu koruyucu nitelikte, 23.07.2001 tarihli yukarıda bahsolunan Bilgi Notunda yer alan raportör görüşü doğrultusunda, uydu yer istasyonu işletmeciliğine ilişkin olarak 31.07.2001 tarih, 01-37/363-M sayı ile geçici tedbir kararı almıştır.

35. TISSAD'ın, TTAŞ'ın geçici tedbir kararı çerçevesinde ISS'lere göndermiş olduğu yazıya ilişkin görüş ve değerlendirmeleri içeren dilekçesi 08.08.2001 tarih ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
36. Rekabet Kurulunun 04.07.2001 tarih, 01-30/300-M sayılı kararıyla TTAŞ'ın uydu tarifeleri hakkındaki iddialara yönelik açılan soruşturma ile ilgili ilk yazılı savunması 10.08.2001 tarih, 3365 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
37. Kurulun almış olduğu 31.07.2001 tarih, 01-37/363-M sayılı geçici tedbir kararı 13.08.2001 tarih, REK.0.06.00.00/371 sayılı yazı ile TTAŞ'a bildirilmiştir.
38. 09.08.2001 tarihinde yazılı olarak istenen bilgilere ilişkin olarak TTAŞ tarafından gönderilen yazı 14.08.2001 tarih, 3425 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
39. Kurulun 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı geçici tedbir kararının TTAŞ tarafından yerine getirilip getirilmediğine ilişkin hazırlanan 16.08.2001 tarihli Bilgi Notunda raportör görüşü olarak; tedbir kararına tam olarak uyulmadığı, bu nedenle TTAŞ'ın 4054 sayılı Kanun'un 17(a) maddesi gereği para cezası ile cezalandırılması gerektiği ifade edilmiştir.
40. Kurulun 31.07.2001 tarih, 01-37/363-M sayılı uydu tarifelerine yönelik geçici tedbir kararının 21.08.2001 tarihi itibarıyla uygulamaya konulduğunu bildiren TTAŞ'ın yazısı 21.08.2001 tarih ve 3530 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
41. TTAŞ tarafından 31.07.2001 tarih ve 01-37/363-M sayılı geçici tedbir kararı için iptal ve yürütmenin durdurulması istemiyle 21.08.2001'de Danıştay'a başvurulmuş, Danıştay Onuncu Dairesi, 11.12.2001 tarihinde yürütmenin durdurulması isteminin oybirliğiyle reddine karar vermiştir (Esas No: 2001/2561).
42. TTAŞ'dan istenen bilgilere istinaden gönderilen yazılar 28.08.2001 tarih, 3681 sayı ve 28.08.2001 tarih, 3682 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
43. KDV oranındaki düşüşün etkilerine ilişkin TTAŞ'dan gelen yazı 17.09.2001 tarih, 3999 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
44. Soruşturma Heyeti'nin 14.09.2001 tarih, REK.0.02.00.09/46 sayılı önergesi doğrultusunda 18.09.2001 tarih, 01-45/463-M sayılı Kurul kararı ile TTAŞ hakkında yürütülen soruşturmanın süresi 6 ay uzatılmıştır.
45. Kurulun 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı kararıyla hakkında alınan geçici tedbir kararının uygulanması amacıyla yönelik olarak, TTAŞ tarafından yapılan işlemlere ilişkin bilginin yer aldığı yazı, 26.09.2001 tarih ve 4146 sayı ile Kuruma intikal etmiştir.
46. Kurulun 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı geçici tedbir kararının TTAŞ tarafından yerine getirilip getirilmediğine ilişkin hazırlanan 01.10.2001 tarihli Bilgi Notunda, raportör görüşü olarak tedbir kararının gereklerinin yerine getirilmediğinin düşünüldüğü ifade edilmiştir.
47. 02.10.2001 tarih, 01-46/470-M sayılı toplantıda, Kurulca öngörülen geçici tedbir kararının uygulanmasının gereklerinin kısmen yerine getirildiğinin anlaşıldığı, tedbir kararında öngörülen diğer hususların yerine getirilmesinin teknik olarak mümkün olmadığı yönündeki savunmanın değerlendirilmesi bakımından, bu yönde Soruşturma Heyetince gerekli incelemenin yapılarak sonucunun 15 gün içerisinde Kurul gündemine getirilmesi yönünde karar alınmıştır.
48. 02.10.2001 tarih, 01-46/470-M sayılı Kurul kararı doğrultusunda incelemenin yapılmasını teminen 12.10.2001 tarihinde Rekabet Kurumunda TTAŞ yetkilileri, konuyla

ilgili akademisyenler ve şikayetçilerin katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantı ile ilgili olarak 23.10.2001 tarihli Bilgi Notu hazırlanarak Kurula sunulmuştur.

49. TTAŞ hakkında yürütülen soruşturma kapsamında 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı Kurul kararı ile öngörülen geçici tedbir kararına uyulup uyulmadığının belirlenmesi amacıyla 2.10.2001 tarih ve 01-46/470-M sayılı Kurul kararı üzerine Soruşturma Heyetince yapılan inceleme sonucu elde edilen bilgilere ilişkin olarak hazırlanan 23.10.2001 tarihli Bilgi Notunda; TTAŞ tarafından geçici tedbire yönelik olarak gerçekleştirilen ve yakında gerçekleştirileceği bildirilen uygulamaların, ilgili geçici tedbir kararının gereklerini yerine getirmekten uzak olduğu ve bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (a) bendinin uygulanmasının gerektiği ifade edilmiştir.

50. Kurulun 04.07.2001 tarih, 01-30/300-M sayılı geçici tedbir kararına ilişkin ek değerlendirme ve bilgilerin yer aldığı 24.10.2001 tarihli Bilgi Notunda, yeni tarifinin durdurulma tarihi olarak alınması gereken tarih ve hibe şartlarına ilişkin Raportörlerin değerlendirmelerine yer verilmiştir.

51. 25.10.2001 tarih, 4551 sayı ile Kurum kayıtlarına giren TTAŞ'ın yazısında internet dial-up erişim ücretine ilişkin yeni gelişmeler bildirilerek, geçici tedbirin ilgili maddesinin gereğinin yerine getirildiği ifade edilmiştir.

52. Kurul, 31.10.2001 tarih ve 01-53/528-M sayı ile almış olduğu kararında 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı Kurul kararı ile öngörülen geçici tedbir şartlarına TTAŞ'ın bazı uygulamaları ile uymadığına, anılan kararda belirtilen ve TTAŞ'ın uymadığı hususlar ile ilgili olarak TTAŞ'a tedbir kararına uygun düzenlemeler yapması için ek bir süre verilmesine gerek bulunmadığına; 31.07.2001 tarih, 01-37/363-M sayılı Kurul kararında belirtilen şartların 01.05.2001 tarihinden itibaren geçerli olduğunun TTAŞ'a bildirilmesine karar vermiştir.

53. Kurulun almış olduğu 31.10.2001 tarih, 01-53/528-M sayılı karar 07.11.2001 tarih, REK.0.06.00.00/489 sayılı yazı ile TTAŞ'a bildirilmiştir.

54. TISSAD'ın, geçici tedbir kararının sonuçlarına yönelik değerlendirmelere yer verilen dilekçesi 13.11.2001 tarih, 4829 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

55. 31.10.2001 tarih, 01-53/528-M sayılı Kurul kararı ile verilen idari para cezasının yeniden gözden geçirilmesi, TTAŞ tarafından yapılacak düzenlemelere esas olmak üzere geçici tedbir kararının hangi maddesinin uygulanmamasından dolayı para cezası verildiğine açıklık getirilmesi, Rekabet Kurumu bünyesinde TTAŞ ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve elde edilen her türlü delilin bir nüshasının TTAŞ'a gönderilmesi talebini haiz TTAŞ'a ait yazı 19.11.2001 tarih, 4903 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bahse konu yazıya 11.12.2001 tarih ve REK.0.06.00.00/542 sayılı yazı ile cevap verilmiştir.

56. TTAŞ, Kurulca alınan 21.06.2001 tarih ve 01-28/273-M sayılı geçici tedbir kararının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Danıştay'a başvurmuş, Danıştay Onuncu Dairesi yürütmenin durdurulması istemini 29.06.2004 tarih E:2001/2113, K:2004/5849 sayılı kararıyla oyçokluğuyla reddetmiştir. Ancak TTAŞ'ın temyiz başvurusu üzerine, Danıştay'ın anılan kararı Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 16.6.2005 tarih, E: 2004/2548, K:2005/2179 sayılı karar ile soruşturmacı üyenin kararda oy kullanmasının tarafsızlık ilkesini ihlal ettiği gerekçesiyle bozulmuştur.

57. TTAŞ ayrıca Rekabet Kurulunun idari para cezası uygulanmasına ilişkin 31.10.2001 tarih ve 01-53/528-M sayılı kararına karşı da iptal istemiyle 28.11.2001'de Danıştay'a başvurmuştur. Danıştay'ın söz konusu başvurunun reddine ilişkin 24.05.2005 tarih, E:2005/66, K:2005/2731 sayılı kararına karşın TTAŞ tarafından temyiz başvurusunda

bulunulmuş olup, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu anılan Danıştay kararının bozulmasına karar vermiştir. Bunun üzerine, Danıştay 13. Dairesi, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun bozma kararı üzerine aldığı 16.06.2010 tarih ve E:2010/311, K:2010/5129 sayılı kararı ile 01-53/528-M sayılı kararın iptaline karar vermiş ve Rekabet Kurumunca temyiz edilmemiştir.

58. 14.12.2001 tarih, 5337 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden TTAŞ'a ait yazıda ek bazı hususlara yer verilerek idari para cezasının kaldırılması talep edilmiştir.

59. TTAŞ'ın, 20.12.2001 tarih, 5542 sayı ile Rekabet Kurumu kayıtlarına intikal eden yazısıyla, halen devam etmekte olan SCPC-VSAT devrelerine uygulanacağı ilan edilen IDR/VSAT-IBS tarifesinin uygulanmasının durdurulmasına 01.05.2001 tarihi itibarıyla başlanmasına, IDR/VSAT-IBS tarifesine göre ücretlendirilen devrelerden alınan bedellerin bu devrelerin sonraki dönem faturalarından düşülmesine, bu tarifeye göre bildiri yapılan ancak henüz firmalarca ödenmeyen faturaların da iptal edilerek, 1.5.2001 tarihinden önceki tarifenin uygulanacağını muhatap firmalara iletilmesine karar verildiği bildirilmiştir.

60. TNet aylık dial-up ücretlerinin Telekomünikasyon Kurumu tarafından onaylandığına ilişkin açıklamaların da yer aldığı TTAŞ'ın Kurum kayıtlarına 02.01.2002 tarih ve 7 sayılı ile giren yazısında, TTAŞ'a uygulanan idari para cezasının kaldırılması talep edilmiştir.

61. 03.01.2002 tarih, 73 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden Kablonet İletişim Sistemleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin dilekçesinde, TTAŞ'ın kablo TV şebekesini diğer ISS'lere açmaması karşısında, Rekabet Kurumunun devreye girmesi ve TTAŞ'ın baskıcı ve adil olmayan tavrı karşısında Rekabet Kurulunun başkan ve hakem olacağı bir toplantıda TTAŞ yetkilileri ile görüşülerek karara bağlanması talep edilmiştir.

62. TTAŞ'ın dial-up tarifelerinin onayına ilişkin olarak Telekomünikasyon Kurumundan 07.01.2002 tarih, REK.0.06.00.00/571 sayılı yazı ile bilgi istenmiştir.

63. Telekomünikasyon Kurumu tarafından yürütülmekte olan soruşturma kapsamında TTAŞ'ın yapmış olduğu yazılı savunmanın ekli olduğu TTAŞ'ın yazısı, 16.01.2002 tarih, 263 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

64. TTAŞ'ın dial-up internet tarifelerinin onaylanmasına ilişkin açıklamaları içeren Telekomünikasyon Kurumunun yazısı 21.01.2002 tarih, 348 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Yazıda onaylanan tarifenin, herhangi bir şekilde Rekabet Kurumu ve Telekomünikasyon Kurumu tarafından yürütülmekte olan soruşturma sonuçlarına engel teşkil etmediği, tarifenin çapraz sübvansiyona engel olacak bir tarife olduğunun Telekomünikasyon Kurumu tarafından belirtilmediği ifade edilmiştir.

65. 25.01.2002 tarih, 441 sayı ile Kuruma intikal eden TTAŞ'ın yazısında, bazı ISS'lerin internet kullanımına ilişkin tarifeleri, maliyet kalemleri ile ilgili bilgi ve belgeler sunulmuş ve idari para cezasının kaldırılması talep edilmiştir.

66. Kurulun 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı kararı ile öngörülen geçici tedbir uygulamasının TTAŞ tarafından kaldırılması talebine ilişkin olarak Raportörler tarafından hazırlanan Bilgi Notunda ilgili tedbir kararının gereklerinin yerine getirilmediği ve dolayısıyla söz konusu tedbir kararının yürürlükte kalması gerektiği ifade edilmiştir.

67. TISSAD'ın Kurum kayıtlarına 06.02.2002 tarih, 667 sayı ile intikal eden yazısında, "Türk Telekom'dan Kaymaklı Kampanya" adı altında düzenlenen kampanyaya yönelik değerlendirmelerde bulunulmuş ve uygulama Rekabet Kurulunun bilgisine sunulmuştur.

68. TISSAD'ın 14.02.2002 tarihli dilekçesinde TTAŞ Genel Müdürünün IT-Business Weekly dergisi 57. sayısında yayımlanan söyleşisi ile ilgili değerlendirmelerde bulunulmuştur.

69. Kablonet'in, TTAŞ'ın kablo TV şebekesini diğer ISS'lere açmama ve konuyu çözer gözükp oyalama politikaları karşısında, Rekabet Kurumunun devreye girmesi ve TTAŞ'ın baskıcı ve adil olmayan tavrı karşısında Rekabet Kurumunun başkan ve hakem olacağı bir toplantıda TTAŞ yetkilileri ile görüşülerek karara bağlanması talebi, 19.02.2002 tarih ve 02-09/90-M sayılı Kurul Kararı ile reddedilmiştir.

70. Kurulun 28.02.2002 tarih ve 02-10/104-M sayılı kararında; TTAŞ'ın hakkında yürütülen soruşturma çerçevesinde 21.06.2001 tarih, 01-28/273-M sayılı Kurul kararı ile öngörülen geçici tedbir uygulamasının kaldırılması talebinin görüşülerek, tedbir kararının devam ettiği, 31.10.2001 tarih, 01-53/528-M sayılı kararda öngörülen idari para cezasının uygulanmasına yönelik olarak tedbirin gereklerinin birtakım teknik nedenlerle, belirtilen süre içinde yerine getirilemeyeceğinin belirlenmesi durumunda, idari para cezası uygulanmasının nihai karar değerlendirmesi sırasında dikkate alınacağı; 31.10.2001 tarihli kararın bu şekilde anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir.

71. TTAŞ'ın 22.03.2002 tarih, 1359 sayılı yazısında, 10.03.2002 tarih, REK.0.06.00.00/77 sayılı yazı ile istenen, yürürlükteki internet tarifesi ve Şubat 2002 tarihi itibarıyla abone sayısı gönderilmiş ve ayrıca TNet dial-up tarifesinin aylık 6.000.000 TL'den 9.000.000 TL'ye çıkarılması hususundaki TTAŞ Yönetim Kuruluna sunulduğu ve tarifinin Yönetim Kurulunun kabulü ve Telekomünikasyon Kurumunun onayını müteakip yürürlüğe gireceği bildirilmiştir.

72. Yapılan soruşturma sonucunda hazırlanan 28.03.2002 tarih ve SR/02-2 sayılı Soruşturma raporu taraflara tebliğ edilmiştir. Anılan rapor 05.04.2002 tarihinde Telekomünikasyon Kurumuna da gönderilmiştir.

73. Soruşturma Raporunun tebliğini takiben, Kurum kayıtlarına 6.5.2002 tarih ve 2077 sayı ile TTAŞ'ın ikinci yazılı savunması intikal etmiştir. Bunun ardından Soruşturma Heyeti'nin Ek Yazılı Görüşü 21.5.2002 tarih ve 1373 sayı ile taraflara tebliğ edilmiştir.

74. TTAŞ tarafından ek görüşe cevaben yollanan üçüncü yazılı savunma ise Kurum kayıtlarına 3241 sayı ile 22.07.2002 tarihinde girmiştir.

75. 22.08.2002 tarih ve 02-48/606-M sayılı Kurul toplantısında sözlü savunma toplantısının 20.09.2002 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir.

76. 20.9.2002 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısının ardından, Kurul 2.10.2002 tarih ve 02-60/755-305 sayı ile nihai kararını vermiştir.

77. Anılan Kurul Kararı, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüs tarafından iptal istemli açılan dava sonucunda, "*Soruşturmayı yürüten Kurul üyesinin nihai karar toplantısına katılarak oy kullanmasının hukuka aykırı olduğu*" gerekçesiyle Danıştay 13. Dairesinin 1.7.2005 tarih, 2005/1700 E. 2005/3392 K.; 2005/1703 E. 2005/ 3396 K. sayılı kararları ile iptal edilmiştir.

78. Danıştay'ın bu kararları üzerine, 25.10.2005 tarihinde 05-73/985-Mİ sayı ile Kurul konuyu görüşerek incelenmesinin devamına karar vermiş, 05.01.2006 tarihinde, Kurulun yapısının da değişmiş olduğu ve bu çerçevede soruşturmacı üyenin halen Kurulda görev yapmadığı da dikkate alınarak, soruşturmaya ait tüm savunma, sözlü savunma tutanakları, raporlar, Danıştay'ın iptal kararları, dosya münderecatında yer alan bütün bilgi ve belgeleri inceleyerek dosyaya ilişkin 05.01.2006 tarih ve 06-02/47-8 sayılı nihai kararını vermiştir.

79. Rekabet Kurulu tarafından aynı konuya ilişkin alınan 05.01.2006 tarih ve 06-02/47-8 sayılı ikinci karar da Danıştay 13. Dairesi'nin 12.12.2007 tarih ve 2006/1941 E. sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Danıştay'ın iptal kararının gerekçesi olarak ilgili kararda ifade edilen, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun, 4502 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile değişik 7. maddesi uyarınca Rekabet Kurulunun telekomünikasyon sektörüne ilişkin aldığı 05.01.2006 tarih ve 06-02/47-8 sayılı kararı öncesinde Telekomünikasyon Kurumunun görüşünün alınmadığı tespiti de dikkate alınarak, yeni adıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan (BTK) 26.07.2011 tarih ve 857-4506 sayı ile görüş istenilmiş, BTK görüşü 29.09.2011 tarih ve 6784 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Anılan görüşte; "*Danıştay da dahil olmak üzere ilgili yargı mercileri tarafından tesis edilen muhtelif kararlara konu olan söz konusu ihtilafa ilişkin olarak; ilgili Rekabet Kurulu kararlarının alındığı dönem itibariyle ve halihazırda Kurumumuz tarafından tesis edilmiş herhangi bir öncül tarife düzenlemesi mevcut olmayıp, konuya ilişkin ilave bir görüş ve değerlendirmemiz bulunmamaktadır.*" ifadesi yer almaktadır.

80. BTK görüşünün alınmış olduğu da görülerek, Kurul, soruşturmaya ait tüm savunma, sözlü savunma tutanakları, raporlar, Danıştay'ın iptal kararları, dosya münderecatında yer alan bütün bilgi ve belgeleri inceleyerek dosyaya ilişkin nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:

(11) İlgili raporda;

1. TTAŞ'ın;

a) kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda,

b) yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda,

c) yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda,

d) uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royalti'leri içeren pazarda

hakim durumda olduğu,

2. TTAŞ'ın;

a) Kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazardaki hakim durumunu;

i) Kurumsal kullanıcılara sunulan geniş bant internet erişim hizmetleri pazarında, kurumsal kullanıcılara TNet adı altında sunduğu geniş bant internet erişim hizmetleri karşılığında alınan ücretleri, rakiplerinin aynı pazarda faaliyet gösterebilmeleri için gerekli altyapı ücretlerini, toptan ve perakende ayırımına gitmeden, ilgili pazarda rekabet edebilmelerini zorlaştıracak şekilde yüksek belirlemek,

ii) 19.7.2001 tarihine kadar, İnternet Servis Sağlayıcı sözleşmelerindeki hükümler vasıtasıyla, ISS'lerin ticari faaliyetleri ile ilgili olan, herhangi bir mecrada açıklanmayan ve kendi hizmeti TNet açısından ticari faaliyetlerine yön verirken kullanılma ihtimali bulunan bilgilerin ISS'lerce kendisine periyodik olarak bildirilmesini şart koşturmak,

iii) Geniş bant internet erişiminde kullanılan altyapı tarifelerinde kontör uygulamasına geçerken, kurumsal kullanıcılara yönelik geniş bant internet erişim piyasasında TNet adı altında sunduğu hizmetlerin tarifelerini kontöre bağlayıp, kontörün her artışında rekabete aykırı sübvansiyonun artışına sebep olarak piyasadaki rekabet koşullarını bozmak,

b) Yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazardaki hakim durumunu,

i) Aynı pazarda

- ISS'lerin ISDN-PRI, No. 7 E1 taleplerinin karşılanmasında zorluk çıkararak, faaliyetlerin pazarın iç dinamiklere göre değil, TTAŞ'ın dilediği biçimde yürütmesini olanaklı kılmak üzere, yerel kullanıcıya sunulan dar bant internet erişim hizmetleri pazarında TNet adı altında sunduğu hizmete rakip hizmetler sunan ISS'leri zor durumda bırakarak pazardaki rekabet koşullarını bozmak,

- ISS'lerin kiralık devre taleplerine zamanında cevap vermeyerek ve bazı durumlarda talebin karşılanmasını kullanılacak malzemenin hibesi koşuluna bağlayarak yerel kullanıcıya sunulan dar bant internet erişim hizmetleri pazarındaki rakip ISS'lerin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırarak rekabet koşullarını bozmak,

- Yerel kullanıcıya dar bant internet erişim hizmeti sunan ISS'leri VPOP yöntemini kullanmaya zorlayıp, ISDN-PRI ve/veya No.7 E1 kullanmalarını engelleyerek, bu piyasaya girişte yeniden satışı ISS'ler için tek alternatif haline getirerek, yerel şebekeye erişim yoluyla piyasaya girişin yaratacağı rekabet sonucu oluşması muhtemel etkinlik artışlarından tüketicinin faydalanmasını engellemek ve ISS'lerin 2004 yılı sonrasına yönelik şebeke geliştirmelerini önleyerek potansiyel rekabetin gelişmesini durdurmak,

- 19.7.2001 tarihine kadar, İnternet Servis Sağlayıcı Sözleşmesi'ndeki hükümler yoluyla, ISS'lerin ticari faaliyetleri ile ilgili olan, herhangi bir mecrada açıklanmayan ve kendi şirketi TNet tarafından ticari faaliyetlerine yön verirken kullanılma ihtimali bulunan bilgilerin ISS'lerce kendisine periyodik olarak bildirilmesini şart koşarak telekomünikasyon hizmetleri altyapı sağlama pazarında rekabet koşullarını bozmak,

- Dar bant internet erişiminde kullanılan altyapı tarifelerinde kontör uygulamasına geçerken, dar bant internet erişim piyasasında TNet adı altında son kullanıcıya sunduğu hizmetlerin tarifelerini kontöre bağlamayarak, kontörün her artışında rakip ISS'lerin temel girdilerinin fiyatlarını artırmak ve bu yolla rakiplerinin maliyetlerini yükseltmek yoluyla rekabete aykırı sübvansiyonun artışına sebep olarak dar bant internet erişim piyasasında rekabet koşullarını bozmak,

- ISS'lere herhangi bir test olanağı veya garanti imkanı sunmadan kiraladığı dar bant internet erişiminde kullanılan VPOP hatların, iade edilmek istenmesi durumunda, ilk yıl için sadece %10'una kadar iade imkanı sunmak,

- Kiralık hatlara uygulanan indirim oranlarını 3, 5 ve 7 yıllık sözleşme sürelerine bağlamak suretiyle, 2004 yılı başında sona erecek olan ulusal ve uluslararası ses iletimi ile telekomünikasyon altyapısı hizmetleri piyasalarındaki hakim durumunu, 2004 sonrasında da devam ettirmek amacıyla, ses iletimi ve telekomünikasyon altyapısı hizmetleri pazarına girebilecek ve kendi ses iletimi ve altyapı hizmetlerine alternatif sunabilecek teşebbüslerin pazara girişlerine engel olmak,

ii) Yerel kullanıcılara sunulan dar bant internet erişim hizmetleri pazarında,

- TTNNet adı altında yerel kullanıcılara sunulan dar bant internet erişim hizmetleri karşılığında alınan ücretleri maliyetin altında belirleyerek, rakiplerin piyasadaki faaliyetlerini güçleştirmek,
 - Sabit telefon abonelerine ayrıca bir abonelik gerektirmeden ülke çapında her yerden çevirmeli olarak internete erişim imkanı sağlayan, 146 numarası ile internet erişimi hizmetine benzer bir hizmeti diğer ISS'lerin sunmasına engel olarak bu pazardaki rekabet koşullarını bozmak,
- c) Yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazardaki hakim durumunu,
- i) Aynı pazarda,
 - Kendi kontrolü altındaki kablo TV şebekesini yerel kullanıcılara sunulan geniş bant internet erişim hizmetleri pazarında faaliyet gösteren ISS'lerin kullanmasını engelleyerek (açık erişime izin vermeyerek) ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak,
 - Kendi kontrolü altındaki yerel telefon şebekesi üzerinden DSL teknoloji kullanarak yerel kullanıcılara sunulan geniş bant internet hizmetleri piyasasında faaliyet yürütmek durumunda olan ISS'lerin, bu şebekeyi birbirini tamamlayıcı nitelikte yeniden satış ve yerel şebekeye erişim yöntemleri ile kullanmalarını engelleyerek ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak,
 - Hem kablo TV hem de telefon şebekesinin ISS'ler tarafından geniş bant erişim hizmeti sunulmasında, kendi TTNNet hizmetinin son kullanıcıya sunulduğu fiyatın üstünde rakamları ISS'lerden erişim ücreti olarak talep etmek suretiyle ISS'lere yüksek ekipman maliyeti getirmek ve tarifesi yüksek kiralık devreler kullanmaya zorlayarak tüketicinin zararına olarak, tüketici tercihlerini sadece kendi sunduğu TTNNet hizmetleriyle kısıtlayarak ve diğer yatırımcıların bu alana yatırım yapmasını engellemek,
 - ii) Yerel kullanıcılara sunulan geniş bant internet erişim hizmetleri pazarında
 - Kablo TV şebekesi üzerinden internet erişim hizmeti alınabilmesini, gerekli kablo modem cihazında belli markaların satın alınması şartına bağlayarak, kablo modem alım satımının gerçekleştirildiği piyasada rekabet koşullarını bozmak,
- d) Uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royalti'leri içeren pazardaki hakim durumunu,
- i) Uydu yer istasyonu işletmecilerinden aldığı royalti tarifelerinde 2,4 ila 63 kat arasında değişen oranlarda zam yaparak artık tekel hakkının kalmadığı bir piyasada, rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmak ve kendisi kullanmakta olduğu halde, diğer yeniden satıcı veya kurumsal kullanıcılara belirli kapasitenin üzerinde hat kiralamayarak ve kiraladığı düşük kapasitelerden yüksek fiyat talep ederek, uydu yer istasyonu hizmetleri pazarındaki rekabet koşullarını kendi lehine, uydu yer istasyonu işletmecileri aleyhine bozmak ve bu yolla ISS'lerin yurtdışı çıkış imkanlarını kısıtlamak,
 - ii) Devrelerin kiralanması sonrasında, taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususlarda ISS'lere zorluk çıkararak, bu hizmetlerin girdi olarak kullanıldığı dar ve geniş bant internet erişim hizmetleri pazarlarında rakibi konumundaki ISS'leri rekabette dezavantajlı konuma sokup bu pazarlardaki rekabet koşullarını bozmak
- suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında kötüye kullandığı,

Bu nedenle aynı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası gereğince idari para cezası ile cezalandırılması gerektiği;

3. TTAŞ'ın yukarıda bahsedilen eylemlerinin sona erdirilebilmesi ve ilgili piyasalarda sağlıklı rekabet ortamının oluşturulabilmesi için;

a) Son kullanıcıya yönelik internet erişim hizmeti tarifelerini hakim durumda olduğu piyasalarda yürüttüğü faaliyetlerinden elde ettiği gelire doğrudan veya dolaylı olarak sübvansiyon etmemesi ve bu şekilde internet erişim hizmeti pazarında çapraz sübvansiyona yol açmayacak şekilde tarifelerini yeniden belirlemesi,

b) Kurumsal ve yerel kullanıcıya sunduğu dar ve geniş bant internet erişim hizmeti faaliyetlerini ayrı bir tüzel kişilik oluşturarak yürütmesi,

c) Yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda, yeniden satış ve yerel şebekeye erişerek piyasaya giriş şeklindeki alternatiflerden herhangi birisinin ISS'ler tarafından benimsenmesi yönünde zorlayıcı eylemlerine son vermesi, ISS'lerin fiziksel bağlantı ve ortak yerleşimlerine izin vermesi, mesafeli bağlantının sağlanmasında kullanılacak ISDN-PRI ve/veya No. 7 E1 teknolojilerini zamanın nötr bir unsur olmadığını dikkate alarak ISS'lerin kullanımına sunması, yasal tekel hakkına sahip bir operatör olarak yatırım kararlarını müşterilerinin taleplerine bağlı olarak tasarlaması ve bu taleplerin zamanında karşılanmasına yönelik tedbirleri alması,

d) Son kullanıcıya yönelik internet hizmeti tarifeleri ile benzer hizmetleri son kullanıcıya sağlayan ISS'lere yönelik altyapı erişim tarifeleri arasında, internet erişim hizmeti pazarında rekabeti bozucu nitelikte olmayacak şekilde toptan ve perakende ayırımına giderek, ayrı tarife yapıları oluşturması,

e) Kablo TV şebekesinin kontrolünü başka bir teşebbüse devretmesi, devir gerçekleşinceye kadar bu şebekeden yararlanarak hizmet sunmak isteyen teşebbüslerin şebekeyi kullanmalarını engelleyen veya zorlaştıran eylemlerine son vermesi,

f) Yerel telefon şebekesini kullanarak yerel kullanıcılara dar ve geniş bant internet erişim hizmeti sunmak isteyen teşebbüslerin şebekeyi kullanmalarını engelleyen veya zorlaştıran eylemlerine son vermesi, bu kapsamda 2004 yılına kadar ses iletişimde kullanılmamak üzere yerel telefon şebekesini tam erişime, paylaşımlı erişime ve hızlı veri akışı erişimine açması ve ortak yerleşime izin vermesi,

g) 146 hizmeti benzeri abonelik gerektirmeden internet erişim sağlama olanağını diğer teşebbüslerin kullanımına açması,

h) Kiralık hatlara yönelik olarak uyguladığı indirim sistemini, sözleşme süresi ve hacme bağlı indirimleri birbiriyle ilişkilendirmeyecek şekilde tekrar gözden geçirmesi,

i) İnternet erişimi sunulması sırasında ISS'lere uyguladığı kablo TV ve telefon şebekesine ilişkin, noktadan noktaya ve kiralık hat ücretlerini TNet adı altında sunulan hizmetlerle diğer ISS'ler arasındaki rekabet koşullarını bozmayacak şekilde yeniden belirlemesi

gerektiği,

4. İlgili pazarlarda sağlıklı rekabet ortamının sağlanması amacıyla Telekomünikasyon Kurumunun işlem yapmasına yönelik olarak,

a) Numara planında TTAŞ'a ilgili pazardaki diğer teşebbüslere kıyasla ticari avantaj sağlayan üç haneli numara tahsislerinin gözden geçirilmesi,

b) Kablo TV şebekesi üzerinden sunulan hizmetlerin karşılığı olarak TTAŞ dışında gelir ortaklarının çeşitli adlar altında son kullanıcılardan ücret talep etmesinin sektöre özel düzenlemelere uygun olup olmadığının incelenmesi

için görüş bildirilmesi gerektiği,

5. TTAŞ'ın, kablo TV şebekesi üzerinden internet bağlantısı sağlanabilmesi için gerekli olan kablo modem cihazında belli markaların satın alınması şartıyla bu bağlantının sağlanması; bu modemin sadece tek kullanıcı sistemlerde kullanılmasına izin verilmesi ve birden fazla kullanıcının bağlanmasının talep edildiği durumlarda belirli markalı yönlendiricilerin satın alınmasının zorunlu tutulması; kişilerin aynı donanımı, kablo TV internet aboneliği olan farklı iki noktada kullanmalarının engellenmesi iddialarına ilişkin olarak daha detaylı bir incelemenin yapılabilmesi ve 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılması gerektiği,

6. Soruşturma sırasında hakkında bilgi edinilen, BNET İletişim Hizmetleri A.Ş. Bursa Ofis sorumlusu Salim ACETER'in TTAŞ yetkilileri tarafından, dövmek ile tehdit edilmesi, yine TTAŞ Gayrettepe Özel Devreler Amirliğinde aynı şirket adına sahte imza ile evrak düzenlenmesi şeklindeki iddialar ile TTAŞ'dan talep edilen hizmetlerin malzemenin hibesi koşuluyla karşılanması uygulamalarının diğer kanunlara aykırılık oluşturması ihtimali göz önüne alınarak, ilgili Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulması gerektiği

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- (12) Pazar tanımı, içinde bulunulan şartlara göre değişiklik göstermekte ve çoğunlukla olay bazında ele alınması gerekmektedir. Özellikle doğal tekel niteliği gösteren piyasalarda, piyasa aksaklıklarının giderilmesinde, düzenleme (regülasyon) yapılması ve rekabet kurallarının uygulanması açısından ilgili pazar kavramı büyük önem taşımaktadır.
- (13) Bu çerçevede, birbiriyle bağlantılı birçok pazarın bulunduğu, ölçek ve kapsam ekonomilerinin etkisinin hissedildiği telekomünikasyon sektöründe pazarların tanımlanması kendine özgü nitelikler arz etmektedir.
- (14) Dosya konusu olayda; arz ve talep koşullarının ve ikame özelliklerinin farklılıkları nedeniyle ilgili ürün pazarları;
 - Kurumsal kullanıcılara sunulan geniş bant internet erişim hizmetleri pazarı
 - Kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar
 - Yerel kullanıcılara sunulan dar bant internet erişim hizmetleri pazarı
 - Yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar
 - Yerel kullanıcılara sunulan geniş bant internet erişim hizmetleri pazarı
 - Yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar
 - Uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royalty'leri içeren pazar

olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (15) İlgili coğrafi pazar; ilgili ürün pazarlarında yer alan hizmetlerin ulusal düzeyde sunulması nedeniyle "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

I.2. Taraflar Hakkında Bilgiler

I.2.1. TISSAD

- (16) 10.09.1999 tarihinde kurulan TISSAD, 31.05.2001 tarihi itibarıyla 23 üyesi bulunan bir dernektir. Dernek tüzüğünde TISSAD'ın amacı; Türkiye'de global bilgi iletim ağı internetle ilgili her türlü çalışma ve düzenlemenin tam rekabet ve serbest piyasa ekonomisi ilkeleri çerçevesinde toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak ve kamu menfaatlerini ön planda tutacak biçimde çağdaş ölçeklerde gerçekleştirilmesini sağlamak şeklinde ifade edilmiştir. Tüzükte ayrıca, derneğin etkinliklerini yürütürken aşağıdaki amaçları göz önünde tutacağı ifade edilmiştir:

- Ülkemizdeki internet ve bağlantılı teknolojilerin ve bilgisayar kullanımının artması, gelişmesi ve çağdaş boyutlarda tutulmasına katkıda bulunmak,
- İnternet hizmetlerini yürüten özel sektör kuruluşlarının yöneticilerini bir araya getirmek, mesleki gelişme ve dayanışmalarını sağlamak,
- İnternet hizmetleriyle ilgili piyasalarda tam rekabet koşullarını sağlayarak internet hizmetlerinin kamu hizmeti olarak tüketicilerin yararına teknolojik gelişme içerisinde yaygınlaşmasını sağlamak ve bu yolla toplumsal refahın artmasına katkıda bulunmak,
- İnternet hizmetleri alanında ticari teamüllerin ve meslek ahlakının oluşmasında yönlendirici rol oynamak,
- Yerli internet hukukunun oluşmasına ve bu hukukun evrensel hukukla bütünleşmesine katkıda bulunmak,
- İfade özgürlüğünü kısıtlamadan, internet aracılığıyla suç işlenmesini önleyecek politikaların geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Kamu elindeki atıl bilgi kaynaklarının internet aracılığıyla toplumun kullanımına sunulmasını kolaylaştırmak,
- Bilişim-bilgi toplumu olma yolunda internetin faydalarına ilişkin bilincin ülke genelinde artmasını sağlamak.

- (17) 4054 sayılı Kanun'da geçen "teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler" şeklindeki teşebbüs birliği tanımı göz önüne alınarak, TISSAD'ın bir teşebbüs birliği olduğu kabul edilmiştir.

I.2.2. Efes Net

- (18) Soruşturma döneminde Efes Net adı altında ISS hizmeti sunan Yeşil Ege Bilişim ve İnternet Hizmetleri A.Ş., aynı zamanda TISSAD üyesi olan, Ege bölgesinde yoğun olarak faaliyet gösteren ve TTAŞ ile İnternet Servis Sağlayıcı Sözleşmesi imzalamış bir şirkettir.

I.2.3. Superonline

- (19) Superonline, TTAŞ ile İnternet Servis Sağlayıcı Sözleşmesi imzalayarak internet hizmeti sunan bir şirket olup, yedi bölgede hizmet sunarak ulusal düzeyde faaliyet göstermektedir.
- (20) Faaliyetlerine 1996 yılında başlayan ve hisselerinin %99,96'sı Fintur Holdings B.V. şirketi adına kayıtlı olan Superonline'ın diğer ortakları eşit pay ile Yapı ve Kredi Teknoloji

AŞ, Comag Continental Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş., Agro-San Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bayındır İşleri A.Ş.'dir. Fintur Holdings B.V., Turkcell Holding A.Ş. (%25), Sonera (%35) ve Çukurova Holding A.Ş. (%40) ortaklığı ile telekomünikasyon, medya ve internet alanlarında verilen hizmetlerin kalite ve çeşitliliğini artırmak amacıyla Hollanda'da kurulan bir şirkettir. Turkcell Holding A.Ş. paylarının %47'sinin Sonera, %53'ünün ise Çukurova Grubu şirketlerine ait olduğu dikkate alındığında, Superonline'ın kontrolünün soruşturma döneminde Çukurova Grubu'na ait olduğu söylenebilir.

- (21) Superonline ISS hizmetlerinin yanı sıra, TTAŞ ile imzaladığı sözleşmeler ile uydu yer istasyonu işletmeciliği de yapmaktadır.

1.2.4. GlobalOne

- (22) İlk olarak Sprint Telekomünikasyon Ltd. Şti. unvanı ile ABD uyruklu Sprint International Communications Corporation (Sprint)'in bağlı ortaklığı olarak 3.11.1995 tarihinde kurulmuştur. Şirketin amacı, Türkiye'de telekomünikasyon ürün ve hizmetlerini pazarlamak, satmak ve promosyonunu yapmak, telekomünikasyon hizmetlerinin verilmesi için tesisler kurmak, ilgili malzeme ve vasıtaları satın almak ve faaliyet konularına giren hususların işletme hizmetleriyle uğraşmaktır. Şirket daha sonra Sprint, France Telekom ve Deutsche Telekom arasında kurulan GlobalOne adlı ortak girişime devredilmiş ve GlobalOne Telekomünikasyon Ltd. Şti. unvanını almıştır.
- (23) Kurumumuza GlobalOne Telekomünikasyon Ltd. Şti. unvanıyla başvuruda bulunan şirket, Eylül 2001 içerisinde gerçekleşen bir birleşme ile soruşturma dönemi itibarıyla faaliyetlerini Equant İstanbul Telekomünikasyon Hizmetleri Ltd. Şti. unvanı altında sürdürmektedir.

1.2.5. Comsat

- (24) Comsat soruşturma dönemi itibarıyla, yabancı sermaye kontrolünde (%51 Lockheed Martin Grubu, %24,5 Sumitomo Corporation ve %24,5 Koç-Unisys Bilgisayar Sistemleri A.Ş.) bir şirket olup, faaliyet alanı VSAT uydu hizmetleridir. Bu şirket dışında yine yabancı sermayeli Lockheed Martin grubunun kontrolünde olan (%80 yabancı sermayeli Lockheed Martin Grubu ve %20'si Yelpro Proje Geliştirme Yatırım Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Vedat Yelkenci'ye ait) Comsat Dijital Hizmetleri Ticaret A.Ş. ise her türlü uydu hizmetinin sağlanması amacıyla kurulmuştur.

1.2.6. TTAŞ

- (25) Şirketin amacı; ulusal ekonominin hedeflerine uygun olarak karlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda telekomünikasyon alanında çalışmak, sermaye birikimine yardım etmek, daha fazla yatırım kaynağı yaratmak, telekomünikasyon sektöründe yatırım, tesis ve işletmecilik yapmak, mal ve hizmet pazarlaması ve ihracatını yürütmektir. Şirketin merkezi Ankara'dır. Yönetim kurulu dokuz, denetim kurulu üç üyeden oluşmaktadır.
- (26) TTAŞ'ın başlıca faaliyetleri arasında, telefon santrallerini ve yurt çapındaki şehir içi ve şehirlerarası sabit hat şebekesini, uydu haberleşme ağlarını, kablo sistemlerini ve veri ağlarını, yurt içi ve yurt dışı haberleşme ve veri transferini sağlamak amacıyla işletmek bulunmaktadır. Bunlara ek olarak soruşturma döneminde, TTAŞ gelir ortaklığı anlaşmaları yoluyla, analog mobil telefon, kablo TV, elektronik veri aktarımı hizmetini ve kendisi tarafından kurulan bağlı ortaklığı Aycell Haberleşme ve Pazarlama Hizmetleri A.Ş. ile GSM mobil telefon hizmetlerini sunmaktadır.
- (27) 01.07.1994 tarihine kadar, T.C. Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Genel Müdürlüğü (PTT) adı altında faaliyet gösteren kuruluşun bünyesinden 4000 sayılı Kanun'la posta ve telgraf hizmetleri ayrılarak, telekomünikasyon hizmetlerini yürütmek üzere Türk Telekomünikasyon A.Ş. kurulmuştur. 4502 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih olan 29.01.2000 tarihine kadar TTAŞ, hem telekomünikasyon hizmetleri yürüten, hem de bu

sektörde yapılan iktisadi düzenlemelerde Ulaştırma Bakanlığına destek veren bir kamu iktisadi kurumu olarak faaliyet göstermiştir. 4502 sayılı Kanun'la telekomünikasyon sektöründe önemli reformlar gerçekleştirilmiş ve sektörde iktisadi düzenleme görevlerini Ulaştırma Bakanlığı ile beraber yürütecek Telekomünikasyon Kurumunun kurulması öngörülmüştür. Bu düzenleme ile TTAŞ'ın düzenleme yetkileri elinden alınarak piyasada sadece işletmeci konumuna getirilmiştir. Nitekim 4502 sayılı Kanun ile değişik 406 sayılı Kanun'un 1. maddesinde:

“Posta ve telgraf tesis ve işletmesine ilişkin hizmetler T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğüne (P.İ.), Telekomünikasyon hizmetleri ise Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi (Şirket) tarafından yürütülür.

Şirket, ana sözleşmesi Ulaştırma Bakanı tarafından onaylandıktan sonra faaliyete geçer....

Türk Telekom, bu Kanun çerçevesinde her türlü telekomünikasyon hizmetlerini yürütmeye ve telekomünikasyon altyapısı işletmeye yetkilidir.

TTAŞ'ın söz konusu yetkiye ilişkin hak ve yükümlülükleri Bakanlık ile imzalanacak görev sözleşmesi ve/veya görev sözleşmeleri ile belirlenir. Türk Telekom, görev sözleşmelerinde belirlenen asgarî hizmetleri sunmakla yükümlüdür.

Türk Telekom, bu Kanun ve özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirkettir. Kamu iktisadî teşebbüslerinin kuruluş, teşkilat ve faaliyetleri ile ilgili mevzuat Türk Telekom'a uygulanmaz. Sadece, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2.4.1987 tarihli ve 3346 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır.”

ifadesine yer verilmiştir. 12.05.2001 tarihinde kabul edilen 4673 sayılı yasada ise yukarıda yer verilen fıkralardan 2 ve 5 inci fıkralar aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

“Şirkette kamu payı % 50'nin altına düşünceye kadar ana sözleşmede yapılacak değişikliklerde Ulaştırma Bakanının görüşü alınır....

Türk Telekom, bu Kanun ve özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirkettir. Bu Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, kamu iktisadi teşebbüsleri de dahil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat Türk Telekom'a uygulanmaz. Sermayesinin yarısından fazlası kamuda kaldığı sürece, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2.4.1987 tarihli ve 3346 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır. 16.7.1965 tarihli ve 697 sayılı Kanun ile millî güvenlik ve kamu düzeniyle sıkıyönetim ve seferberlik hallerinde telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin özel kanunların hükümleri saklıdır.”

hükmü ile Ulaştırma Bakanlığının şirket hakkındaki tasarrufları oldukça sınırlandırılmış ve şirketin bağlı olduğu mevzuat daha açık bir şekilde ortaya konulmuştur.

- (28) Yine 4502 sayılı Kanun ile getirilen yapı ile telekomünikasyon sektöründe faaliyet göstermek isteyen teşebbüslerin bir yetki belgesi sahibi olması öngörülmüş, bu yetki belgelerini verme yetkisi Ulaştırma Bakanlığına verilmiş ve bu Bakanlık tarafından yetki belgeleriyle ilgili olarak yönetmelik çıkartılmıştır. Ancak 4673 sayılı Kanun ile Ulaştırma Bakanlığının telekomünikasyon sektörüyle ilgili birçok yetkisiyle beraber bu yetkisi de Telekomünikasyon Kurumuna devredilmiştir. 406 sayılı Kanun uyarınca TTAŞ'ın da bir yetki belgesi çerçevesinde hizmetlerini yürütmesi gerektiğinden TTAŞ ile Ulaştırma Bakanlığı arasında 28.02.2001 tarihinde “Telekomünikasyon Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Görev Sözleşmesi” imzalanmış, sözleşmenin süresi 25 yıl olarak belirlenmiştir. 4673 sayılı Kanun gereğince bu görev sözleşmesi Telekomünikasyon Kurumu ile tekrar imzalanmıştır.
- (29) Öte yandan 4502 sayılı Kanun ile değiştirilen 406 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (c) bendinde;

“Türk Telekom; telekomünikasyon şebekeleri üzerinden sunulan ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetlerini, 31.12.2003 tarihine kadar bu Kanun ve görev sözleşmesi çerçevesinde tekel olarak yürütür. Kişisel telekomünikasyon tesisleri ile telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin imtiyaz sözleşmeleri veya telekomünikasyon ruhsatları veya genel izinlerinde ilgili işletmeci tarafından kurulması öngörülen telekomünikasyon altyapısı hariç olmak üzere, tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesi de tekel kapsamına dahildir.

Diğer işletmecilerin ve kişisel telekomünikasyon tesislerini kullanan şahısların ana telekomünikasyon şebekesine arabağlantı talepleri ve telekomünikasyon altyapı tesislerinden yararlanma ihtiyaçları, yukarıda belirtilen tekel süresi boyunca öncelikle Türk Telekom tarafından karşılanır. TTAŞ'ın, bir işletmeci veya bir kişisel telekomünikasyon tesisi sahibinin altyapıdan yararlanma talebini karşılayamaması halinde, ilgili işletmeci veya kişisel telekomünikasyon tesisi sahibi gerekli altyapı tesisini ilgili imtiyaz sözleşmesi ya da telekomünikasyon ruhsatı hükümleri dairesinde kendi imkanları ile kurabilir veya Bakanlık bu altyapının kurulması hususunda imtiyaz veya telekomünikasyon ruhsatı verebilir.”

ifadesine yer verilerek, TTAŞ'ın 2004 yılına kadar ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetlerinde ve tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesinde yasal tekel hakkında sahip olduğu belirtilmiştir. Ancak 4673 sayılı Kanun ile TTAŞ'daki kamu payının %50'nin altına düşmesi durumunda, TTAŞ'ın tüm tekel haklarının 31.12.2003 tarihinden önce de olsa ortadan kalkacağı hükme bağlanmıştır.

I.3. TTAŞ'ın İlgili Pazarlardaki Durumu

I.3.1. Hakim Durum Açısından

- (30) 4054 sayılı Kanun'da hakim durum; *“belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü”* olarak tanımlanmaktadır.
- (31) ABD dışında diğer ülkelerde uzun yıllar telekomünikasyon sektörünün en belirgin özelliği, sektörde sadece kendisine münhasır haklar tanınmış kamu tekellerinin faaliyetine izin verilmesi olarak göze çarpmıştır. Bu uzun süreden kaynaklanan avantaj ile söz konusu operatörler serbestleşme sonrasında da pazar güçlerini koruyabilmişlerdir.
- (32) Hakim durumun veya pazar gücünün en belirgin göstergesi, teşebbüsün veya teşebbüslerin marjinal maliyetlerin üzerinde fiyatlandırma yapabilmeleridir. Ancak bu durumun uygulamada tespit edilmesi oldukça güçtür. Bu sebeple pazar gücünün en önemli göstergelerinden biri olarak teşebbüsün piyasada sahip olduğu pazar payı kullanılmaktadır.
- (33) TTAŞ'ın ilgili pazarlarda hakim durumda olup olmadığının tespitinin 2003 yılı öncesi ve sonrası dönem için ayrı ayrı yapılması gerekmektedir. 406 sayılı Kanun'un 2. maddesi gereğince TTAŞ, 2004 yılına veya kamu payı %50'nin altına düşünceye kadar uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetlerinde ve tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesinde yasal tekel hakkına sahiptir. Bir başka ifade ile bu hüküm gereğince, TTAŞ 2004 yılına veya kamu payı %50'nin altına düşünceye kadar aşağıda sıralanan piyasalarda yasal tekel hakkına sahip olup mutlak hakim durumdadır:
 - Kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar,

- Yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar,
 - Yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar.
- (35) 2004 sonrasında veya kamu payının %50'nin altına düşmesi halinde yasal tekelin kalkmasından sonra ise, "kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar"a potansiyel rakipler girebilecektir. Ancak, bu teşebbüslerin TTAŞ'ın ilgili pazardaki hakim durumunu ortadan kaldıracak duruma gelebilmeleri için belirli bir sürenin geçeceği öngörülmektedir.
- (36) Yasal tekel sonrası diğer iki pazarda TTAŞ'ın hakim durumunun devam edip edemeyeceği bu pazarların iktisadi niteliğine bağlı olup, fiziki şebekelerin ölçek ekonomileri ve şebeke dışsallıklarından kaynaklanan kalıcı piyasa aksaklıklarıyla yakından ilgilidir. Dar bant internet erişiminde kullanılması zorunlu altyapı olan yerel telefon şebekesi bir fiziki şebekedir. Bu şebeke kullanılmaksızın telefon aboneleri olan yerel kullanıcılara TTAŞ dışındaki teşebbüslerin hizmet sunması, ancak kendi şebekelerini yasal tekel sonrası inşa etmeleri ile mümkündür. Fakat yerel telefon şebekesinin ölçek ekonomileri ve şebeke dışsallıkları nedeniyle doğal tekel niteliği arz etmesi, paralel bir şebekenin inşasını iktisadi ve ticari açıdan imkansız kılmaktadır.
- (37) Bir firmanın ortalama maliyeti çıktı miktarı artıktıkça sabit kalabilir veya artabilir ya da azalabilir. Firmanın ortalama maliyetinin üretilen ürün miktarı artıktıkça düşmesi durumunda, o firmanın ölçek ekonomisine (ya da ölçeğe göre artan getiriye) sahip olduğu kabul edilmektedir. Benzer şekilde ortalama maliyetin sabit kalması veya azalmasına göre, ölçeğe göre sabit veya azalan getiriden bahsedilmektedir. Olumlu ölçek ekonomilerinde, firma veya üretim biriminin boyutu artıktıkça birim maliyetlerinin düşeceği kabul edilmektedir. Bu çerçevede, ölçek ekonomisinin varlığı için marjinal maliyetin ortalama maliyetin altında olması gerekir.
- (38) Ölçek ekonomilerinin geçerli olduğu bir faaliyet alanında, büyük ölçekli tek bir firma her zaman rekabetçi kar elde edebilecek ve aynı mal ve hizmeti üreten küçük ölçekli rakiplerinden daha düşük maliyette üretim yapabilecektir. Bununla beraber, maliyetlerin batık olmadığı ve geri kazanılabileceği yarışılabilir bir piyasa modelinde ölçek ekonomilerinin piyasa aksaklığına yol açmadığı görülmüştür. Bir başka ifadeyle, pazara giriş ve çıkışın kolay olduğu, başlangıç maliyetlerinin düşük olduğu bu tür pazarlarda risk de düşük olacaktır.
- (39) Telekomünikasyon şebekeleri homojen olmayıp karmaşık bir altyapı görüntüsündedirler. Ağ üzerinden sunulan hizmetlerin iletilmesiyle ilgili işletme maliyetleri düşük olmasına rağmen, bu niteliğe sahip sektörlerde ağ altyapısının kurulması için gerekli yüksek yatırımlar nedeniyle ölçek ekonomileri mevcuttur. Bu durum özellikle yerel sabit bakır ağlar, bir başka ifade ile yerel telefon şebekesi açısından söz konusudur. Yerel telefon şebekesi her bir son kullanıcıyı yerel santrale ve oradan da uzak mesafe transmisyona sistemine irtibatlandırdığından, büyük boyutlu batık maliyet gerektirmenin yanında, değerlendirilmesi oldukça zor maliyet yapıları ve ölçek ekonomileri içerir.
- (40) Yerel şebekelerde her bir bileşen için birim maliyet, kullanım oranı artıktıkça uzun dönemde düşmektedir. Örneğin, evinden santrale kadar ulaşan bir kablo herhangi bir abonenin trafik ihtiyacını karşılamak için yeterli iken, bu abonenin iletişim ihtiyacı yüksek bir işyeri olması durumunda, şebekeyi oluşturan kabloların geçtiği aynı boru içine kapasitesi daha yüksek bir kablo döşenerek bu ihtiyaç karşılanabilmektedir. Gerçekte paralel şebeke inşasını iktisadi ve ticari açıdan anlamsız kılan yüksek sabit maliyetlerin

büyük kısmı, transmisyonu oluşturan kablolardan değil, kabloların içinden geçtiği boruların ve diğer teknik donanımın döşeme maliyetinden kaynaklanmaktadır.

- (41) Bundan başka, telekomünikasyon, aynı altyapının ses, geniş bant veri aktarımı gibi değişik hizmetler için kullanılabilirdiği bir sektördür. Bu yüzden altyapı sahibi bir firma için yeni bir hizmet sunmaya başlamanın marjinal maliyeti düşük iken, pazara yeni giriş yapacak bir firma için bu maliyet yüksek olup, yeni bir altyapının inşasını gerektirmektedir.
- (42) Türkiye’de 2001 yılı sonu itibarıyla 19.400.000 olan sabit telefon abone sayısının 62.800.000 kişilik yaklaşık nüfusa oranını veren penetrasyon rakamının %30’a yaklaştığı görülmektedir. Bu rakamın diğer ülkelere kıyasla ilk bakışta düşük olduğu düşünülebilir. Ancak Türkiye’de hane başına 4,7 kişilik oranın AB ülkelerinin iki katı olması, gerçekte telefon yaygınlığının düşük olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla TTAŞ’ın sahip olduğu yerel telefon şebekesi, yerel kullanıcılara dar bant internet erişimi sunmak isteyen teşebbüsler açısından zorunlu unsur niteliği göstermektedir.
- (43) 2001 tarihi itibarıyla yerel kullanıcılara geniş bant internet erişimi sunulması için kullanılacak altyapılar ise yine yerel telefon şebekesi (DSL teknolojisi aracılığıyla) ve kablo TV şebekesidir. Yerel telefon şebekesinde olduğu gibi kablo TV şebekesinde de yasal tekelin kalkması durumunda TTAŞ’ın hakim durumunun süreceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü kablo TV şebekesinin de şebeke ekonomilerinin geçerli olduğu fiziki bir şebeke olması, paralel şebeke inşa ederek yerel kullanıcıya geniş bant internet erişimi sunulmasını iktisadi ve ticari açıdan anlamsız kılmaktadır.
- (44) Uzak mesafe veri aktarımına ilişkin altyapı pazarında ise, 2001 yılı itibarıyla piyasaya girecek teşebbüslerin teorik anlamda iki alternatifi bulunmaktadır. Bunlar yüksek kapasiteli fiber optik kablolar veya VSAT, SCPC ve benzeri teknolojileri kullanarak uydu yer istasyonları kurmaktır. İlk alternatifin TTAŞ’ın yasal tekelini sürdürdüğü müddetçe uygulamaya sokulması mümkün değildir. İkinci alternatif için ise 406 sayılı Kanun anlamında yetki belgesi alınıncaya kadar TTAŞ ile sözleşme imzalanması ve bir royalti ödenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla TTAŞ, uydu yer istasyonları hariç uzak mesafe altyapılarının işletilmesinde yasal tekel hakkına sahiptir. Uydu yer istasyonu işletmeciliği için henüz Telekomünikasyon Kurumu tarafından TTAŞ ile yaptıkları anlaşmalar ile faaliyet yürüten şirketlere yetki belgeleri verilmemiş olduğundan, bu şirketler faaliyetlerini yürütebilmek için TTAŞ’a royalti ödemek durumundadırlar. Dolayısıyla TTAŞ bu anlamda da hakim durumdadır.
- (45) Diğer üç ilgili pazarı oluşturan; kurumsal kullanıcılara sunulan geniş bant internet erişim hizmetleri, yerel kullanıcılara sunulan dar bant internet erişim hizmetleri ve yerel kullanıcılara sunulan geniş bant internet erişim hizmetlerinde soruşturma konusunu oluşturan iddialar bakımından hakim durum incelemesi yapılmasına gerek görülmemiştir. Çünkü bu pazarlarda gerçekleştirildiği iddia edilen rekabete aykırı eylemler, TTAŞ’ın bu pazarlardaki hakim durumundan değil, yukarıda hakim durumda olduğu tespit edilen pazarlardaki pazar gücünden kaynaklanmaktadır.

I.3.2. Zorunlu Unsur Açısından

- (46) Soruşturma konusu ihlallerin değerlendirilmesi açısından en önemli konulardan biri, hakim durumdaki teşebbüslere getirilen anlaşma yapma yükümlülüğü bağlamında “zorunlu unsur doktrini (essential facility)”dir.
- (47) Doktrinin uygulandığı olaylar esas itibarıyla birbirleriyle dikey olarak ilişkili iki pazarı gerekli kılmaktadır. Bu pazarlardan üst pazar genellikle tekeli (yoğunlaşmış) bir yapıya sahipken (örneğin yerel telefon şebekesi), bu tekeli teşebbüsün faaliyet gösterdiği alt

pazar (örneğin erişim hizmetleri pazarı) daha rekabetçidir. Doktrinin ana felsefesi; üst pazardaki sınırlı kaynağın alt pazardaki teşebbüslerin faaliyetlerini sürdürmeleri için zorunlu olması ve bundan dolayı üst pazarı kontrol eden teşebbüsün rakipleriyle anlaşma yapmayı reddederek alt pazardaki rekabeti sınırlandırma, diğer bir deyişle alt pazarı da tekelleştirme imkanına sahip olmasıdır.

- (48) Bu zorunluluk, üst pazardaki faaliyetin gerçek ya da potansiyel alternatifinin olmamasından ve buna ihtiyaç duyan teşebbüslerin makul olarak aynı veya benzerini kuramamasından kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı rekabet otoriteleri, üst pazarda ortaya çıkan yoğunlaşmış yapının, alt pazardaki rekabetçi yapıyı tehdit etmesinin önüne geçmek ve buradaki rekabet koşullarını geliştirmek amacıyla, zorunlu unsur doktrini altında teşebbüslere rakipleriyle zorunlu anlaşma (paylaşım) yükümlülüğü getirmektedirler.
- (49) Zorunlu unsur doktrininin uygulama esasları olarak dört koşullu sistematik bir test yapılması yerinde olacaktır. Bu koşullar;
1. Giriş yapılmak istenen varlığın (zorunlu unsurun) bir tekelci teşebbüs tarafından kontrolü,
 2. (Giriş yapmak isteyen) bir rakibin pratik olarak ve makul bir şekilde ilgili varlığı/ürünü/tesisi/altyapıyı (zorunlu unsuru) kurmasının/üretmesinin imkansız olması,
 3. Tekelci teşebbüsün giriş yapmak isteyen rakibi reddetmesi,
 4. İlgili zorunlu unsurdan faydalanmanın imkanlar dahilinde olması
- şeklinde sıralanabilir.
- (50) Bir unsurun zorunlu olup olmadığını tespit edebilmek için bu şartların tamamının değil, sadece ilk iki şartın gerçekleşmesi yeterlidir. Diğer iki koşul zorunlu kabul edilen bir unsura ilişkin olarak zorunlu paylaşım ya da anlaşma yapma yükümlülüğü getirilip getirilmeyeceğini belirlemek için kullanılmaktadır.
- (51) TTAŞ'ın ilgili pazarlardaki konumu zorunlu unsur doktrini çerçevesinde incelendiğinde aşağıdaki tespitlere ulaşılmıştır:
- Mevcut ses ve altyapı nedeniyle, bu hizmetlerin ana girdiyi oluşturduğu soruşturma konusu ilgili pazarlarda, yerel telefon şebekesi ve kablo TV şebekelerinden yerel kullanıcılara erişim ve kiralık hatların TTAŞ tarafından kontrol edildiği görülmektedir,
 - Bu yerel şebekelerin yukarıda belirtilen nitelikleri gereği doğal tekel niteliği arz etmeleri, kiralık devrelerde ise süregelen yasal tekel nedeniyle bir rakibin pratik olarak ve makul bir şekilde bu altyapıları kurması imkansız gözükmektedir.
- (52) Bu tespitler doğrultusunda, TTAŞ'ın tek sağlayıcı konumunda olduğu hizmetlerin zorunlu unsur olarak nitelendirilebileceği kanaatine varılmıştır.

I.4. İhlal İddialarına Yönelik Değerlendirmeler

- (53) Hakkında soruşturma yapılan TTAŞ'ın, ihlal içerdiği iddia edilen eylemlerine ilişkin olarak yapılan değerlendirmelere, TTAŞ'ın hakim durumda olduğu pazarlar ve konularına göre ayrı başlıklar altında yer verilmiştir.

1.4.1. Kurumsal Kullanıcıya Geniş Bant İnternet Erişim Hizmetinin Sunulması İçin Gereken Altyapıları İçeren Pazar

1.4.1.1. Kurumsal kullanıcılara TNet adı altında sunduğu geniş bant internet hizmetlerinin ücretlerini, aynı pazardaki rakip teşebbüslere altyapı hizmetleri için uyguladığı (ve onların maliyetlerini oluşturan) ücretlerin altında belirleyerek, rakiplerin piyasadaki faaliyetlerini güçlendirmek

- (54) TTAŞ, TNet adı altında piyasadaki son kullanıcı olan kurumsal kullanıcılara doğrudan internet hizmeti verirken, yine bu piyasada aynı kullanıcılara hizmet vermeye çalışan ISS'lerin zorunlu unsur olarak kullanmaları gereken kiralık hatların fiyatlarını da belirlemektedir. TNet'in kendi kurumsal müşterilerine uyguladığı tarifelerle TNet'ten kiralık hat kullanarak kurumsal müşterilerine hizmet veren ISS'lere uyguladığı tarifeler arasında, ISS'ler aleyhine çok büyük farklar olduğu görülmüştür. Bu nedenle, bu piyasada ISS'lerin TNet ile etkin olarak rekabet edebilmeleri için, TNet'in tarifelerinde toptan ve perakende ayırımına gitmesi ve birbirinden farklı oranlarda kendisinden hizmet alan ISS'ler için farklı tarifeler uygulaması gerekmektedir. Aksi halde kurumsal kullanıcıların, ISS'lerin karşı karşıya olduğu yüksek girdi ücretleri sebebiyle oldukça yüksek fiyata verdikleri hizmeti tercih etmeleri mümkün olmayacak; ISS'lerin, TNet ile etkin olarak rekabet edememelerinin ötesinde, bu pazarda faaliyetlerine devam etmeleri söz konusu olmayacaktır.
- (55) Bu konudaki ayrıntılı açıklamalar, benzer nitelikte bir ihlal olması nedeniyle Kararın 1.4.2.1. başlıklı bölümünde yapılmıştır. Sonuç olarak, TTAŞ'ın TNet adı altında geniş bant internet hizmetleri pazarında kurumsal kullanıcılara sunduğu hizmetlerin ücretlerini, aynı pazardaki rakip teşebbüslere altyapı hizmetleri için uyguladığı (ve onların maliyetlerini oluşturan) ücretlerin altında belirlemek suretiyle altyapı pazarındaki tekel konumundan kaynaklanan hakim durumunu kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması pazarında kötüye kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.1.2 ISS'lerle yapılan sözleşmelerde ticari sır niteliğindeki bilgilerin TTAŞ'a periyodik olarak bildirilmesini şart koşturmak

- (56) TTAŞ'ın ISS'lerle yaptığı İnternet Servis Sağlayıcılık Sözleşmeleri'nde, "dial-up (çevirmeli) port" sayısı, kayıtlı "dial-up" abone sayısı, internet kullanıcı sayısı, mevcut her bir lokasyon için 822'li hat sayısı ve numarası, internet amaçlı olarak sunulan servis tipleri (ATM, FR, LL gibi), her bir servis tipi için abone sayısı, toplam "host" sayısı (ISS ve abonelerin toplamı), "web hosting" sayısı gibi bilgilerin kendisine periyodik olarak bildirilmesini şart koşturmuştur.
- (57) Bu uygulamaya ilişkin olarak, Rekabet Kurulu 21.6.2001 tarih ve 01-28/273-M sayılı ile "internet hizmetleri piyasasında rakibi konumunda olan İnternet Servis Sağlayıcılardan teknik açıdan zaruri olanlar dışında, kendisine rekabet avantajı sağlayacak bilgileri (kullanıcı kimlikleri, isim, adres, telefon numarası vb.) talep etme uygulamasına son vermesine" şeklinde tedbir kararı almıştır. Alınan bu tedbir kararı üzerine TTAŞ Yönetim Kurulu 17.07.2001 tarihinde bu uygulamaya yönelik olarak sözleşmelerdeki 4.9. maddesinin çıkarılmasına karar vermiş ve bu kararını 20.07.2001 tarih ve 3100 sayılı yazısı ile Rekabet Kurumuna bildirmiştir. Dolayısıyla bu uygulama ortadan kalkmıştır.
- (58) TTAŞ tarafından istenen bilgiler ticari sır niteliğinde addedilebilecek olsa dahi, hizmetin gerekli biçimde verilebilmesi amacıyla talep edildiği, teşebbüslerin aleyhine sonuç doğurucu bir işlem kastıyla istenmediği anlaşılmaktadır. Geçici tedbir kararının akabinde de söz konusu uygulama sona erdirilmiştir. Dolayısıyla, 4054 sayılı Rekabetin

Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde cezai bir işlem uygulanmasının gerekmediği sonucuna ulaşılmıştır.

I.4.2. Yerel Kullanıcılara Dar Bant İnternet Erişim Hizmetinin Sunulması İçin Gereken Altyapıları İçeren Pazar

I.4.2.1. Yerel kullanıcıya dar bant internet erişim hizmeti sunan ISS'lerin ISDN-PRI, No.7 E1 taleplerinin karşılanmasında zorluk çıkararak, rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini güçleştirmek

- (59) TTAŞ'ın 2004 yılına kadar ses iletişimi ve öncelikli altyapı tekeli bulunmaktadır. ISDN-PRI, No.7 E1 teknolojileri, yerel kullanıcıların dar bant internet trafiklerinin TTAŞ santralinden ISS'lerin POP noktalarına taşınmasında kullanılan altyapılardır. Soruşturma Heyeti, yasal bir tekel olarak TTAŞ'ın müşterilerinin taleplerine uygun hizmet arz etmesi gerektiğini, aksi durumda, TTAŞ'ın arz edilecek hizmet türünü kendi belirlemesi ve bu hizmete ikame diğer alternatifleri sunmayı durdurmasının, yasal tekelin söz konusu hizmetin ana girdi olarak kullanıldığı piyasalara da uzatılması gibi iktisadi açıdan hiç istenmeyecek bir duruma yol açacağını, bu sebeple yasal tekel konumundaki TTAŞ'ın bu konunun kendisine tanıdığı avantajların yanı sıra, yüklendiği sorumlulukları da rekabete açık pazarlardaki rekabet koşullarını bozmayacak şekilde yerine getirmesi gerektiğini, TTAŞ'ın kendi şebeke bütünlüğünü korumak, diğer pazarlarda sunduğu hizmetlerin aksamasını engelleyecek tedbirler almak hakkının da olduğunu, bu noktada, bu hakların piyasalarda rekabetin bozulması ve bilhassa TTAŞ'ın bu piyasalarda faaliyet gösteren hizmetlerine avantaj sağlanması amacıyla kullanılıp kullanılmadığının tespit edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda Soruşturma Heyeti, TTAŞ'ın VPOP kullanmak istemeyen ISS'lerin yerel dar bant internet trafiklerinin kendi POP'larına taşınmasında kullanılacak alternatif teknolojilere ilişkin taleplerini zamanında karşılayacak şekilde sunmak, yukarıda belirtilen hakları kapsamında gerçekleştireceği teknolojik değişiklikler hakkında ISS'leri bilgilendirmek ve yeni teknolojilere ISS'lerin uyumlarını sağlamak üzere gerekli olanakları onlara tanımak durumunda olduğu, bu nedenle TTAŞ'ın yerel telefon şebeke hizmetlerindeki yasal ve doğal tekelden kaynaklanan avantajlarını, zorunlu unsur niteliğindeki bu hizmetlerin ana girdiyi oluşturduğu dar bant internet erişim hizmetleri pazarında kötüye kullandığını belirtmiştir.
- (60) Ancak eldeki veriler değerlendirildiğinde, TNet şebekesinin genişletilmesi amacıyla açılan Uzaktan Erişim Sağlayıcı (RAS) ihalesi kapsamında kurulacak olan No.7 Sinyalleşme Sistemi üzerinden PSTN-TNet-ISS'ler arasında No.7 taleplerinin karşılanmasının imkan dahilinde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, ISS'lere No.7, ISDN-PRI portları sağlanması konusunda istenilmiş olan iş programı hazırlanarak Telekomünikasyon Kurumuna gönderilmiştir. Bu nedenle, konuya ilişkin bir rekabet ihlali olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

I.4.2.2. ISS'lerin hat başvurularına zamanında cevap vermemek, bu hat taleplerinin karşılanmasını kullanılacak malzemenin hibesi şartına bağlamak

- (61) TTAŞ, imzaladığı görev sözleşmesi ile kamu hizmetlerini yerine getirmek durumunda olan bir teşebbüs olması nedeniyle, bu hizmetleri talep eden kullanıcıların ihtiyaçlarını istenen kalitede ve zamanında karşılama yükümlülüğü bulunmaktadır. Özellikle ihtiyaçların talep anında çeşitli objektif nedenlerle karşılanamaması durumunda, ne zaman karşılanabileceğine ilişkin talep sahiplerinin öngörülebilir tahminler yapabilmesini olanaklı kılabilecek mekanizmaların devreye sokulması gerekmektedir. Yapılan incelemede, Soruşturma Heyeti mevcut durumda, TTAŞ'ın talepleri karşılayamama gerekçelerinin söz konusu öngörülebilirliği ortadan kaldırdığı sonucuna ulaşmıştır. Soruşturma Heyeti tarafından varılan sonuçlar arasında bu durumun, özellikle TTAŞ'ın alt pazarlarda rakibi

konumundaki teşebbüslerin taleplerinde, sadece talep sahibini değil, bu pazarlardaki rekabeti de olumsuz yönde etkileyeceği, ayrıca TTAŞ'ın rakibi niteliğindeki teşebbüslerden hibe alınmasının bu teşebbüslerin maliyetlerini artırdığı ve rekabette dezavantajlı konuma soktuğu yer almaktadır.

- (62) Gerek savunmaların değerlendirilmesinden, gerekse teşebbüslerin hibe etme nedenlerinin araştırılması sonucu, bu durumun TTAŞ'ın yatırım yapması için gerekli prosedürlerin uzun olması ve bunun sonucu teşebbüslerin bu süreci beklemeden yatırımın kendileri tarafından yapılmasının teklif etmelerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Esasen, 406 sayılı Kanun ile TTAŞ'a tanınan altyapı tekel çerçevesinde bu makine ve teçhizatların mülkiyetinin TTAŞ dışındaki bir teşebbüse ait olamayacak olması nedeniyle, bu yükümlülüğün yine Kanun'dan kaynaklandığı görülmüştür. Bu nedenle konuya ilişkin bir rekabet ihlali olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.3. Yerel kullanıcıya dar bant internet erişim hizmeti sunan ISS'leri belirli teknolojileri kullanmaya zorlayarak, bu pazarda tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ve teknik gelişmenin sınırlandırılması

- (63) Soruşturma Heyeti tarafından yapılan tespitler arasında; TTAŞ'ın ISS'leri sadece VPOP hizmetini satın almaya zorlaması nedeniyle, bu teşebbüslerin kendi şebekelerini geliştirerek piyasaya girmelerini engelleyecek davranışlar sergilediği hususu yer almaktadır. Bu doğrultuda, TTAŞ'ın özellikle ikinci alternatifin kullanılmasını engellemek üzere ISDN-PRI taleplerini karşılamakta zorluk çıkarmasının, bu girdiye alternatif No.7 E1 teknolojisi konusunda gerekli işlemleri yapmamasının ve söz konusu kiralık hatların fiyatlarına zam yaparken VPOP'ları aylık 1.000.000 TL gibi çok düşük fiyattan kiralamasının dikkat çekici olduğu vurgulanarak, bu durum 2004 yılında rekabete açılacak ses iletişimde uzak mesafe ve uluslararası telefon hizmetlerinde rakiplerin pazara girişini engellemeye çalışmak olarak yorumlanmıştır.
- (64) Ancak, Telekomünikasyon Kurumunun görüşünde de belirtildiği üzere TTAŞ'ın elinde mevcut olan VPOP'ların ISS'ler tarafından kullanılmasının sağlanması, mevcut kaynakların verimli kullanılması açısından uygun görüldüğünden, yapılan değerlendirmede bu durum bir ihlal olarak nitelendirilmemiştir.

1.4.2.4. ISS'lerle yaptığı sözleşmelerde ticari sır niteliğindeki bilgilerin TTAŞ'a periyodik olarak bildirilmesini şart koşturmak

- (65) ISS'lerden yerel kullanıcılarının ticari sır niteliğindeki bilgilerinin talep edilmesine ilişkin ihlal iddiaları, yapılan tespitlerin ve açıklamaların 1.4.1.2. başlıklı bölümde yer verilen hususlarla aynı olması nedeniyle burada tekrar edilmemiş, bu konuda bir ihlal bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

1.4.2.5. Dar bant internet erişimi sunmak üzere TTAŞ'dan kiralanan VPOP'ların yılda sadece %10'nun iadesini kabul ederek hakim durumunu kötüye kullanmak

- (66) Soruşturma Heyeti, TTAŞ'dan temin edilen VPOP'ların test etme ve iade etme olanağı bulunmaması nedeniyle, VPOP'larla verilen hizmetlerde sorunlar yaşandığını ve TTAŞ'ın VPOP iadelerini yılda %10 ile sınırlamasının bir rekabet ihlali olduğunu iddia etmektedir.
- (67) İddialar ve savunmalar değerlendirildiğinde; başlangıçta iade şartı bulunamayan VPOP'lar için bu şartın, yüksek sayıda VPOP talebinde bulunan ISS'lerin satın aldıkları VPOP'ları iade etmesi sonunda TTAŞ'ın talepleri dikkate alarak yaptığı yatırımların atıl kalması nedeniyle getirildiği anlaşılmıştır. Bu nedenle, söz konusu iade kısıdının bir rekabet ihlali olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.2.6. Altyapı kiralama hacmine bağlı indirimleri 3-5-7 yıllık sözleşme yapılması koşuluna bağlayarak, 2004 yılı başında sona erecek altyapı öncelik tekeli sonrası potansiyel altyapı sağlayıcılarının piyasaya girişlerine engel olmak

- (68) TTAŞ web sayfasından alınan bilgilere göre uygulanacak (2048 Kbps ve üzeri kiralık hatlar için) indirim oranları şöyledir:

Tablo 1- Uygulanacak İndirim Oranları

Toplam hat sayısı	3 yıl	5 yıl	7 yıl
50-99	5	10	15
100-499	10	15	20
500 ve üzeri	15	20	25

- (69) Soruşturma Heyeti, indirim sisteminin hacim yanında süreye de bağlanmasının TTAŞ tarafından açıklanmış herhangi bir iktisadi gerekçesi olmadığını, indirimin böyle bir sistemle bağlı bir şekilde uygulanmasının gelecekte telekomünikasyon hizmetleri altyapı pazarında rekabetçi bir yapının oluşmasını engelleyici veya geciktirici etkiler yaratabileceğini iddia etmektedir. TTAŞ'ın ISS'lere uygulayacağı indirim oranlarını hem miktara hem de süreye bağladığı, yüksek miktarda fakat 3 yıldan kısa süreli devre kiralayan veya uzun süreli, fakat az sayıda devre kiralayan ISS'lerin herhangi bir indirimden faydalanmalarını engellediği de ifade edilmektedir.
- (70) Uzun süreli ve yüksek kapasiteli hat kiralama sözleşmelerinin sağladığı avantajlar nedeniyle indirim yapılmasının ticari bir tercih olması karşısında, bu hususun 4054 sayılı Kanun kapsamında rekabet ihlali olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

1.4.2.7. Devrelerin kiralınması sonrasında taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususları yerine getirmeyerek bir alt pazarda aynı zamanda rakibi olan teşebbüsleri rekabette dezavantajlı konuma sokmak

- (71) Soruşturma Heyeti, TTAŞ'ın ISS'lere internet erişimi için sağladığı altyapılarda taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususları yerine getirmemesi eyleminin, ISS'leri piyasada TTAŞ'ın kendi sunduğu hizmetler karşısında rekabette dezavantajlı konuma soktuğunu iddia etmiştir. Ancak bu konuda Soruşturma Heyeti tarafından yapılan tespitler ve elde edilen bulgular, herhangi bir rekabet ihlali değerlendirmesi için yeterli görülmemiştir.

1.4.2.8. TNet adı altında yerel kullanıcılara sunulan çevirmeli (dial-up) internet erişim hizmetleri karşılığında alınan ücretleri maliyetin altında belirleyerek, rakiplerin piyasadaki faaliyetlerini güçleştirmek

- (72) Yıkıcı fiyat, hakim durumdaki bir firmanın mal veya hizmet satış fiyatını, rakiplerini piyasa dışına çıkarmak ya da yeni aktörlerin piyasaya girişini engellemek amacıyla, belirli bir süre maliyetinin altında belirleyerek uygulaması durumda söz konusudur.
- (73) Özellikle dikey entegrasyonun olduğu telekomünikasyon gibi sektörlerde yıkıcı fiyat uygulamaları, hakim durumdaki firmaların faaliyetlerin tümünde zararına satış yaptığı anlamına gelmemektedir. Çoğunlukla firma, hakim durumda olduğu pazarlarda elde ettiği karı, hakim durumda olmadığı diğer pazarlarda uyguladığı yıkıcı fiyat nedeniyle uğradığı zararı sübvansiyon etmekte kullanarak, toplam faaliyetlerinde kar elde edebilmektedir. Yıkıcı fiyat uygulamasıyla uğradığı zararı karşılamaya yönelik bu uygulama çapraz sübvansiyon olarak bilinmektedir.
- (74) TTAŞ, TNet adı altında piyasadaki son kullanıcılara doğrudan dial-up internet erişimi hizmeti verirken, yine bu piyasada aynı kullanıcılara hizmet vermeye çalışan ISS'lerin zorunlu unsur olarak kullanılmaları gereken kiralık hatların fiyatlarını da belirlemektedir. TNet'in kendi dial-up abonelerine uyguladığı tarifelerle TNet'ten kiralık hat kullanarak

dial-up abonelerine hizmet veren ISS'lere uyguladığı tarifeler arasında, ISS'ler aleyhine çok büyük farklar olduğu görülmüştür.

- (75) Benzer şekilde, TTAŞ'ın TNet adı altında sunduğu internet erişim ücretini %70'e yakın bir oranda indirmesi ve 2.000.000 TL olan tesis ücretini tamamen kaldırması, dar bant internet erişim hizmetleri pazarında yaşanan rekabeti olumsuz yönde etkilemiş ve TTAŞ'ın uyguladığı bu fiyatların pazarda yıkıcı fiyat etkisi göstermesi ve çapraz sübvansiyon uygulamaları hususlarını gündeme getirmiştir.
- (76) Aşağıda TNet son kullanıcı dial-up aylık ücretleri tarihsel olarak verilmektedir:

Tablo 2- Son Kullanıcı dial-up Aylık Ücretleri

Tarihler	TTAŞ dial-up aylık bağlantı ücretleri (TL)
Mayıs 2001	7.000.000
Haziran 2001	7.000.000
Ocak 2002	2.500.000
Nisan 2002	2.500.000
Temmuz 2002	3.000.000
Eylül 2002	3.000.000
16 Kasım 2002 (Telekomünikasyon Kurumuna tarife artışı için müracaat)	3.000.000
21 Aralık 2002 (Telekomünikasyon Kurumunun onayı)	6.000.000

- (77) Bir başlangıç noktası teşkil etmesi açısından aşağıda Kasım 2001 döneminin tarifelerine göre örnek bir maliyet hesabı yapılmıştır.
- (78) TNet şebekesi başlangıç topolojisinde; Ankara, İstanbul (Ataköy, Tahtakale, Gayrettepe, Acıbadem, Kadıköy), İzmir, Adana, Samsun, Bursa, Antalya, Kayseri illerinde kurulan ana omurga 155 Mbps, diğer illerimiz ve Lefkoşe'de kurulan erişim noktaları ise 34 veya en az 2 Mbps hızında ATM protokolü ile TNet şebekesine bağlanmaktadır. Dolayısıyla TNet dial-up aboneliği maliyeti, bu şebekenin maliyetleri ile yurtdışı internet çıkış maliyetlerinden oluşmaktadır. ISS'lerin küçük ve orta ölçekli işletmeler olduğu düşünülür ve birkaç istisna dışında ana omurgalarının İstanbul'da olduğu kabul edilirse, ISS'lerin maliyetlerinin TTAŞ'ın 2 Mbps olarak ana omurgaya bağlandığı TNet POP noktalarıyla mukayese edilmesi gerekmektedir. Nitekim 146 adet TNet POP noktasının yukarıda sayılan büyük şehirler dışında 2 Mbps olarak ana omurgaya bağlandığı görülebilir. Aşağıdaki hesaplamalar endüstri ortalamasının port başına 6 abone olduğu ve her bir port kullanıcısı için internet çıkış bant genişliği olarak 10 Kbps'lık bir alanın tahsis edildiği göz önüne alınarak yapılmıştır:
- 2 Mbps'lik bir omurga bağlantısından 1/6 konsantrasyona ve her port başına 11-12 Kbps bant genişliği ile 1080 abonenin bağlanabileceği görülmektedir.
 - $2.048.000 / 11,3 = 180$ port, $180 \times 6 = 1080$ kullanıcı.
 - Her bir ISDN-PRI hattının 30 porta ilişkin bilgiyi taşıyabildiğine göre 180 port için 6 adet ISDN-PRI hattına ihtiyaç duyulmaktadır.
 - $180 \text{ port} / 30 = 6$ ISDN-PRI hattı
 - 6 Adet ISDN-PRI hattının maliyeti = $6 \times 6800 \text{ kontör} \times 45.600 = 1.860.480.000$
 - Anadolu'da bulunan bir POP noktasından abonelerini genellikle İstanbul'da bulunan yurtdışı çıkış noktasına bağlamak için TTAŞ'dan kiralanacak 2 Mbps'lik iller arası kiralık hattın maliyeti $96.000 \text{ kontör} \times 45.600 \text{ TL} = 4.377.600.000 \text{ TL}$ 'dir.
 - Çok santralli alanlarda ise bu maliyet $24.000 \text{ kontör} \times 45.600 \text{ TL} = 1.094.400.000 \text{ TL}$ 'dir.

12-10/328-98

- 2 Mbps kapasiteli bir kiralık hat için yapılacak maliyet hesabı şu şekilde olabilir;
 $(1.094.400.000 \text{ TL} \times 0,30) + (4.377.600.000 \text{ TL} \times 0,70) = 3.392.640.000 \text{ TL}$
- Türkiye'deki ISS'lerin büyük kısmı Türkiye merkez POP'ların ölçek ekonomileri nedeniyle 34 Mbps gibi büyük kapasiteli çıkışları tercih etmektedirler. Fakat TTAŞ tarafından bu kapasitede çıkış ISS'lere sağlanmamaktadır. ISS'ler bu durumda uydu yer istasyonu işletmecilerinden kapasite kiralamaktadırlar. Kaliteli hizmet sunabilmek için yeni ve yörüngesi stabil bir uydudan kiralanacak yurtdışı çıkışının aylık kirası Mbps başına 2500 - 3000 ABD \$ civarındadır.
- Burada;
X = İhtiyaç duyulan bant genişliği,
Z = Port başına öngörülen bant genişliği (Kbps olarak)
Y = Port sayısı
A = Portların % kaçının aynı anda aktif olacağına ilişkin tahmin
B = Kapasitenin % kaçının bilgi alma için kullanılacağı
şeklinde kabul edilirse,
- Bilgi almak için gereken kapasite $X = Z \times A \times Y$
Bilgi göndermek için gereken kapasite $X = Z \times A \times Y \times B$ şeklinde hesaplanabilir.
- Port başına 7 Kbps bant genişliği sağlanması düşünülüyorsa, Port sayısı 180 (1/6 oranı için) ise, portların %70'inin aynı anda aktif olacağı tahmin edilmişse ve kapasitenin %20'sinin bilgi alma için kullanılması planlanıyorsa, 1080 kullanıcı için gerekli yurtdışı çıkış kapasitesi aşağıdaki gibi hesaplanabilir:
- Bilgi almak için (download) $X=7 \times 180 \times 0,7= 882 \text{ Kbps}$
Bilgi gönderme için (upload) $X = 7 \times 180 \times 0,7 \times 0,2 = 177 \text{ Kbps}$
Toplam gereken bant genişliği = $882 + 177 = 1096 \text{ Kbps} = 1 \text{ Mbps}$
Dolayısıyla bu bant genişliği için ödenmesi gereken ücret
 $1 \text{ Mbps} \times 2500 \text{ ABD } \$ \times 1.600.000 \text{ TL} = 4.000.000.000 \text{ TL}$.
- 1/6 konsantrasyonda 1080 kullanıcıya hizmet sunacak bir POP noktası için ISS'lerin TTAŞ ve uydu yer istasyonu işletmecisi şirketlere ödemeleri gereken tutarlar aşağıda sıralanmıştır:

6 Adet ISDN-PRI karşılığı	1.860.480.000 TL
2 Mbps'lık Kiralık hat karşılığı	3.392.640.000 TL
<u>Yurtdışı internet çıkışı için</u>	<u>4.000.000.000 TL</u>
TOPLAM	9.253.120.000 TL

Burada kullanıcı başına maliyet $9.253.120.000 \text{ TL} / 1080 = 8.567.703 \text{ TL}$ 'dir.

- (79) Aynı sisteme göre yeni tarifeler ile hesaplama yapıldığında kullanıcı başına maliyet 7.215.262 TL olmaktadır.
- (80) Yukarıdaki maliyetler sadece ISS'ler tarafından TTAŞ'a ödenen ISDN-PRI, 2 Mbps'lık hat ücretleri ile yurtdışı çıkış ücretini içermektedir. Bu maliyetler dışında POP başına başlangıç yatırımları oldukça yüksek seviyelere ulaşmaktadır. TNet'in uyguladığı tarife ile sadece bu yatırımın geriye dönüşü 12 ayı bulacaktır. Bunlar dışında personel, pazarlama vb. genel işletme maliyetlerinin önemli bir meblağı oluşturduğu ortadadır. Sonuç olarak yukarıda tespit edilen maliyet, ISS'lerin karşılaşacağı maliyetin oldukça altında bir miktardır. Yukarıda yapılan bu çalışma ile TNet'in kesin maliyetlerini tespit etmek mümkün değildir. Görüldüğü üzere, TNet'in uygulamakta olduğu tarifeler, eksik maliyet kalemleri ile hesaplanan maliyetin bile altındadır.

- (81) TTNNet'in tarifelerini belirlerken, ISS'lerin kullanmak zorunda oldukları kiralık hatların ücretlerini de maliyet kalemi olarak dikkate alması gerekmektedir. Ancak TTNNet'in sunduğu dial-up hizmetinin fiyatı, ISS'lerin kiralık hat için ödemek durumunda kaldıkları fiyatın dahi altında kalmaktadır. Bu nedenle, yerel kullanıcıya sunulan dar bant internet erişimi pazarında ISS'lerin, TTNNet ile fiyat konusunda rekabet etmeleri mümkün olmadığından, pazarda faaliyette bulunmaları imkansız hale gelmektedir. Sonuç olarak, bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun çerçevesinde bir rekabet ihlali olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

1.4.2.9. Sabit telefon abonelerine ayrıca bir abonelik gerektirmeden ülke çapında her yerden çevirmeli olarak internete erişim imkanı sağlayan 146 servisine benzer bir hizmetten diğer ISS'lerin yararlanmalarına olanak tanımayarak, dar bant internet erişim hizmetleri pazarındaki rekabet koşullarını bozmak

- (82) Soruşturma Heyeti tarafından, herhangi bir ISS'e abone olmadan, elektronik posta okuma gibi günlük, kısa zamanlı ihtiyaçların karşılanması için veya abone olunmasına rağmen, herhangi bir sebeple o abonelikten yararlanamayacak durumda bulunduğu için tercih edilebilen, "abone olmadan, bağlandığın kadar öde (pay-as-you-go)" olarak adlandırılan servisin 146 servis numarası ile yalnızca TTAŞ tarafından internet kullanıcılarına sunulduğu tespit edilmiştir.
- (83) TTNNet tarafından sunulan her iki internet erişim hizmeti de 3 haneli rakamlar ile verilmektedir. Özel servis numarası olarak tanımlanan bu numaralar kamu ve özel kurum ve kuruluşların verdiği hizmetlerin ülkenin her yerinden aynı numara ile aranmalarının sağlanması amacıyla tahsis edilmekte ve asayiş, can ve mal güvenliği ile kamu ve sosyal hizmetler (örneğin 155 Polis İmdat, 156 Jandarma İmdat, 154 Alo Trafik, 189 Vergi Danışma) için kullanılmaktadır. Bu nedenle Soruşturma Heyeti TTAŞ'ın, bu amaçlar için tahsis edilen özel servis numaraları ile ticari bir faaliyet yürüttüğünü ve bu numaraların ticari faaliyetler için kullanılmasının da telefon mevzuatı açısından herhangi bir kısıtlamasının bulunmaması durumunda TTAŞ'ın diğer ISS'lere de, kendi internet servis sağlayıcısı TTNNet ile aynı koşullarda, üç haneli numara üzerinden hizmet sunma olanağı vermesinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir.
- (84) TTAŞ'ın, ISS'lerin 146 benzeri, abone olunmaksızın sabit telefon faturasına eklenmek ve daha sonra ISS'ler ile TTAŞ arasında mahsuplaşmak suretiyle yeni bir erişim tipi oluşturma önerilerini reddettiği belirlenmiştir. Ancak burada gözden kaçırılmaması gereken husus, üç haneli numara planının ISS'ler faaliyete geçmeden önceki dönemde tahsis edilmesi ve numaralandırma yetkisinin Telekomünikasyon Kurumuna geçmesini müteakip, Telekomünikasyon Kurumunca aksi yönde herhangi bir işlem tesis edilmemiş olmasıdır. ISS'lere 3 rakamlı özel servis numarası ya da farklı bir alan kodu tahsis edilmesi Telekomünikasyon Kurumunun yetkisi dahilinde görüldüğünden, konuya ilişkin iddiaların bir ihlal oluşturmadığı kanaatine varılmıştır.

- (85) **1.4.3. Yerel Kullanıcılara Geniş Bant İnternet Erişim Hizmetinin Sunulması İçin Gereken Altyapıları İçeren Pazar**

1.4.3.1. Kablo TV şebekesi üzerinden yerel kullanıcılara geniş bant internet erişimi sunmak isteyen ISS'lerin bu şebekeyi kullanmalarını engelleyerek ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak

- (86) Yapılan tespit ve incelemeler sonucunda, Soruşturma Heyeti tarafından kablo TV şebekesi, Türkiye'de yerel kullanıcıya erişim açısından yerel telefon şebekesine potansiyel ikame olabilecek bir şebeke olarak değerlendirilmiş ve ISS'lerin talepleri olmasına rağmen TTAŞ'ın kablo TV şebekesinin TTNNet hizmeti dışında diğer ISS'ler tarafından kullanılmasının engellediği sonucuna ulaşılmıştır. TTAŞ söz konusu rekabete

aykırı eylemini uzun süre teknik imkansızlık ile gerekçelendirmiş ve TTAŞ'ın açık erişimi mümkün olduğunca geciktirmek için önce teknik, ardından tarife ve mevzuat engelleri gibi genel nitelikte delillendirilemeyen mazeretler öne sürdüğü sonucuna varılmıştır. Sektör temsilcileri ve firmaların açıklamaları ışığında elde edilen bilgiler, teknik imkansızlığın bulunmadığını açıkça ortaya koymuştur. Tüm bunlara rağmen açık erişime izin verilmemesi, Soruşturma Heyeti'nin, TTAŞ'ın ne pahasına olursa olsun ISS'leri pazar dışına itmek amacıyla hareket ettiği kanaatini artırmıştır.

- (87) Soruşturma Heyeti, bu kapsamda Türkiye'de kısa dönemde geniş bant internet erişim hizmetleri piyasasında rekabetin sağlanması için kablo TV şebekesinin diğer ISS'lere açılması, orta ve uzun vadede ve bilhassa 2004 sonrası yerel kullanıcılara sunulacak tüm dar ve geniş bant hizmetlerde kullanılabilir bir alternatif iki şebekenin oluşması ve temel girdi sağlayan bu pazarda rekabetin tesis edilmesi için kablo TV işletmeciliğinin TTAŞ dışındaki teşebbüslere devri gerektiğini iddia etmektedir.
- (88) Kablo TV hizmetinin bu aşamada kısıtlı sayıda kullanıcıya sunulması nedeniyle, kablo TV üzerinden internet erişimi de halihazırda kısıtlı sayıda kullanıcı bakımından imkan dahilindedir. Buna ek olarak, TTAŞ'ın kendi beyanlarından kablo TV üzerinden internet hizmetinin ISS'lere açılmasına karar verdiği anlaşılmıştır. Ayrıca konu hakkında yürütülen soruşturma sonucunda Telekomünikasyon Kurulunca verilen 28.3.2002 gün ve 2002/117 sayılı karar gereği 15.6.2002 tarihine kadar, ISS'lerin bu konudaki fikirleri de dikkate alınarak hazırlanacak olan İş Planı'nın Telekomünikasyon Kurumuna sunulması ve bu doğrultuda gereğinin sağlanması konusunda TTAŞ'ın hazırlık içinde olduğu da dosya mevcudu bilgilerden anlaşıldığından, bu aşamada söz konusu eylem bir rekabet ihlali olarak değerlendirilmemiştir.
- (89) Bununla birlikte, ilerleyen dönemde kablo TV üzerinden internet hizmetinin ISS'lere açılması kararının uygulamaya geçirilmediği anlaşılmaktadır. Konuya ilişkin olarak Rekabet Kurumuna yapılan başvuru neticesinde 10.02.2005 tarih ve 05-10/81-30 sayılı Kurul kararı alınmıştır. Söz konusu kararda; Türk Telekom'un kablo TV altyapısını rakiplere açmayarak genişbant internet hizmetleri pazarında güç kazanmalarını engellediği ve bu şekilde hakim durumunu kötüye kullandığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca, 2005 yılında Türk Telekom'un özelleştirilmesi işlemi kapsamında Rekabet Kurulu tarafından sunulan Görüş'te, kablo TV altyapısının ayrı bir tüzel kişilik haline getirilmesi ve bu tüzel kişiliğin kontrolünün devredilmesi gerektiği hususu vurgulanmıştır. Söz konusu hususa İhale Şartnamesi'nde yer verilmiş ve bu şekilde kablo TV altyapısı Türk Telekom özelleştirmesi kapsamında yer almamıştır.

1.4.3.2. Yerel telefon şebekesi üzerinden DSL teknolojilerini kullanmak suretiyle yerel kullanıcılara geniş bant internet erişimi sunmak isteyen ISS'lerin bu şebekeyi kullanmalarını engelleyerek ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak; tüketicinin yararına üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanmasına neden olmak

- (90) Soruşturma Heyetine göre, TTAŞ'ın, DSL hizmetinin sunulması için ISS'lere, ortak yerleşim veya santral sahasında yeterli alan vermesi, yeterli alan bulunmadığında bitişik bağlantı olanağını sağlama zorunluluğu bulunmasına rağmen, TTAŞ yeniden satış ve yerel şebekeye erişim olanağını ISS'lere sağlamayarak, yerel kullanıcıya sunulan geniş bant internet erişim hizmetleri pazarında rekabetin oluşmasını engellemektedir.
- (91) Ancak, TTAŞ'ın elinde bulunan mevcut port kapasitesinin sınırlı sayıda olması nedeniyle, ISS'lere tahsis yapılmasının mümkün olmadığı görülmüştür. Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, ADSL için yakında ihaleye çıkılacağı anlaşılmaktadır. Bu ihaleye

çıkılmadan eldeki sınırlı sayıda DSL portunun erişime açılmaması sonucu rekabetin sınırlandırıldığı yargısına varmak mümkün görünmemektedir.

1.4.3.3. Kablo TV ve telefon şebekesinin ISS'ler tarafından geniş bant erişim hizmeti sunulmasında kullanılmasını engellemek suretiyle, ISS'leri yüksek ekipman maliyeti getiren ve tarifesi yüksek kiralık devreler kullanmaya zorlayarak tüketicinin zararına üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması

- (92) Soruşturma Heyeti, ADSL servisinin TTNNet tarafından en düşük bağlantı hızı 128/32 hızda aylık olarak 40.000.000 TL'ye verildiğini tespit etmiştir.
- (93) Buna karşılık, Soruşturma Heyeti, ADSL hizmetinin diğer ISS'ler tarafından verilmek istenmesi durumunda bölge istasyonu içinde yer alan ADSL sonlandırıcı ekipmanının bölge santralı içinde kurulmasına TTAŞ tarafından izin verilmemesi nedeniyle, bu hizmeti vermek isteyen ISS'nin santral sahasına yakın bir yerde bu ekipmanı konuşlandırmak zorunda kalmasını, dolayısıyla bu hizmeti ISS'lerden almak isteyen son kullanıcılara uygulanan erişim bedelinin TTNNet tarafından son kullanıcıya sunulan fiyatlardan daha yüksek olmasını bir rekabet ihlali olarak değerlendirmiştir. Bu çerçevede, uygulanan bu fiyat politikasının, ADSL hizmeti verme konusunda ISS'lerin TTNNet karşısında rekabet etmesini imkansız hale getirdiği, ayrıca ISS'leri yeni yatırımlar yapmaktan da alıkoyarak pazardaki teknik gelişmeyi kısıtladığı da iddia edilmektedir.
- (94) Ayrıca, Soruşturma Raporunda, kablo TV üzerinden internet erişiminin ISS'ler tarafından sunulabilmesi için ödenmesi gereken bağlantı ücretinin 74.000.000 TL (64 Kbps'lık hız için ödenen erişim ücreti), aylık bedelin ise 34.000.000 TL olarak belirlendiği tespit edilmiştir. Bu hizmetin aynı dönemde TTNNet tarafından son kullanıcıya sadece 22.000.000 TL bağlantı ücreti ve aylık 31.000.000 TL'ye verildiği anlaşılmıştır. Bu çerçevede, Soruşturma Heyeti kablo TV üzerinden internet erişimi hizmetinin ADSL hizmetinde olduğu gibi, ISS'ler için ticari bir iş modeli olmaktan çıktığı düşüncesindedir. Bu nedenle TTNNet dışındaki ISS'lerin ADSL ve kablo TV üzerinden internet erişimi sunarak TTNNet hizmetlerine bu alanda rakip olma imkanı bulamadıkları, bunun sonucunda da kullanıcıların sadece TTNNet'i kullanmak zorunda bırakıldığı ve tüketici tercihlerinin sadece bir servis sağlayıcıyla kısıtlandığı iddia edilmektedir.
- (95) Ancak, 1.4.3.1 başlıklı bölümde TTAŞ'ın hazırlık aşamasında olması ve 1.4.3.2. başlıklı bölümde DSL port sayısının çok kısıtlı olması nedeniyle, bu iki altyapıya erişimin engellenmesi hususu rekabet ihlali olarak değerlendirilmediğinden, bu durumun ISS'lerin geniş bant internet erişim hizmeti sunulmasında DSL veya kablo yerine kiralık hatları kullanmaya zorlandıkları şeklinde değerlendirilmesi de mümkün değildir. Bu nedenle, konuya ilişkin herhangi bir rekabet ihlali olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.4.3.4. Devrelerin kiralanması sonrasında taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususları yerine getirmeyerek bir alt pazarda aynı zamanda rakibi olan teşebbüsleri rekabette dezavantajlı konuma sokmak

- (96) Konuya ilişkin değerlendirmeye 1.4.2.7. başlıklı bölümde yer verildiğinden, burada tekrar edilmemiş, bu konuda ihlal bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

1.4.4. Uzak Mesafe Veri Aktarımına İlişkin Royalty'leri İçeren Pazar

- (97) ISS'lerin yurtdışına çıkışı iki yolla gerçekleşmektedir. Bunlardan birincisi karasal fiber optik hatlar üzerinden, diğeri de uydu platformları üzerindedir. Karasal fiber optik yurtdışına çıkışlarında gerek hızı gerekse güvenilirliği nedeniyle daha çok tercih edilmektedir. Ancak Türkiye'deki yüksek ücretler ve sınırlı hat tahsisi nedeniyle uydu platformları daha çok talep görmekte ve yurtdışına çıkışlarda yüksek bir paya sahip olmaktadır. Birçok firma fiber optik bağlantıların maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle

uydu ile haberleşme yolunu seçmek durumunda kalmıştır. Uydunun getirdiği gecikme ve hava muhalefetleri yüzünden yaşanan kesintiler göz önüne alındığında, fiber kablonun hızı ve verimliliği arasındaki fark küçümsenemeyecek boyutlardadır. Servis kalitesini artırabilmek ve interneti Türkiye'deki kurumsal ve ev kullanıcılarına daha hızlı sunabilmek için fiber altyapısının makul fiyatlara çekilmesi Türkiye'deki internet sektörünün daha fazla gelişmesine yol açacaktır. Uluslararası karasal fiber optik bağlantıları Türkiye'nin komşu ülkelerine kadar özel taşıyıcı telekomünikasyon firmaları (AT&T Concert, Telia vs.) tarafından getirildiği halde, Türkiye sınırlarından içeri girişine izin verilip bu anlamda alternatifler yaratılması sağlanamamıştır.

- (98) 4502 sayılı Kanun öncesi uydu çıkışları, TTAŞ ile yapılan IBS Gelir Ortaklığı Sözleşmeleri ve SCPC-VSAT anlaşmaları kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu Kanun ile beraber uydu haberleşme hizmetleri katma değerli hizmetler arasında yer almış ve tekel konusundan çıkmıştır. Ancak TTAŞ tarafından 4502 sayılı Kanun öncesi dönemden kalan ve halen uygulanmakta olan sözleşmeler, işletmecinin internet trafiğini yurt dışındaki bir ülkeye (İngiltere, ABD vb.) taşıması konusunda TTAŞ ile ortaklaşa çalışma yapmasını içermektedir. Anlaşmalarda;

“Her türlü telekomünikasyon hizmetinin işletme hakkının TTAŞ'a ait olduğu,

Sözleşme bitiminde TTAŞ'ın talep etmesi halinde teçhizatın 50 ABD \$ karşılığı veya 100.000 TL gibi sembolik rakamlarla TTAŞ'a devredileceği,

Müşterilerin mülküne tesis edilecek olan teçhizat, uzay kesimi kapasitesi, Türkiye'de kurulacak terminal vb. her türlü ihtiyacın işletmeci tarafından karşılanacağı,

Tarafların maruz kaldığı bir mevzuat değişikliği olduğunda anlaşmanın sona ereceği veya yeni mevzuata uygun olarak değiştirileceği”

hükümlerine yer verilmektedir.

- (99) 4502 sayılı Kanun ile değişik 406 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanarak Ulaştırma Bakanlığına hazırlanan Telekomünikasyon Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında,

“yurtiçindeki ve/veya yurtdışındaki kullanıcılara uydular aracılığıyla; uydu yer istasyonu işletimi, VSAT veya SCPC ve benzeri teknolojileri kullanarak ve tekel süresince PSTN'e irtibatlandırılmış ses hariç olmak üzere veri ve internet erişim hizmeti sağlanması”

olarak tanımlanan uydu telekomünikasyon hizmetlerinin, başlangıçta Ulaştırma Bakanlığından alınan telekomünikasyon ruhsatı ile yürütülebilmesi öngörülmüştür. Ancak Mayıs 2001'de yürürlüğe giren 4673 sayılı Kanun ile telekomünikasyon ruhsatını verme yetkisinin Ulaştırma Bakanlığından alınarak Telekomünikasyon Kurumuna devredilmesiyle birlikte, Ulaştırma Bakanlığının telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösterecek işletmecilere yetki belgesi verme yetkisi anılan Kuruma bırakılmıştır. Uydu yer istasyonu işletmecileri 2002 yılının Mart ayında yetki belgelerini almışlardır. Şu anda uydu yer istasyonu işletmecileri konuya ilişkin olarak faaliyetlerini bu çerçevede yürütmektedirler.

- (100) Uydu yer istasyonu işletmecileri faaliyetlerini yerine getirirken hiçbir şekilde TTAŞ hizmetlerinden faydalanmamaktadırlar. Yetki belgesi alınmadan önce TTAŞ ile hukuksal bağları sadece TTAŞ'ın sahip olduğu yetki belgesine dayalı olarak TTAŞ ile imzaladıkları sözleşmelerdir. Bu durum nedeniyle uydu yer istasyonu işletmecileri söz konusu dönemde (lisansa kadar) TTAŞ'a “royalty” ücreti ödemişlerdir.

- (101) Soruşturma yapılan dönemde bu ücretler 01.05.2001 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 2,4 ile 63 kat arasında değişen oranlarda artırılmıştır. Bu artışın kriz sonucu

oluşan devalüasyondan kaynaklanıyor olması mümkün görünmemektedir. Çünkü ücretler ABD Doları bazında ödenmektedir. Aynı şekilde artışın maliyetlerden kaynaklanıyor olması da ücretin bir royalty ücreti olması (herhangi bir mal veya hizmet sunumunu içermemesi) nedeniyle mümkün değildir. Kaldı ki; uydu yer istasyonu işletmecilerine ruhsat verilmesi halinde TTAŞ'ın bu tür bir ücret alma hakkı da ortadan kalkacaktır. TTAŞ bir anlamda kendi ruhsatını kiralamaktadır.

- (102) Örnek olarak 155 Mbps'lik alışı hızıyla çalışan uydu yer istasyonlarından alınan lisans/ruhsat bedelleri birkaç ülkeyle karşılaştırmalı olarak incelendiğinde; ABD'de ruhsat alma işleminin bedelsiz olduğu, İngiltere'de ise lisans bedelinin yıllık 15.000 ABD Doları olarak belirlendiği görülmüştür. Türkiye'de TTAŞ tarafından 01.05.2001'e kadar 10.000 ABD Doları olan yıllık bedel, bu tarihten itibaren 632.400 ABD Doları seviyesine yükselmiştir.
- (103) Türkiye'de sağlanan devre hızına göre 01.05.2001 öncesi ve sonrası tarifelerin karşılaştırması ise aşağıdaki şekildedir:

Tablo 3- 01.05.2001 Öncesi ve Sonrası Tarifelerin Karşılaştırması

Devre Hızı	01.05.2001'e Kadar (ABD \$)	01.05.2001'den İtibaren (ABD \$)	Tarifedeki Artış
64 Kbps	500	1.320	2,6 Kat
128 Kbps	1.000	2.400	2,4 Kat
256 Kbps	1.000	3.600	3,6 Kat
512 Kbps	1.000	6.000	6,0 Kat
2048 Kbps	2.000	19.200	9,6 Kat
10 Mbps	4.000	96.000	24,0 Kat
20 Mbps	8.000	156.000	19,5 Kat
34 Mbps	10.000	212.160	21,2 Kat
155 Mbps	10.000	632.400	63,2 Kat

- (104) 4673 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile TTAŞ tarifeler konusunda önemli bir serbestiye kavuşmuştur. Tekel kapsamındaki ürünlere ilişkin olarak Telekomünikasyon Kurumunun tarife yönetmeliğine dayalı regülasyonunun başlamasına kadar, TTAŞ'ın tarifeler konusunda bu boşluğu mümkün olduğunca kendi lehine kullanmak için gayret gösterdiği gözlenmektedir. Esasen TTAŞ'ın bu boşluktan yararlanarak, gerekli regülasyonların devreye girmesine kadar geçen sürede, ileride kendisine rakip olabilecek tüm aktörleri piyasa dışına çıkarmaya çalıştığı kanaatine varılmıştır. Nitekim, uydu yer istasyonu işletmecilerine yönelik belirlediği yeni royalty ücretleri bu stratejisinin bir parçasını oluşturmaktadır. Çünkü, bu işletmeler ruhsat alır almaz halen aynı pazarda faaliyet yürütmekte olan TTAŞ ile çok daha yoğun bir rekabet içine gireceklerdir.
- (105) Uydu yer istasyonu hizmetlerinin ISS'lerin faaliyetlerini yürütmeleri için mutlaka gereksinim duydukları bir hizmet (zorunlu unsur) olması nedeniyle, bu tarife artışından etkilenen bir diğer pazar da internet hizmetleri pazarı olmaktadır. Bu hizmet olmaksızın ISS'lerin abonelerine yurtdışı omurgaya erişim imkanı sunmaları mümkün olmamaktadır. Tarifelerin uygulanmaya devam edilmesi halinde, uydu yer istasyonu hizmetini TTAŞ dışındaki işletmecilerden sağlayan ISS'lerin maliyetleri de yapılan artış oranında artacaktır. Bu konuda dikkat edilmesi gereken nokta, TTAŞ dışındaki uydu yer istasyonu işletmecileri yerine TTAŞ hizmetlerinden yararlanmak isteyen ISS'lere 34 Mbps, 155 Mbps gibi bant genişliklerinde hizmet verilmemesidir. TTAŞ tarafından ISS'lere yurtdışı çıkışı için sağlanan en yüksek karasal hız 2 Mbps'dir. Ancak, ISS'lerin en çok kullandığı hatlar arasında yer alan 8 Mbps ve 155 Mbps arasında bulunan hatların TTAŞ'dan elde edilmesi imkan dahilinde görünmemektedir.
- (106) Buna ek olarak, verilen hizmetin bedelleri yurtdışındaki emsallerine göre oldukça pahalıdır. TTAŞ üzerinden yurt dışı fiber optik bağlantılı kiralık karasal hat ücretinin,

alternatifi olan uydu kanalı vasıtası ile yurt dışı internet erişim ücretinin yaklaşık olarak 10 katı olduğu görülmüştür. Fiber optik hatlar ISS'ler için kalite ve hız açısından istenen devreler olsa da, çok yüksek fiyat yüzünden kullanılmamaktadır. Örneğin, 2 Mbps'lık bir yurt dışı kiralık hat Avrupa'da sonlandığında, ödenmesi gereken aylık ücret yaklaşık 30.000 ABD Doları seviyesinde olmaktadır. Ancak, İngiltere'den ABD'ye 155 Mbps'lık bir hattın fiyatı aylık 25.000 ABD Doları, 2 Mbps'lık bir hattın fiyatı aylık 1500 ABD Doları seviyesindedir. Bu gerçeklerden dolayı ISS'ler için TTAŞ üzerinden karasal yurtdışı bağlantısı sağlanması yoluna gidilmemektedir.

- (107) Royalty tarifelerini artırması sonucunda TTAŞ'ın kendisine rakip uydu yer istasyonu işletmecilerin tarifelerini suni biçimde yükselterek onları rekabette dezavantajlı konuma soktuğu anlaşılmaktadır. Aynı eylemlerinin sonucunda TTAŞ bu işletmecilerden hizmet satın alan ISS'lerin, uydu üzerinden çıkışlarını da bu biçimde yükseltmiş ve karasal hatlar üzerinden yurtdışı çıkış imkanlarını kısıtlayıp, kısıtlı olan çıkışlar için de yüksek ücret talep ederek ISS'lerin yurtdışı çıkış imkanlarını kısıtlamış ve çıkış maliyetlerini artırmıştır.
- (108) Uydu yer istasyonu işletmecileri, ruhsat alarak TTAŞ ile imzaladıkları sözleşmelerin feshedilmesinin ardından, miktarı Telekomünikasyon Kurumunun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek ruhsat ücretlerini Telekomünikasyon Kurumuna ödeyeceklerdir. Bu gerçekleştikten sonra TTAŞ'ın kendisiyle rakip olan işletmecilerden ücret talep etmesi, bu ücretleri rakiplerini zor durumda bırakacak şekilde belirlemesi söz konusu olmayacaktır.
- (109) Ancak bu düzenlemenin yapılmasına kadar geçen sürede TTAŞ'ın 4054 sayılı Kanun'a aykırı uygulamaları hakkında gerekli önlemlerin hemen alınmaması halinde şu anda TTAŞ ile imzaladıkları sözleşmeler çerçevesinde faaliyet gösteren uydu yer istasyonu işletmecileri, pazar dışına çıkarılacak, ruhsat verilmesi sonrasında TTAŞ'a rakip olabilecek bu işletmecilerin yukarıda bahsedilen başlangıç yatırımlarını tekrar yapmaları ve kaybettikleri müşterileri kazanmak için önemli maliyetlere katlanmaları gerekecektir.
- (110) Mevcut koşullar altında 4502 sayılı Kanun anlamında tek ruhsat sahibi olarak hâkim durumda bulunan TTAŞ'ın, kendisiyle sözleşme imzalayarak faaliyetlerini yürütmekte olan uydu yer istasyonu işletmecilerinin royalty tarifelerine 2,4 ile 63 kat arasında artış yapmak suretiyle aşırı fiyat uygulayarak pazardaki rekabet koşullarını önemli ölçüde bozduğu, bu şekilde hâkim durumunu kötüye kullandığı kanaatine ulaşılmıştır. 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre bir teşebbüsün hâkim durumunu kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır.

I.5. Savunmalar ve Değerlendirmesi

- (111) TTAŞ'ın soruşturma sürecinde yapmış olduğu savunmalara ve bu savunmalara ilişkin değerlendirmelere konularına göre aşağıda yer verilmiştir.

I.5.1. TTAŞ'ın Tekel Hakkının Kapsamı

- (112) TTAŞ, tekel hakkının kapsamına ilişkin olarak yaptığı savunmasında, 406 sayılı Kanun'un 1. maddesinde (değişik: 10/6/1994 - 4000/1 md.) (değişik: 27/1/2000-4502/1 md.) telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesi ve altyapı tesisi ile bunun işletilmesinin bu Kanun kapsamında olduğunu ve TTAŞ'ın her türlü telekomünikasyon hizmetlerini yürütmeye ve altyapısını işletmeye yetkili olduğunu, 406 sayılı Kanun'un 2. maddesine (değişik: 27/1/2000 - 4502/2 md.) göre, TTAŞ'ın tekel hakkının kapsamına "ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetleri"nin, "tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesi"nin girdiğini, nitekim fıkranın "tüm tekel hakları 31.12.2003 tarihinden önce de olsa ortadan kalkmış olur" şeklinde sona erdiğini,

“tümünün” ifadesinden de hareketle TTAŞ'ın sadece ses tekelı değil, başka tekel haklarının da olması gerektiğini, 406 sayılı Kanun'un 1. maddesindeki tanımlara göre internet üzerinden "her türlü işaret, sembol, ses ve görüntü" gönderilmesi ve alınmasının telekomünikasyon tanımına ve dolayısıyla TTAŞ'ın tekel hakkı kapsamına girdiğini ifade etmektedir.

- (113) **Değerlendirme:** İnternet hizmetlerinin, tekel kapsamında olmadığı 406 sayılı Kanun'un lafzından açıkça anlaşılmaktadır. Amacını aşan yorumlar getirilerek, halihazırda Telekomünikasyon Kurumu tarafından yetki belgeleri aracılığıyla yürütölmekte olan internet hizmetinin de tekel kapsamında olduğu iddia edilmiştir. Savunmada da ifade edildiği üzere, tekel hakkının kapsamına "ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetleri" ve "tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesi" girmektedir. Bunun dışında yer alan telekomünikasyon hizmetleri, Telekomünikasyon Kurumu tarafından yapılan yetkilendirmeler ile halihazırda teşebbüsler tarafından verilmektedir.

1.5.2. Tekel Hakkını Gösteren, Güçlendiren ve Koruyan Hükümler

- (114) TTAŞ tekel hakkına ilişkin olarak yaptığı savunmasında, TTAŞ'ın tekel hakkının kapsamını gösteren, güçlendiren ve koruyan başka hükümlerin de bulunduğunu, 406 sayılı Kanun'un 3. maddesine göre (değişik: 27/1/2000-4502/3 md.), tüm telekomünikasyon hizmetlerinin ancak bir görev sözleşmesi, imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin ile yürütölebileceği, internet hizmetlerinin yürütölmesi ile ilgili olarak böyle bir ruhsat, imtiyaz veya genel izin almış ya da görev sözleşmesi imzalamış tek işletmenin TTAŞ olduğu, diğer işletmelere ise Mart 2002 tarihinden itibaren ruhsat verilmeye başlandığı, fıkra metninde kullanılan "tekel kapsamındaki telekomünikasyon hizmetleri" ifadesinde "hizmet" kelimesinin tekel halde kullanılmamasından yola çıkarak, tekelin sadece ses iletimi hizmetinden oluşmadığı, TTAŞ'ın tekel hakkının korunması gayesi ile bir de ceza hükmünün getirildiği, bu ceza hükmünde cezalandırılan faaliyetler incelendiğinde izinsiz olarak telekomünikasyon tesisi kurmak ve işletmenin, TTAŞ'ın abonelerinin dahi yararlandıkları hizmetleri sırf ticari amaçla üçüncü kişilere sunmalarının yasaklandığı, ISS'lerin esasen özel nitelikleri olan birer abone oldukları iddialarına yer verilmektedir.
- (115) **Değerlendirme:** TTAŞ'ın savunması konusunda doğru değerlendirme yapılabilmesi için öncelikle rekabet kurallarının piyasa ve piyasa aktörlerine (teşebbüslere) yönelik bir yaklaşım içerdiği unutulmamalıdır. Örneğin, 4054 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesi anlamında teşebbüs olmak rekabet kuralları kapsamında bir piyasa aktörü olarak değerlendirilebilmek için yeterlidir. Aksine 406 sayılı Kanun'a göre işletmeci olmak şart değildir. Bu yaklaşımın reddi halinde Türkiye'de telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren birçok teşebbüsten sadece TTAŞ, Turkcell, Telsim ve İŞ-TİM'in teşebbüs olarak kabul edilmesi, diğerlerinin rekabet kurallarının uygulanması sonucunda ortaya çıkan faydadan mahrum bırakılması söz konusu olacaktır.
- (116) İnternet hizmeti sunan şirketlerin Mart 2002 tarihine kadar 406 sayılı Kanun anlamında bir işletmeci olmadıkları doğrudur. Ancak bu şirketler faaliyetlerini TTAŞ ile imzaladıkları ve özellikle şartlarını tek taraflı olarak TTAŞ'ın belirlediği sözleşmeler çerçevesinde yürütmekte, TTAŞ'dan kiralık hat, yurtdışı çıkışı kiralamakta, TTAŞ'la yine kendileri gibi sözleşme imzalayarak faaliyet gösteren uydu firmalarından yurtdışı çıkışı sağlamaktadırlar. Gerçekte TTAŞ bu tür piyasalarda faaliyet gösteren şirketlere bir anlamda kendi yetki belgesini kullandırtmakta ve onlardan bunun karşılığında bir ücret talep etmektedir. Görüleceği gibi, rekabet kurallarına dayalı piyasa yaklaşımına göre internet hizmetlerinin alınıp satıldığı bir piyasa ve bu piyasada rekabet halinde teşebbüsler bulunmaktadır. Bir piyasada verilen aynı tarz hizmeti normal koşullarda,

makul bir nihai tüketici yalnızca bir firmadan aldığı, diğer firmanın bu müşteriyi kaybettiği ve/veya bu firmalar farklı hizmetler sunarak o tüketiciyi transfer etmeye çalıştığı durumda, bu piyasada rekabetin varlığı artık tartışılmaz bir olgudur. Piyasada bu şekilde faaliyet gösteren teşebbüslerden TTAŞ dışındakilerin 406 sayılı Kanun'a göre işletmeci sayılmamaları, onların TTAŞ'ın TNet adı altında sunduğu hizmetlerle rekabet halinde oldukları ve bu rekabet sonucunda toplumsal refahın arttığı gerçeğini değiştirmemektedir.

1.5.3. TTAŞ'ın, Telekom Mevzuatı Çerçevesinde Altyapıdan Yararlandırma Yükümlülüğü

- (117) TTAŞ savunmasında, 406 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (c) bendinin, kimlerin arabağlantı ve altyapı tesislerinden yararlanma talebinde bulunabileceğini; bu talebin hukuki niteliğini; talebin yerine getirilmemesi halinde yaptırımın ya da çözümün ne olduğunu gösterdiğini, bu hükme göre "*diğer işletmeciler ve kişisel telekomünikasyon tesislerini kullanan şahıslar*"ın arabağlantı ve telekomünikasyon altyapısından yararlanma talebinde bulunabileceklerini, soruşturmanın kapsadığı dönemde 406 sayılı Kanun çerçevesinde, şikayetçi ISS'lerin işletme sayılmamaları sebebiyle 406 sayılı Kanun'un 2. maddesi (c) bendinin ikinci paragrafına göre TTAŞ'dan arabağlantı ve altyapı tesislerinden yararlanma talep etmeye yetkili olmadıklarını, TTAŞ'ın telekomünikasyon mevzuatı çerçevesinde ISS'lere arabağlantı ve altyapıdan yararlanma hizmeti sunma yükümlülüğünün bulunmadığını, TTAŞ açısından, "bir arabağlantı sağlama ve altyapı tesislerinden yararlandırma yükümlülüğünden" söz edilemeyeceğini, aksine TTAŞ'ın yatırımlarının atıl kalmasının önlenmesi amacıyla, diğer işletmecilerin ve şahsi telekomünikasyon tesisi kullananların izin veya ruhsatlarında ya da imtiyaz ya da görev sözleşmelerinde açıkça belirtilmeyen altyapı tesislerini kendileri kurmadan önce TTAŞ'dan talep etmek zorunda olduklarını, bu talep karşılanmadığı takdirde kendilerinin kurabileceğini ifade etmiştir. Savunmanın devamında, bu hükümle TTAŞ'a bir yükümlülük getirilmediğini, aksine bir öncelik hakkı verildiğini, arabağlantı ve altyapı tesislerinden yararlanma hizmetinin verilememesi halinde, yaptırımın ne olacağının yine bu hüküm uyarınca belirlendiğini, 406 sayılı Kanun'un 1. maddesi dördüncü fıkrasına göre telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili olarak bu Kanun'da yer alan özel düzenlemeler var iken, bu Kanun hükümlerinin aşılmasını sağlayacak şekilde, 4054 sayılı Kanun'a göre TTAŞ'ın altyapı tesislerinden yararlanma hizmeti verme yükümlülüğü altında olduğu sonucuna ulaşmanın mümkün olmadığı belirtilmiştir.
- (118) **Değerlendirme:** 406 sayılı Kanun hükümlerince herhangi bir düzenlemenin yapılmamış olması, bu konunun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde incelenmeyeceği anlamına gelmemektedir. TTAŞ, zorunlu unsur niteliğindeki telekomünikasyon altyapısında hakim durumda olduğu sürece altyapısından talep eden teşebbüsleri yararlandırmak zorundadır. Bu zorunluluğa ilişkin değerlendirme ilgili bölümlerde yapıldığı için burada tekrar edilmeyecektir. Bu zorunluluğun 406 sayılı Kanun'a aykırılığı söz konusu olmadığı gibi, inceleme 406 sayılı Kanun çerçevesinde değil, 4054 sayılı Kanun kapsamında yapılmaktadır.

1.5.4. Teşebbüs Niteliği ve Hakim Durum

- (119) TTAŞ'ın savunmasında, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının yazıları ileri sürülerek, TTAŞ'ın bağımsız karar verme yeteneğinin olmadığı, TTAŞ'ın 4054 sayılı Kanun'un bir teşebbüste aradığı özelliklere sahip bulunmadığı ifade edilmiştir.
- (120) **Değerlendirme:** Mevcut konumu ile TTAŞ, ses iletişimi ve telekomünikasyon altyapısı konusunda 2004 yılına kadar yasal tekel hakkına sahip, hizmetlerini imzalamış olduğu görev sözleşmesi çerçevesinde yürüten, özel hukuk hükümlerine tabi, sermayesinin

tamamı Hazineye ait olan ve herhangi bir Bakanlık, Kurum ve Kuruluşa bağımlı olmaksızın kararlarını verebilen, KİT mevzuatına tabi olmayıp sadece Meclis denetimi altında faaliyet gösteren bir anonim şirkettir. Bu sebeple TTAŞ, 4054 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde yer alan teşebbüs tanımı kapsamında "piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bütün teşkil eden" bir tüzel kişiliktir.

1.5.5. Telekomünikasyon Hizmetlerinin Ücret Esasları

- (121) TTAŞ'ın savunmalarında, 406 sayılı Kanun'un 29. maddesi ve Kanun'un gerekçesinden de anlaşılacağı gibi, soruşturma döneminde henüz serbest rekabete açılmamış olan internet altyapı işletmeciliği alanında fiyatların devlet denetiminde olduğu, bu denetimi Telekomünikasyon Kurumunun yapacağı, devlet denetimi sonucunda yürürlüğe giren fiyat tarifelerinin 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğundan bahisle soruşturma açılmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir.
- (122) **Değerlendirme:** TTAŞ'ın ses iletimi ve altyapı konusundaki yasal tekeli nedeniyle TTAŞ dışında bir başka teşebbüsün bu piyasalarda faaliyet göstermesi; dolayısıyla fiyatın ve diğer iktisadi parametrelerin, teşebbüslerin birbirleriyle rekabeti neticesinde piyasanın kendi dinamikleri aracılığıyla belirlenmesi imkansızdır. Ayrıca yasal tekel kalksa dahi, yerel telefon ve kablo TV şebekelerinin doğal tekel niteliğinde olması, fiyatın, rekabetin sağlayacağı dinamikler aracılığıyla belirlenmesini engelleyecektir. Bu durumda tüm dünyada olduğu gibi, yasal tekel hakkının tanındığı piyasalar ile doğal tekel niteliği gösteren piyasalarda ilgili teşebbüsün bu piyasalardaki hakim durumunu özellikle tekeli kar elde etmeye yönelik davranışlarıyla kötüye kullanmasının önüne geçilmesine yönelik olarak piyasalar dışında bir denetim mekanizmasının oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bilindiği üzere doğal ve yasal tekeller, bahsettiği imkanların denetlenebilmesi amacıyla daima bir düzenleyici kurumun fiyat yönünden denetimine tabidir. Bu kurumların varlık sebebi esas olarak; tekeli fiyat oluşumunun önüne geçmek ve fiyat denetimi yapmaktır. Bu mekanizma 4502 sayılı Kanun'un çıkarılmasına kadar TTAŞ'ın fiyat tarifelerinin Ulaştırma Bakanlığınca onaylanması şeklinde gerçekleşmiş iken, bu Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte, iktisadi parametrelerin düzenlenmesi görevi Telekomünikasyon Kurumuna verilmiştir. Ancak, 4502 sayılı Kanun ile TTAŞ'ın bağımsız bir piyasa aktörü haline getirilmesi, ardından 28.2.2001 tarihinde TTAŞ ile imzalanan görev sözleşmesinin geçici 1. maddesinde ücretlerle ilgili düzenlemeler yürürlüğe konuluncaya kadar, TTAŞ'ın telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesi ve/veya altyapı işletilmesi karşılığında alacağı ücretlerin Bakanlığın onayı ile yürürlüğe konulacağı belirtilse bile, TTAŞ'ın iktisadi parametrelerle ilgili kararları serbestçe alabileceğinin vurgulanması ve en son olarak TTAŞ'ın bağımsız karar alabilme niteliğinin 4673 sayılı Kanun ile daha da pekiştirilmesi, bu kapsamda Bakan onayı yerine görüşünün alınması yönteminin benimsenmesi neticesinde, yasal tekelin ve doğal tekelin söz konusu olduğu piyasalarda fiyat regülasyonunun önemi bir kat daha artmıştır. Ancak bu geçiş döneminde Telekomünikasyon Kurumu tarafından tarifelerin regülasyonu ile ilgili yönetmeliğin çıkarılmamış olmasından kaynaklanan boşluktan istifade ederek TTAŞ'ın tekeli kar elde etmesi ve bu karına dayalı olarak rekabetçi ve fiyat regülasyonuna tabi olmayan piyasalardaki faaliyetlerini sübvanses etmesi sonucunda, piyasalardaki rekabet koşullarının bozulması gündeme gelmiştir.
- (123) Bu mevzuata rağmen, TTAŞ tarifelerini, yasal olarak yetkisi kalmadığı halde Bakanlık onayına sunmaya devam etmiştir. Bakanlığın verdiği onayın ise sadece bir formaliteden oluştuğu TTAŞ'da yapılan incelemelerden anlaşılmıştır. Örneğin, 1.4.2001 tarihinde yürürlüğe konan ve ihlal konusunu oluşturan tarifelerle ilgili olarak 7.2.2001 tarihli yönetim kurulu kararı alınmış, ilgili karar 14.2.2001'de Ulaştırma Bakanlığına gönderilmiş

ve 28.2.2001 tarihinde Ulaştırma Bakanlığı ile TTAŞ arasında imzalanan görev sözleşmesinin “Tarife” başlıklı 8. maddesinde yer alan; “*Telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesi ve/veya altyapı işletilmesi karşılığında alınacak ücretler ve bunların tahsil şekli ile ilgili mevzuat, (Telekomünikasyon Kurumu) düzenlemeleri ve aşağıdaki ilkeler göz önüne alınarak serbestçe belirlenir.*” hükmü ve 4673 sayılı Kanun nedeniyle Ulaştırma Bakanlığı tarafından yazılı olarak onaylanmamış; bunun üzerine tarifeler 2.3.2001 tarihinde TTAŞ tarafından yayımlanan Genelge ile duyurulmuş ve 1.4.2001 tarihinde uygulanmaya başlamıştır. Nitekim TTAŞ’da yapılan inceleme sırasında Bakanlık onayının şirket yetkilileri tarafından ibraz edilemediğine ilişkin tutanak düzenlenerek, bu husus kayda alınmıştır. Benzer şekilde, daha önce kaldırılan kiralık devrelerin yeniden tarifelere eklenmesi ve diğer bazı tarifelerde değişiklik yapan 21.3.2001 tarihli Yönetim Kurulu kararı da Bakan onayı alınmaksızın 23.3.2001 tarihli Genelge ile duyurulmuştur. Bu gelişmeler üzerine TTAŞ tarafından daha sonra, yukarıda Bakan onayı olmaksızın devreye sokulan tarifelerle ilgili olarak, daha önceki Bakan onayı örneklerinden farklı bir şekilde, bu tarifelerle ilgili yönetim kurulu kararlarının üzerine daktilo ile yazılarak, 27.4.2001 tarihinde (bu tarih tarifelerin yürürlüğe konmasından yaklaşık bir ay sonra) onay verildiği görülmektedir.

- (124) Bu konuda belirtilmesi gereken önemli noktalardan biri de, bugüne kadar TTAŞ tarafından Bakanlığa gönderilen her tarifenin mutlaka onandığı hususudur. Diğer bir anlatımla bu onay prosedürü, bugüne kadar sadece bir formaliteden ibaret kalmış, denetim işlevi taşımamıştır. Fiyat tarifelerini “belirlemek” ve “onaya sunmak” farklı kavramlardır. Burada bağımsız karar alamamaktan ve dolayısıyla da 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs olmamaktan söz edilebilmesi için, fiyatı oluşturan faktörlerin başka bir merci eliyle belirlenip, TTAŞ’a empoze edilmesi, TTAŞ’ın fiyat veya fiyat aralıklarının tespitinde hiçbir etkisinin olmaması gerekir. 4054 sayılı Kanun’da belirtilen “bağımsızlık” bu anlamda kullanılmakta olup, teşebbüsün tümüyle bağımlı olmaması anlamına gelmektedir. Oysa uygulamada fiyatı belirleyen TTAŞ’ın kendisidir. Anılan anlamda “onaylamak” ise -hiç değilse soruşturma dönemine kadar bir formaliteden, diğer bir ifade ile TTAŞ tarafından belirlenen fiyatın Bakanlığa bilgi olarak sunulmasından ibaret olmuştur. Aksi halde, fiyatın serbest rekabet ortamına göre oluşmaması ve 4054 sayılı Kanun’un ihlali yönünde ciddi bulgularla soruşturma açılmasına sebebiyet verecek bir uygulamaya gidilmemesi gerekirdi.
- (125) Görüleceği üzere, soruşturma konusunu oluşturan eylemleri sırasında TTAŞ, kanunlarda gösterildiği gibi kararlarını bağımsız şekilde alan bir teşebbüs olarak hareket etmiştir. 4054 sayılı Kanun ruhuna uygun yorumlandığında temel alınan ölçütler; hakim durumun kötüye kullanılması, piyasanın etkilenmesi, piyasada rekabetin bozulması ve bundan tüketicilerin de zarar görmesidir.

1.5.6. Kötüye Kullanma

- (126) TTAŞ, savunmasında TTAŞ’ın ISS’lere mal veya hizmet temin zorunluluğu olup olmadığını hem kendi mevzuatı açısından hem de Soruşturma Raporunda sözü edilen zorunlu unsur doktrini açısından incelemek gerektiğini, hakim durumda olan firmanın ürettiği ya da sattığı mal veya hizmetin diğer firmanın yürüttüğü işin yapılması için esaslı bir unsur olması gerektiğini, zorunlu unsur doktrininin yeniden satış amaçlı mal ve hizmetlerin de zorunlu olarak temin edilmesini sağlayacak şekilde genişletilmesi halinde, özgürlükler alanının en önemli noktalarından birisi olan istediği kişilerle sözleşme yapma özgürlüğünün ortadan kalkacağını, bunun yerini bir istisna olan sözleşme yapma zorunluluğunun almış olacağını, bu nedenle yeniden satış amaçlı mal ve hizmetlerin temininin de zorunlu unsur doktrini içine alınması yönündeki yaklaşımın, sadece rekabet

hukukuna değil hukukun en temel ilkelerine dahi aykırı olduğunu kabul etmek gerekeceğini ifade etmektedir.

- (127) **Değerlendirme:** Zorunlu unsura ilişkin açıklamalara "1.3.2. Zorunlu Unsur Açısından" başlıklı bölümde yer verildiğinden burada tekrar edilmeyecektir.

1.5.7. İnternet Dial-Up Tarifesindeki Gelişmeler

- (128) TTAŞ savunmasında, Rekabet Kurulunca soruşturma açılmasına karar verilen 28.3.2001 tarihinde internet dial-up erişim aylık ücretinin 2.500.000 TL olduğu (1.7.2000 tarihi itibarıyla dial-up erişim ücreti aylık 7.000.000 TL'den 2.500.000 TL'ye düşürülmüştür), dial-up erişim ücretinin aylık 2.500.000 TL'den 3.000.000 TL'ye çıkarıldığı, bunu müteakip Temmuz 2001'de tahakkuk KDV oranının %26'dan %18'e düşürülmesine karşın bu düşüşün dial-up ücretlerine yansıtılmayarak diğer hizmetlere göre takriben % 8'lik ilave bir artışın sağlandığı, internet dial-up erişim ücretlerinin hesaplanma yöntemlerinin, alt ve üst sınırlarının tespit edilmesi hususunun 25.9.2001 tarih ve 6902 sayılı yazıları ile Telekomünikasyon Kurumuna bildirildiği, 1.11.2001 tarihi itibarıyla internet dial-up erişim ücretinin aylık 3.400.000 TL'ye yükseltildiği, 28.12.2001 tarihi itibarıyla internet dial-up erişim ücretinin aylık 6.000.000 TL'ye yükseltildiği, Rekabet Kurumunun 21.6.2001 tarih ve 01-28/273-M sayılı Kurul kararı ile öngörülen geçici tedbirin 1. maddesi kapsamında gerçekleştirilen, "Temmuz 2001 tahakkuk dönemi itibarıyla dial-up erişim ücretinin aylık 2.500.000 TL'den 3.000.000 TL'ye çıkarılması, KDV oranının %26'dan %18'e düşürülmesine karşın bu düşüşün dial-up ücretlerine yansıtılmayarak diğer hizmetlere göre takriben %8'lik bir ilave artış sağlanması, daha sonra internet dial-up erişim ücretinin aylık 3.000.000 TL'den 6.000.000 TL'ye yükseltilmesi ve buna paralel olarak 2, 6 ve 12 aylık abonelik ücretlerinin de aynı oranda artırılması" şeklinde işlemlerin olumlu yönde atılmış adımlar olmasına rağmen, çapraz sübvansiyon uygulamasına son verecek düzeyde olmadığı Rekabet Kurumunun 11.12.2001 tarih ve 3463 sayılı yazısı ile bildirildiği, 5.7.2002 tarihi itibarıyla internet dial-up erişim ücretinin aylık 6.000.000 TL'den 6.500.000 TL'ye yükseltildiği, internet dial-up erişim ücretinin aylık 9.000.000 TL'ye çıkarılmasına ilişkin tarife teklifinin 2.4.2002 tarih ve 2128 sayılı yazı ile Telekomünikasyon Kurumunun onayına sunulduğu, Telekomünikasyon Kurumunun 19.7.2002 tarih ve 11020-5873 sayılı yazıları ile internet dial-up erişim ücretinin KDV dahil aylık 5.112.127 TL'den daha düşük olmaması gerektiğine karar verildiği, mevcut tarifenin Telekomünikasyon Kurumu düzenlemelerinin üstünde olduğu, ancak Rekabet Kurulunca internet dial-up aylık erişim ücretinin 6.000.000 TL'ye yükseltilmesinin olumlu yönde atılmış adımlar olmasına rağmen, çapraz sübvansiyon uygulamasına son verecek düzeyde olmadığı belirtildiğinden, internet dial-up aylık ücretinin 9.000.000 TL'ye çıkarılmasına ilişkin teklifin yinelenmesi ve Telekomünikasyon Kurumunun 13.8.2002 tarih ve B.61.TK.0.16.00.02/12177-6372 sayılı onayını müteakip 20.8.2002 tarihi itibarıyla internet dial-up erişim ücretinin aylık 6.500.000 TL'den 9.000.000 TL'ye yükseltildiği, Telekomünikasyon Kurumunun 2.9.2002 tarih ve B.61.TK.0.16.00.02/13214-6880 sayılı yazıları ile internet dial-up aylık erişim ücretlerinin, çapraz sübvansiyon ve benzeri nedenlerle rekabet ihlali oluşturmasına ilişkin düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla Kurumun onayına sunulmadan serbestçe belirlenmesine karar verildiğinin bildirildiği, bu gelişim incelendiğinde, dial up erişim aylık ücretlerinin maliyetlerin altında belirlenmesi suretiyle hakim durumun kötüye kullanılmasının söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.
- (129) **Değerlendirme:** Tarifelere yönelik açıklamalara kararın 1.4.2.8. numaralı bölümünde yer verildiğinden burada tekrar edilmeyecektir. Söz konusu uygulamanın bir rekabet ihlali olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

I.5.8.Telekomünikasyon Kurumunun ve Rekabet Kurumunun Yetkileri

- (130) TTAŞ savunmasında, telekomünikasyon alanında rekabet ile ilgili sorunların çözümünde Rekabet Kurumunun yetkilerinin Telekomünikasyon Kurumunun kurulması ile sınırlanmış bulunduğu, bu konuda telekomünikasyonla ilgili kanunlarda net bir görev ayrımı yapılmamışsa da genel düzenlemelerden ve özel olarak bazı konuların çözümüne ilişkin olarak getirilmiş olan hükümlerden hareketle, bu iki kurumun telekomünikasyon alanında ne gibi yetkilerinin olduğunu belirleme imkanının bulunduğu, Telekomünikasyon alanında 406 sayılı Kanun'un ve 2813 sayılı Kanun'un 4502 sayılı Kanun'la değişik bazı hükümlerinde Telekomünikasyon Kurumuna verilen bazı görev ve yetkilerin 4054 sayılı Kanun'la Rekabet Kurumunun görev alanı içine sokulan konularla kesiştiği, Rekabet Kurulunun telekomünikasyon alanıyla ilgili olarak inceleme ve tetkikler yapabileceği ve birleşme ve devirlerle ilgili karar alabileceği, Rekabet Kurumunun inceleme ve tetkikler yapma yetkisi olduğu ancak birleşme ve devirler dışındaki konularda karar alma yetkisinin olmadığı, ayrıca Kanun'un inceleme ve tetkiklerden bahsettiği, ancak önaraştırma ve soruşturma yapabileceğinden bahsetmediği, Kanun'da ilgili hükmün devamında ise "telekomünikasyon alanıyla ilgili alabileceği tüm kararlarda" demek suretiyle, Rekabet Kurulunun bu alanla ilgili olarak bazı kararlar alabileceğinin ima edildiği, ancak bu kararları almadan önce Telekomünikasyon Kurumunun görüşünü alması gerektiği ve Telekomünikasyon Kurumunun yapmış olduğu genel düzenleyici işlemleri dikkate alacağı, Telekomünikasyon Kurulunun ücret tarifelerini yayınladığı ve buna göre hesaplandığında TTAŞ tarafından uygulanan ve yıkıcı fiyat olarak nitelen ya da fahiş fiyat olarak nitelenen fiyatların makul olduğunun ortaya çıktığı, Rekabet Kurulunun bu konuda kendisini karar vermeye yetkili görmesi halinde bile Kanun'un bu açık hükmü karşısında, Telekomünikasyon Kurumunun yapmış olduğu bu düzenlemeleri dikkate almasının zorunlu olduğu, 406 sayılı Kanun'un 4. maddesine göre genel olarak tüm telekomünikasyon alanlarında 4054 sayılı Kanun hükümlerinin ve TTAŞ'ın bu konuda belirtilen tekel haklarının saklı kalması kaydıyla serbest rekabet ortamının sağlanması ve korunması amacının gözetileceği, Telekomünikasyon Kurumunun telekomünikasyon alanında serbest rekabet ortamının sağlanması ve korunması amacını gözetileceği, bu genel amacın bu Kanun'da belirtilmiş olmasının 4054 sayılı Kanun'da belirtilen rekabetin korunması amacını yürürlükten kaldırmadığı, 406 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (c) bendine göre TTAŞ'ın altyapı tesislerini kullandırmasının bir hak olarak düzenlendiği, amacının TTAŞ'ın yaptığı yatırımların korunması, yeni teknolojiler karşısında TTAŞ'ın zarara uğratılmaması olduğu, TTAŞ'ın altyapı tesislerini kullandırma zorunluluğunun olmadığı, Telekomünikasyon Kurulunun sadece sektörle ilgili düzenlemeler yapmakla yetkili olmadığı aynı zamanda bu düzenlemelerin uygulanmasını da denetlemek, incelemek ve gerektiğinde yaptırım uygulamakla da yetkili olduğu, Rekabet Kurumunun telekomünikasyon alanındaki yetkileri tamamen kaldırılmamış olmakla birlikte önemli ölçüde sınırlandırıldığı, öncelik ve üstünlüğün Telekomünikasyon Kurumuna verildiği, bu genel düzenlemelere ek olarak 406 sayılı Kanun'un 2. maddesinin (c) bendinde yer alan özel düzenleme nedeniyle de Rekabet Kurulunun bu konuda herhangi bir işlem yapmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir.
- (131) **Değerlendirme:** 27.1.2000 tarihinde yürürlüğe giren 4502 sayılı Kanun'un (406 ve 2813 sayılı Kanunların bu Kanun ile değişen hükümlerinin), Rekabet Kurumuna 4054 sayılı Kanun ile tanınmış olan inceleme, araştırma, soruşturma ve karar verme yetkilerini, telekomünikasyon sektöründe meydana gelecek rekabet ihlalleri ve birleşme/devralmalar bakımından, bu Kurumdan alarak Telekomünikasyon Kurumuna devrettiği şeklinde genel bir yargıya varılması mümkün değildir. Bu tespit, "özel ve sonraki tarihli kanunun önceki tarihli kanunla düzenlenen konuları da düzenlemesi

halinde bu konular bakımından sonraki tarihli kanun esas alınır" (lex posterior derogat priori) ilkesinin kabul edilmemesi olarak nitelendirilmemelidir.

- (132) Şöyle ki, Kanun Koyucu, sonraki tarihli kanun olan 4502 sayılı Kanun'un 16. maddesi hükmüyle 2813 sayılı Kanun'un 7. maddesine eklediği son fıkrada, telekomünikasyon sektöründeki rekabet ihlalleri ve birleşme/devralmalar bakımından Rekabet Kurumunun inceleme, araştırma, soruşturma ve karar verme yetkilerini Telekomünikasyon Kurumuna devretmek gibi bir amaç taşımadığını bizzat ortaya koymaktadır. Bu hükümde aynen;
- (133) *"Rekabet Kurulu, telekomünikasyon sektörüne ilişkin olarak yapacağı inceleme ve tetkiklerde ve birleşme ve devralmalara ilişkin olarak vereceği kararlar da dahil olmak üzere telekomünikasyon sektörüne ilişkin olarak vereceği tüm kararlarda, öncelikle Kurumun görüşünü ve Kurumun yapmış olduğu genel düzenleyici işlemleri dikkate alır"*
- (134) denilmektedir. Böylece Kanun Koyucu, 4502 sayılı Kanun'da yer alan ve -4054 sayılı Kanun'a atıfta bulunarak veya bulunmayarak- rekabetin korunması gerekliliğini telekomünikasyon sektörü bakımından vurgulayan (lex posterior nitelikli) hükümlerin (406 sayılı Kanun'un 4502 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile yeniden düzenlenen m/ı bendi ve 6. madde ile değişik 10. madde (f) hükmü; 2813 sayılı Kanun'un 4502 sayılı Kanun 16. maddesi ile değişik 7. madde (f) son hükmü.), Rekabet Kurumuna 4054 sayılı Kanun ile tanınmış olan yetkileri bu sektör açısından Telekomünikasyon Kurumuna devretmediğini açıkça belirtmiş olmaktadır.
- (135) Ayrıca 4502 sayılı Kanun'un 16. maddesinin gerekçesinde yer alan,
"Rekabet Kurumunun görev alanına giren hususlarda bile, eğer telekomünikasyon sektörüne ilişkin bir inceleme söz konusu ise, Telekomünikasyon Kurumunun da bu konu ile ilgili görüşünün alınması hususu getirilmekte, bu sayede telekomünikasyon sektörüne özel bazı hususların rekabet hukukunda da göz önüne alınması sağlanmaktadır"
ifadesi de bu görüşü desteklemektedir. Ayrıca, 406 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (f) bendinde yer alan;
"Kurum...telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesinde ve altyapının işletiminde rekabeti engelleyici sonuçlara yol açmayacak tedbirleri alır, gerektiğinde 7.12.1994 tarihli ve 4054 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Rekabet Kurumuna başvurabilir."
hükmünden de aynı tespitin yapılması mümkündür.
- (136) Ayrıca, 406 sayılı Kanun'un (4502 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile değişik) 2. maddesinin (12.5.2001 tarih ve 4673 sayılı Kanun 2. maddesi ile değişik) (f) bendinde Telekomünikasyon Kurumunun inceleme, izleme ve idari para cezası yaptırımı uygulama yetkisi düzenlenmektedir.
- (137) 406 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (ı) bendi hükmü çerçevesinde, Telekomünikasyon Kurumunun telekomünikasyon sektöründe işletmeciler tarafından gerçekleştirilen rekabet ihlallerini soruşturma ve yaptırıma bağlama yetkisine sahip olduğunu ileri sürmek mümkün değildir.
- (138) Ayrıca, 406 sayılı Kanun'un 10. maddesinin son fıkrası da, Telekomünikasyon Kurumunun telekomünikasyon sektöründe işletmeciler tarafından gerçekleştirilen rekabet ihlallerini soruşturma ve yaptırıma bağlama yetkisine sahip olduğunu gösteren bir hüküm olarak değerlendirilemez. Bu çerçevede, arabağlantı ve dolaşım anlaşmalarının tabi olduğu ayrıntıları ve standart ücret tarifelerini düzenleme yetkisinin Telekomünikasyon Kurumuna tanındığını gösteren bu hükmün, Telekomünikasyon Kurumunun, standart referans tarifeleri, şebeke arabağlantıları ve dolaşım ile ilgili anlaşmaların telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesinde ve altyapının işletiminde (kullanılması sırasında), serbest rekabeti engelleyici sonuçlara yol açmayacak tedbirleri

alacağını ve gerektiğinde 7.12.1994 tarihli ve 4054 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Rekabet Kurumuna başvurabileceğini belirtmiş olmasının anlamı, Telekomünikasyon Kurumunun konuyla ilgili düzenlemeleri yaparken Rekabet Kurumundan görüş sorabileceğidir.

- (139) Rekabet Kurumu ve Telekomünikasyon Kurumunun yetki sınırlarının belirlenmesi bakımından; 2813 sayılı Kanun'un 7. maddesinin (m) fıkrasında, Telekomünikasyon Kurumunun hem telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesinde ve altyapısının işletilmesinde hem de genel olarak telekomünikasyon sektöründe rekabete aykırı davranış, plan ve uygulamaları resen veya şikayet üzerine incelemeye ve görev alanına giren konularda bilgi ve dokümanların sağlanmasını talep etmeye yetkili olduğu belirtilmektedir. Bu durum, telekomünikasyon sektöründe işletmeciler tarafından gerçekleştirilen rekabet ihlallerinin (bunlar 406 ve 2813 sayılı Kanunlarda yer alan özel hükümlere aykırılık teşkil etmeseler dahi), Telekomünikasyon Kurumu tarafından soruşturularak yaptırıma bağlanabileceğini ve bu konuda artık Rekabet Kurumunun bir yetkisinin kalmadığını göstermemektedir. Ayrıca, bu hüküm, Telekomünikasyon Kurumunun telekomünikasyon sektöründe gerçekleştirilen ve telekomünikasyon mevzuatının da herhangi bir özel hükmünü ayrıca ihlal etmeyen rekabete aykırı davranışların, bu özelliğini (yani 4054 sayılı Kanun'a aykırı bir rekabet ihlali teşkil ettiklerini) münhasıran (veya Rekabet Kurumunun yanı sıra) tespit edebilme (bunun için de -idari para cezası yaptırımı ile de sonuçlanacak- bir soruşturma açabilme) yetkisiyle donatıldığı şeklinde değerlendirilmemelidir.
- (140) 2813 sayılı Kanun'un aynı hükmünün Rekabet Kurulunun, telekomünikasyon sektörüne ilişkin olarak yapacağı inceleme ve tetkiklerde ve bu sektörle ilgili olarak vereceği tüm kararlarda, öncelikle Telekomünikasyon Kurumunun görüşünü alacağını belirten son fıkrası dikkate alındığında, telekomünikasyon sektöründe gerçekleştirilecek rekabet ihlalleri bakımından Rekabet Kurumunun yetkisinin devam ettiği bizzat "lex posterior" nitelikli Kanun tarafından teyit edilmektedir. Aksinin kabulü, Kanun'un birbirini izleyen iki fıkrasının (yani 2813 sayılı Kanun'un 7. maddesinin son iki fıkrasının) çelişmesine yol açacaktır.
- (141) Bu açıklamalar çerçevesinde, telekomünikasyon sektöründe gerçekleştirilmiş olmakla birlikte telekomünikasyon mevzuatının (Örneğin, 406 sayılı Kanun'un dolaşım yükümlülüğünü içeren 10. maddesi gibi) özel hükümlerini değil, sadece 4054 sayılı Kanun'u ihlal eden rekabete aykırı davranışların söz konusu olması halinde, bu konuda soruşturma açma ve idari para cezası uygulama yetkisi münhasıran Rekabet Kurumuna ait bulunmaktadır.
- (142) İşletmecilerin sadece 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil eden eylemlerinde, Rekabet Kurulu rekabet ihlalinin tespit ettikten sonra ve ağır kusur var ise, Telekomünikasyon Kurumunun ruhsat/imtiyaz/izin iptali yetkisinin bulunduğu kabul edilebilir. Bir başka ifade ile, 2813 sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi hükmü bu çerçevede dar bir yoruma tabi tutulmalıdır. Aksi takdirde, sadece 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil eden ihlaller bakımından bile (2813 sayılı Kanun 7. maddesinin (f) bendi hükmü Rekabet Kurumunun yetkisini teyit ettiğine göre) Rekabet Kurumunun yanı sıra Telekomünikasyon Kurumunun da yetkili olduğu kabul edilecektir ki, 4502 sayılı Kanun'un böyle bir amaç taşımadığı açıktır.
- (143) Bu durumda, 406 sayılı Kanun'un Telekomünikasyon Kurumunun inceleme, izleme ve idari para cezası yaptırımı uygulama yetkisini düzenleyen 2. maddesinin;
"Kurum; TTAŞ dahil işletmecilerle imzaladığı sözleşmelerin ve verdiği genel izin ve telekomünikasyon ruhsatlarının şartlarına uymasının sağlanması için gereken tedbirleri almaya, faaliyetlerin mevzuat ile görev ve imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin şartlarına uygun yürütülmesini izleme ve denetlemeye, aykırılık halinde

ilgili işletmecinin bir önceki takvim yılındaki cirosunun %3'üne kadar idari para cezası uygulamaya, milli güvenlik, kamu düzeni veya kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi amaçlarıyla gerekli tedbirleri almaya, gerektiğinde tesisleri tazminat karşılığında devralmaya ya da ağır kusur halinde imtiyaz sözleşmesini, telekomünikasyon ruhsatını ya da genel izni iptal etmeye yetkilidir"

- (144) ifadesini taşıyan (f) bendindeki "mevzuata ... aykırılık" ibaresinin de, %3'lük para cezası uygulama yaptırım bakımından dar yorumlanması gerekmektedir. Buna göre, telekomünikasyon sektöründe gerçekleştirilmekle birlikte, sadece 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil edip, telekomünikasyon sektörüne ilişkin kanunların herhangi bir hükmünün ihlalini oluşturmayan rekabete aykırı davranışlarla ilgili olarak, rekabet ihlali soruşturması yapma ve idari para cezası uygulama yetkisinin sadece Rekabet Kurumuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

1.5.9.Yapısal Yaptırım Uygulama Yetkisi

- (145) TTAŞ savunmasında, Rekabet Kurulunun yapısal tedbirler alma yetkisi bulunmadığı, bu nedenle TTAŞ'ın ayrıştırılmasına yönelik görüşlere katılma olanağının olmadığı, Kanun'da gösterilmiş yetkilerin açıkça aşıldığı ifade edilmiştir.
- (146) **Değerlendirme:** 4054 sayılı Kanun'un "İhlale Son Verme" başlıklı 9. maddesinin birinci fıkrasında "*Kurul, ihbar, şikayet ya da Bakanlığın talebi üzerine veya resen bu Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerinin ihlal edildiğini tespit ederse ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerine bu Kanun'un dördüncü kısmında belirtilen hükümler çerçevesinde, rekabetin tesisi ve ihlalden önceki durumun korunması için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları kapsayan bir kararı bildirir.*" şeklinde açıkça yer verildiği üzere Rekabet Kurulu yapısal tedbirler alma konusunda tam yetkili kılınmıştır.

1.5.10. TTAŞ'ın Yerel Dar Bant İnternet Erişiminde Hakim Durumda Olmadığı

- (147) TTAŞ savunmasında, yerel kullanıcılara sunulan dar bant internet erişimi hizmetleri pazarında hakim durumda olmayan TTAŞ'ın, dial-up erişim ücretinin düşük olmasının herhangi bir rekabet ihlali olarak değerlendirilemeyeceği hususunun dikkate alınmadığı, konunun sürekli bu çerçevede ele alınmış olmasının önemli hukuki bir hata olarak değerlendirildiği ifade edilmiştir.
- (148) **Değerlendirme:** 4054 sayılı Kanun'a aykırılık, TTAŞ'ın bir başka pazardaki hakim durumunu dar bant internet erişim hizmetleri pazarında kötüye kullandığı şeklindedir. Zira bir pazardaki hakim durumun, hakim durumda olunmayan bir başka pazarda kötüye kullanılması rekabet hukukunda ihlal olarak sayılan eylemler arasında yer almaktadır.

1.5.11. Ticari Sır Niteliğindeki Bilgilerin Periyodik Olarak Bildirilmesi

- (149) TTAŞ savunmasında, "İnternet Servis Sağlayıcı Sözleşmesi"nin 4.9. maddesinde yer alan hükmün sözleşmeden çıkarıldığını ifade etmiştir.
- (150) **Değerlendirme:** TTAŞ, ISS'lerle yaptığı sözleşmeler yoluyla, servis sağlayıcılara ait ticari sır niteliğindeki bilgilerin kendisine periyodik olarak verilmesini öngören uygulamasına, 17.7.2001 tarihli Yönetim Kurulu kararıyla son verdiğini bildirmiş ve uygulamanın 17.7.2001 tarihi itibarıyla sona ermesi nedeniyle olası ihlalin de ortadan kalktığı tespit edilmiştir.

1.5.12. ISS'lerin ISDN-PRI, No. 7 E1 Taleplerinin Karşılanmasında Zorluk Çıkarmak

- (151) TTAŞ savunmasında, 23.7.1999 tarih ve 6648 sayılı Tebliğ ile kiralık hatların en kısa sürede ve sağlıklı bir şekilde servise verilmesi amacıyla uyulması gereken prosedürün belirlendiği, gerekli görüldüğü takdirde abonenin lokal devre tesis işlemlerinin yeni veya mevcut müteahhit firmalara ihale edilmesi için ünitelere yetki verildiği ifade edilmiştir.

- (152) **Değerlendirme:** Savunmalar yeterli görülmüş olup konuya ilişkin açıklamalara I.4.2.1. numaralı bölümde yer verilmiştir.

I.5.13. ISS'lerin VPOP Teknolojisi Kullanmaya Zorlanması

- (153) TTAŞ savunmasında, yerel kullanıcıya dar bant internet erişim hizmeti sunan ISS'lerin VPOP yöntemini kullanmaya hiçbir zaman zorlanmadığı, aksine VPOP almak üzere TTAŞ'a müracaat eden ISS'lerce adeta tüm portları elde tutma gayesi güdülürcesine 10.000 - 20.000 arasında gerçek ihtiyacın çok üzerinde, aşırı miktarda port talebinde bulunduğu, ISS'lerin toplam 180.109 VPOP talebinden ancak 35.042'sinin karşılanabildiği, yıl sonunda 24.486'sının ISS'lerin talebi üzerine iptal edildiği, bugün için ISS'ler tarafından kullanılan VPOP sayısının 5800'e düştüğü, toplam kapasitesinin sadece %16'sının ISS'ler tarafından kullanılmakta olduğu ifade edilmiştir.

- (154) **Değerlendirme:** Savunmalar yeterli görülmüş olup, konuya ilişkin açıklamalara I.4.2.3. numaralı bölümde yer verilmiştir.

I.5.14. Kiralık Hatlara Uygulanan İndirim Oranlarını 3, 5 ve 7 Yıllık Sözleşme Sürelerine Bağlamak

- (155) TTAŞ savunmasında, mevcut kiralık hat tarifelerindeki indirim oranlarından da görüleceği üzere, 1.7.2000 tarihi itibarıyla uygulamaya konulan tarifeye, sözleşme süresinin (diğer Avrupa Ülkelerinde olduğu gibi) 3-7 yıl uzamasına ve kiralanan devre sayısının artmasına paralel olarak kiralık hatlara % 5 ile % 25 arasında tüm abonelere indirim uygulandığı, müşterilerin de gerek devre sayısı gerekse uzun vadeli kiralama yoluyla indirimlerden yararlanabildiği, devre sayısına ve kullanım süresine bağlı olarak yapılan indirimlerin toptan satış politikası olarak değerlendirilebileceği, piyasa şartları ve kapasite kullanım oranları dikkate alınarak diğer hizmetlerde de benzeri indirimlerin yapılmasının pazarlama politikaları çerçevesinde değerlendirilebileceği, ISS'lere bağlanan kiralık hat sayısının toplam ve kiralık hat sayısı içindeki payının yaklaşık %10 civarında olduğu dikkate alındığında, kiralık hatlarla ilgili yapılan düzenlemelerde ISS'lerin hedef alınamayacağı aşikar olduğu ifade edilmiştir.

- (156) **Değerlendirme:** Savunmalar yeterli görülmüş olup, konuya ilişkin açıklamalara I.4.2.6. numaralı bölümde yer verilmiştir.

I.5.15. 146 Numarası ile İnternet Erişimi Hizmetine Benzer Bir Hizmeti Diğer ISS'lerin Sunmasına Engel Olmak

- (157) TTAŞ'ın savunmasında, tüm dünyada abone olunmadan internet erişim hizmeti sunulmasının temel bir telekomünikasyon hizmeti olarak benimsendiği, 406 sayılı Kanun'da, 4502 ve 4673 sayılı Kanunlarla yapılan değişikliklerle numaralama planının oluşturulması yetkisi Telekomünikasyon Kurumuna verilmiş olduğundan, "146" benzeri üç haneli numara tahsisinin TTAŞ'ın yetkisi dahilinde olmadığı, TTAŞ tarafından ihtiyaç duyulacak üç haneli numara taleplerinin de Telekomünikasyon Kurumu tarafından karşılandığı ifade edilmiştir.

- (158) **Değerlendirme:** Savunmalar yeterli görülmüş olup, konuya ilişkin açıklamalara I.4.2.9. numaralı bölümde yer verilmiştir.

I.5.16. Uydu Yer İstasyonu İşletmecilerinden Aldığı Royalty Tarifelerinde Fahiş Zam Yapmak

- (159) TTAŞ, savunmalarında uydu yer istasyonu hizmetlerinin, SCPC-VSAT ve IBS Gelir paylaşımı olmak üzere iki biçimde uygulamaya konduğunu, ancak uygulamada SCPC-VSAT'ın ISS'ler ve Türksat Sayısal Uydu Platformu operatörleri tarafından daha çok tercih edilmesi sonucu IBS yer istasyonları üzerinden verilen servislerin atıl kaldığını,

SCPC-VSAT sözleşmelerinden elde ettiği gelirin de IBS gelir paylaşımına göre daha düşük olduğunu, bu nedenle gelir kaybına uğradıklarını belirtmiştir. TTAŞ tarafından öne sürülen diğer bir savunma da; SCPC-VSAT kapsamında sunulan hizmetlerin kullanıcı bilinçsizliğinden faydalanarak taahhüt edilen hızların altında pazarlanması ve bunun sonucunda TNet üzerinde sunulan kaliteli servisler üzerinde haksız rekabet yaratması olarak gösterilmiştir. Yazılı savunmada ayrıca yurtdışında royalty tarifeleri örnek gösterilerek Türkiye'deki tarifelerin buna oranla normal olduğu ifade edilmiştir.

- (160) **Değerlendirme:** Kararın I.4.4. başlıklı bölümünde yer verilen değerlendirmeler ışığında; TTAŞ'ın uydu yer istasyonu şirketlerine uygulanan royalty tarifelerini artırması suretiyle, rakip yer istasyonu işletmecilerinin ve ISS'lerin yurtdışı çıkış imkanlarını kısıtlayarak, yurtdışı çıkışları TNet üzerinden yapmaya zorlamasının 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

I.5.17. Teçhizatın Hibesi Koşulunu Koymak

- (161) TTAŞ savunmasında, ISS'lerin çeşitli hizmet taleplerini, bu hizmetin gerektirdiği yatırımların ISS'ler tarafından yapılması ve yatırımlar kapsamındaki makineleri TTAŞ'a bağışlaması şartına bağlamasının, Rekabet Kanunu'na aykırı bir husus olarak ileri sürüldüğü ifade edilerek, altyapının mevcut olmadığı ve özel taleplerin bulunduğu yerlerde, abonenin bir an önce karşılanmasını istediği özel taleplerin abone yatırımı ile karşılandığı, 25.10.1999 tarih ve 9830 sayılı Tebliğ ile söz konusu yatırımlarda kullanılan sistem ve tesisatın hibe şartının kaldırılmış olduğu, ISS'ler ve abone yatırımı ile temin edilecek haberleşme tesisatı ve sistemlerin çıplak mülkiyetinin sözleşme süresince sistemleri kuran kişi veya kuruluşlara, kullanım hakkının ise TTAŞ'a ait hale getirildiği belirtilmiştir.
- (162) **Değerlendirme:** Kararın I.4.2.2. başlıklı bölümü çerçevesinde savunmada belirtilen hususlar yeterli görülmüştür.

I.5.18. 4054 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi

- (163) TTAŞ savunmasında, Rekabet Kurulu tarafından, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddenin dördüncü fıkrasına göre bir geçici tedbir kararı bildirilmesine karşın, aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre herhangi bir kararın bildirilmediği, bu durumda, Kanun'un amir hükmünde bildirilen bir usul kuralına riayet edilmediği ileri sürülmüştür.
- (164) **Değerlendirme:** Rekabet Kurulu soruşturma açılmasına ilişkin kararını bildirdiği 13.04.2001 tarih ve 823 sayılı yazısında TTAŞ'a ihlale nasıl son vereceğini belirtmiş, daha sonra ihlallere son verilmemesi nedeniyle 21.06.2001 tarihinde TTAŞ hakkında geçici tedbir kararı almıştır.

I.5.19. Kanunların Yorumundaki Farklılık

- (165) TTAŞ savunmasında, Rekabet Kurulunun yine bir kamu iktisadi teşebbüsü olan Çaykur hakkında vermiş olduğu kararında, Çaykur'un kendi mevzuatını yorumlamakta hataya düşmesi nedeniyle rekabet ihlali ortaya çıkmış olduğundan bahisle soruşturma yapılmasına gerek olmadığına karar verdiği, bu dosyada iddia edilen rekabet ihlallerinin ihlal olup olmadığı konusundaki tartışmaların tamamen telekomünikasyon mevzuatının TTAŞ tarafından ve Rekabet Kurulu adına hareket eden Soruşturma Heyeti tarafından farklı yorumlanmasından kaynaklandığı, bu durumda Çaykur kararında olduğu gibi rekabet ihlallerinin varlığı kabul edilecek ise, bunun da telekomünikasyon mevzuatının farklı yorumlanmasından kaynaklandığının kabulü ile herhangi bir para cezasına hükmetmeden dosyanın kapatılması gerektiği ifade edilmektedir.
- (166) **Değerlendirme:** TTAŞ'ın ihlal olarak kabul edilen uygulamalarını telekomünikasyon mevzuatının farklı yorumlaması sebebiyle gerçekleştirdiğini söylemek mümkün değildir.

Böyle bir yorumda bulunulsa dahi, Rekabet Kurulunun farklı piyasa koşullarını ve etkilerini dikkate alarak değerlendirdiği bir kararı gerekçe göstererek benzer bir kararı alması söz konusu olmamakta, verilen kararlarda ihlalin niteliği, piyasaya etkisi, kapsamı vb. durumlar dikkate alınmaktadır.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

- (167) TTAŞ'ın; kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda, yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda, yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda ve uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royalty'leri içeren pazarda hakim durumda olduğu tespit edilmiştir.
- (168) Yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda, TTAŞ'ın TNet adı altında sahip olduğu ulusal internet omurgası üzerinden;
- Geniş bant internet hizmetleri pazarında kurumsal kullanıcılara sunduğu hizmetlerin ücretlerini, aynı pazardaki rakip teşebbüslere altyapı hizmetleri için uyguladığı (ve onların maliyetlerini oluşturan) ücretlerin altında belirlemek suretiyle altyapı pazarındaki tekel konumundan kaynaklanan hakim durumunu kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması pazarında kötüye kullanmak,
 - TNet adı altında dar bant internet hizmetleri pazarında yerel kullanıcılara sunduğu hizmetlerin ücretlerini, aynı pazardaki rakip teşebbüslere altyapı hizmetleri için uyguladığı (ve onların maliyetlerini oluşturan) ücretlerin altında belirlemek suretiyle altyapı pazarındaki tekel konumundan kaynaklanan hakim durumunu yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması pazarında kötüye kullanmak,
 - Uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royalty'leri içeren pazardaki hakim durumunu, uydu yer istasyonu işletmecilerinden aldığı royalty tarifelerinde 2,4 ila 63 kat arasında değişen oranlarda zam yaparak, artık tekel hakkının kalmadığı bir piyasada, rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmak ve kendisi kullanmakta olduğu halde, diğer yeniden satıcı veya kurumsal kullanıcılara belirli kapasitenin üzerinde hat kiralamayarak ve kiraladığı düşük kapasitelerden yüksek fiyat talep ederek, uydu yer istasyonu hizmetleri pazarındaki rekabet koşullarını kendi lehine, uydu yer istasyonu işletmecileri aleyhine bozmak ve bu yolla ISS'lerin yurtdışı çıkış imkanlarını kısıtlamak

suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. 4054 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih, 5728 sayılı Kanun'la değişik 16. maddesinden ve tesis edilecek karar sırasında teşebbüse yönelik lehe bir uygulama benimsenmesi gerekliliğinden hareketle idari para cezasının hesaplanmasında TTAŞ'ın 2000 yılı sonunda oluşan gayri safi gelirleri dikkate alınmıştır.

K. SONUÇ

- (169) Önaraştırma ve soruşturmaya ait tüm savunma, ek savunma, sözlü savunma tutanakları, sözlü savunma toplantısının ses kayıtlarının yazılı açılımı, raporlar, Danıştay kararları, tüm dosya münderecatında yer alan bilgi ve belgeler okunup incelenerek yapılan görüşmeler sonucunda;
- (170) 1. Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin;
- A- Kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar,

- B- Yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar,
C-Yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazar,
D- ve uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royalti'leri içeren pazarda

hakim durumda olduğuna,

(171) 2. Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin;

A- Kurumsal kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda;

a) Bu pazardaki hakim durumunu kurumsal kullanıcılara TNet adı altında sunduğu geniş bant internet erişim hizmetleri karşılığında alınan ücretleri düşük belirlerken, bu hizmetin sunulması için gereken altyapıları toptan ve perakende ayırmasına gitmeden, rakiplerinin ilgili pazarda rekabet edebilmelerini zorlaştıracak şekilde yüksek belirlemek suretiyle kötüye kullanarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve bu nedenle hakkında cezai işlem uygulanmasına,

b) 19.7.2001 tarihine kadar, internet servis sağlayıcı sözleşmelerindeki hükümler vasıtasıyla, internet servis sağlayıcılarının ticari faaliyetleri ile ilgili olan bilgilerin kendisine periyodik olarak bildirilmesini şart koşmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

B- Yerel kullanıcılara dar bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda;

a) İnternet servis sağlayıcılarının ISDN-PRI, No. 7 E1 taleplerinin karşılanmasında zorluk çıkararak, TNet adı altında sunduğu hizmete rakip hizmetler sunan bu teşebbüsleri zor durumda bırakarak pazardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

b) İnternet servis sağlayıcılarının kiralık devre taleplerine zamanında cevap vermeyerek ve bazı durumlarda talebin karşılanmasını kullanılacak malzemenin hibesi koşuluna bağlayarak bu teşebbüslerin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırarak rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

c) İnternet servis sağlayıcılarını VPOP kullanmaya zorlayıp, ISDN-PRI ve/veya No.7 E1 kullanmalarını engelleyerek, yerel şebekeye erişim yoluyla piyasaya girişin yaratacağı rekabet sonucu oluşması muhtemel etkinlik artışlarından tüketicinin faydalanmasını engellemek ve internet servis sağlayıcıların 2003 yılı sonrasına yönelik şebeke geliştirmelerini önleyerek potansiyel rekabetin gelişmesini durdurmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

d) 19.7.2001 tarihine kadar, internet servis sağlayıcı sözleşmelerindeki hükümler vasıtasıyla, internet servis sağlayıcılarının ticari faaliyetleri ile ilgili olan bilgilerin kendisine periyodik olarak bildirilmesini şart koşmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

e) Kiraladığı ve garantili uygulamadan çıkardığı VPOP'ların internet servis sağlayıcılar tarafından iade edilmek istenmesi durumunda, ilk yıl için sadece %10'una kadar iade imkânı sunarak bu teşebbüslerin ilgili piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

f) Özel data devrelerine uygulanan indirim oranlarını 3, 5 ve 7 yıllık sözleşme sürelerine bağlamak suretiyle, 2004 sonrasında, ses iletimi ve telekomünikasyon altyapısı hizmetleri pazarına girebilecek potansiyel rakipler için pazara giriş engeli yaratmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

g) Devrelerin kiralanması sonrasında, taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususlarda internet servis sağlayıcılara zorluk çıkararak, bu teşebbüsleri rekabette dezavantajlı konuma sokup bu pazarlardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

h) TTNNet adı altında yerel kullanıcılara sunulan dar bant internet erişim hizmetleri karşılığında alınan ücretleri maliyetin altında belirleyerek, rakiplerin piyasadaki faaliyetlerini güçleştirmek suretiyle kötüye kullanarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve bu nedenle hakkında cezai işlem uygulanmasına,

i) Sabit telefon abonelerine ayrıca bir abonelik gerektirmeden dar bant internet erişim imkanı sağlayan, 146 numarası ile internet erişimi hizmetine benzer bir hizmeti diğer internet servis sağlayıcılarının sunmasına engel olarak bu pazardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

C- Yerel kullanıcılara geniş bant internet erişim hizmetinin sunulması için gereken altyapıları içeren pazarda,

a) Kontrolü altındaki kablo TV şebekesini internet servis sağlayıcılarının kullanmasını engelleyerek (açık erişime izin vermeyerek) ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

b) Yerel telefon şebekesi üzerinden DSL teknoloji kullanarak sunulan geniş bant internet hizmetleri piyasasına faaliyet yürütmek isteyen internet servis sağlayıcıların, bu şebekeyi birbirini tamamlayıcı nitelikte DSLAM cihazını kiralayarak ve yerel şebekeye erişim yöntemleri ile kullanmalarını engelleyerek ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine engel olmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

c) Hem kablo TV hem de telefon şebekesinin internet servis sağlayıcıları tarafından geniş bant erişim hizmeti sunulmasında, kendi TTNNet hizmetinin son kullanıcıya sunulduğu fiyatın üstünde rakamları ISS'lerden erişim ücreti olarak talep etmek suretiyle ISS'lerin yüksek girdi maliyetlerini artırmak ve tarifesi yüksek kiralık devreler kullanmaya zorlayarak tüketicinin zararına olarak, tüketici tercihlerini sadece kendi sunduğu TTNNet hizmetleriyle kısıtlamak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

d) Devrelerin kiralanması sonrasında, taahhüt edilen hız, kalite ve satış sonrası destek gibi hususlarda internet servis sağlayıcılarına zorluk çıkararak, bu teşebbüsleri rekabette dezavantajlı konuma sokup bu pazarlardaki rekabet koşullarını bozmak şeklindeki iddia yönünden cezai işlem uygulanmasına yer olmadığına,

D- Uzak mesafe veri aktarımına ilişkin royaltleri içeren pazardaki hakim durumunu, uydu yer istasyonu işletmecilerinden aldığı royalty tarifelerinde 2,4 ila 64 kat arasında değişen oranlarda zam yaparak artık tekel hakkının kalmadığı bir piyasada, rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmak ve kendisi kullanmakta olduğu halde, diğer yeniden satıcı veya kurumsal kullanıcılara belirli kapasitenin üzerinde hat kiralamayarak ve kiraladığı düşük kapasitelerden yüksek fiyat talep ederek, uydu yer istasyonu hizmetleri pazarındaki rekabet koşullarını kendi lehine, uydu yer istasyonu işletmecileri aleyhine bozmak ve bu yolla ISS'lerin yurtdışı çıkış imkanlarını kısıtlamak suretiyle kötüye kullanarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğine ve bu nedenle hakkında cezai işlem uygulanmasına,

E- Yukarıda (2.A.a.), (2.B.h.) ve (2.D.) maddelerinde ihlal olarak tespit edilen eylemleri nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 23.01.2008 tarih, 5728 sayılı Kanun'la değişik 16. maddesi ve para cezasında lehe düzenlemeler ile Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin, 2000 yılı sonunda oluşan gayri safi gelirleri dikkate alınarak takdiren onbindebeşi oranında olmak üzere 1.136.376,80 TL (birmilyonyüzotuzaltıbinüçyüzyetmişaltı Lira 80 Kuruş) idari para cezası verilmesine,

(172) 3. Bu soruşturma kapsamında Rekabet Kurulu tarafından 21.06.2001 tarih ve 01-28/273-M sayı ile alınan geçici tedbir kararına ilişkin olarak süreli para cezası tahakkuk ettirilmesi gerekmediğine

OYBİRLİĞİ ve Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.